

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ շրջակա միջավայրի
մոնիթորինգի արդյունքների մասին
2023 թ. 3-րդ եռամսյակ

ԿԼԻՄԱ

ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐ

ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ԶՐԵՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

ԱՆՏԱՌ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԵՐԶԱՎԱՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԻԴՐՈՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	7
1. ԿԼԻՄԱ.....	10
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	21
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	29
Երևան.....	31
Գյումրի.....	35
Վանաձոր.....	36
Ալավերդի.....	39
Հրազդան.....	42
Արարատ.....	43
Կապան.....	44
Քաջարան.....	45
Չարենցավան.....	46
Ծաղկաձոր.....	47
Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր.....	51
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ՋՐԵՐ.....	53
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	54
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	59
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	64
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	70
Սևանա լիճ.....	74
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	85
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	89
Ջրամբարներ.....	93
Արաքս գետ.....	96
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ.....	99
6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	103
Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	112
Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	115
Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	117
Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	146
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ.....	163
Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	165

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Երաշտի ինտենսիվության գնահատումը 2023 թվականի ամռանը.....	13
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. հուլիս	23
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. օգոստոս.....	24
Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. սեպտեմբեր.....	27
Աղյուսակ 5. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	50
Աղյուսակ 6. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	52
Աղյուսակ 7. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	54
Աղյուսակ 8. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	59
Աղյուսակ 9. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	64
Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	70
Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	74
Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	80
Աղյուսակ 13. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	85
Աղյուսակ 14. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	89
Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	93
Աղյուսակ 16. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	94
Աղյուսակ 17. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում.....	97

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը	10
Գծապատկեր 2. Օդի ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը	10
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին 1935-2023 թթ.....	11
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին 1935-2023 թթ	11
Գծապատկեր 5. Ամառային օրերի քանակը 2023 թվականի ամռանը և նորման	12
Գծապատկեր 6. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանի արժեքները 2023 թվականի ամռանը	13
Գծապատկեր 7. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի առավելագույն արժեքները (տոx) 2023 թվականի ամռանը և նորման	13
Գծապատկեր 8. Ամենաերկար ալիքի տևողությունը ըստ առավելագույն ջերմաստիճանի.....	15
Գծապատկեր 9. Տաք ալիքով օրերի թիվը ըստ առավելագույն ջերմաստիճանի	16
Գծապատկեր 10. Ամենաերկար ալիքի տևողությունը ըստ նվազագույն ջերմաստիճանի	16
Գծապատկեր 11. Տաք ալիքով օրերի թիվը՝ ըստ նվազագույն ջերմաստիճանի,	17
Գծապատկեր 12. Օրական առավելագույն, նվազագույն և միջին ջերմաստիճանները երևանում 2023 թ ամռանը	19
Գծապատկեր 13. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից.....	20
Գծապատկեր 14. Տեղումներ, հուլիս 2023թ.....	22
Գծապատկեր 15. Տեղումներ, օգոստոս 2023թ.....	24
Գծապատկեր 16. Տեղումներ, սեպտեմբեր 2023թ.	27
Գծապատկեր 17. մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների ..	29
Գծապատկեր 18. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	30
Գծապատկեր 19. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	30
Գծապատկեր 20. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	31
Գծապատկեր 21. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 22. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 23. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	32
Գծապատկեր 24. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական.....	35
Գծապատկեր 25. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 26. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 27. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական.....	36
Գծապատկեր 28. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 29. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 30. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 31. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	
Գծապատկեր 32. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 33. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	42
Գծապատկեր 34. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	
Գծապատկեր 35. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	42

Գծապատկեր 36. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 37. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները գծապատկեր 38. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 39. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	44
Գծապատկեր 40. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	44
Գծապատկեր 41. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	45
Գծապատկեր 42. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	45
Գծապատկեր 43. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 44. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 45. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	47
Գծապատկեր 46. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	47
Գծապատկեր 47. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	47
Գծապատկեր 48. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 49. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 50. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	55
Գծապատկեր 51. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 52. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 53. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 54. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 55. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	59
Գծապատկեր 56. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	60
Գծապատկեր 57. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները .	61
Գծապատկեր 57. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	61
Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջր մակարդակների փոփոխությունները	61
Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	62
Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	62
Գծապատկեր 61. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	65
Գծապատկեր 62. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	65
Գծապատկեր 63. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	65
Գծապատկեր 67. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	66
Գծապատկեր 68. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները...	67
Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	67
Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	68
Գծապատկեր 71. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	68
Գծապատկեր 69. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71
Գծապատկեր 70. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71

Գծապատկեր 71. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71
Գծապատկեր 75. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	72
Գծապատկեր 76. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	73
Գծապատկեր 75. Մեծ Սևանում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	78
Գծապատկեր 76. Փոքր Սևանում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	79
Գծապատկեր 77. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	79
Գծապատկեր 78. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	79
Գծապատկեր 79. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	78
Գծապատկեր 80. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	78
Գծապատկեր 81. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	85
Գծապատկեր 85. Արարարտյան ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	86
Գծապատկեր 86. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	86
Գծապատկեր 87. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	87
Գծապատկեր 88. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	87
Գծապատկեր 86. Կարճևան գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	90
Գծապատկեր 87. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	90
Գծապատկեր 88. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	91
Գծապատկեր 89. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	93
Գծապատկեր 91. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	94

Հապավումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿԶՆ	Կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ ₅	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի («Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ) 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, հողային ծածկույթի, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

«Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ-ի աշխատանքային ծրագրերը կազմվում են կանոնադրության համաձայն և ղեկավարվելով հետևյալ հիմնական իրավական ակտերով.

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N1902-Լ որոշում:

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի մայիսի 13-ի ««Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից 2021-2023 թվականների ընթացքում կատարման ենթակա պետական նշանակության հիդրոոդերևութաբանական աշխատանքների ծրագիրը և նախատեսվող միջազգային համագործակցության միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N792-Լ որոշում:

❖ ՀՀ կառավարության 2022 թվականի սեպտեմբերի 29-ի «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման միջոցառումների 2023 թվականի տարեկան ծրագիրը հաստատելու մասին» N1520-Ն որոշում:

❖ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատելու և Շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի ապրիլի 21-ի N 121-Լ հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N1584-Ն հրաման:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 42 (այդ թվում՝ 4 դժվարամատչելի և 2 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում, որից 40-ում համաժամանակյա իրականացվում են ավտոմատ դիտարկումներ: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանում, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շաբաթական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետում, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: Անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ պարունակող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շաբաթական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է

սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ (այդ թվում 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային և 4 Սևանա լճի) Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա: 91 դիտակետում իրականացվում են ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների ամենօրյա դիտարկումներ: 80 գետային և 2 ջրանցքի դիտակետերում իրականացվում են ջրի ելքի չափումներ (տարեկան 25-35 անգամ): Հիդրոլոգիական դիտակետերից 9-ում տեղադրված են ջրի մակարդակի ավտոմատ մակարդակաչափեր (ռադարային կամ ինքնագրային), որոնցից անընդհատ ռեժիմով տեղեկատվությունը արբանյակային կամ GSM կապի միջոցով փոխանցվում է Հիդրոլոգիայի ծառայություն:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 119 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 55 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված դիտարկումների արդյունքները հրապարակվում են տարեկան տեղեկագրում:

«Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո: Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի

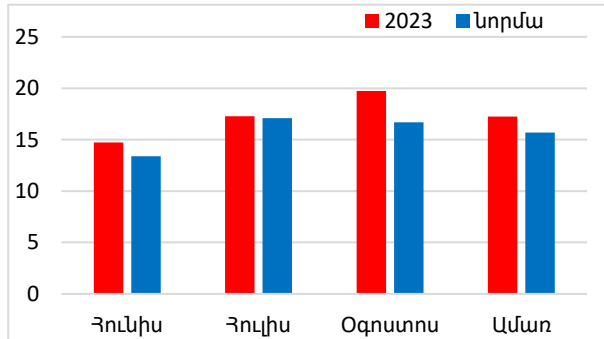
Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Հիդրոգերևութաբանության, մթնոլորտային օդի, մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտացանց

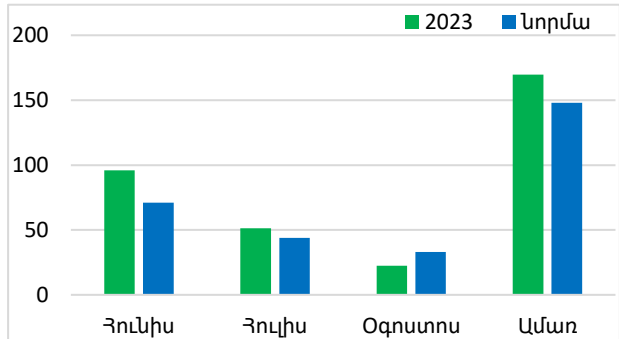

1. ԿԼԻՄԱ

2023 թվականի ամառը դասվեց «տաք» ամառների շարքում: Ամռան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը կազմել է 17.3 °C, որը նորմայից բարձր էր 1.5 °C-ով: Ամռան երեք ամիսներին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանները բարձր էին 1961-1990թթ նորմաներից: Հատկապես տաք էր օգոստոս ամիսը, երբ օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը նորմայից բարձր էր 3.1 °C-ով: Այն երրորդ ամենատաք օգոստոսն էր սկսած 1935 թվականից:

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը

Գծապատկեր 2. Օդի Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը

2023 թվականի ամառը խոնավ էր. սեզոնային գումարային տեղումների քանակը կազմել է 169.7 մմ, որը նորմայի 114 % է: Մթնոլորտային տեղումները հունիս և հուլիս ամիսներին բարձր էին նորմայից և կազմել են համապատասխանաբար նորմայի 135 % և 117 %, իսկ օգոստոսը չորային էր. ամսական տեղումները կազմել են նորմայի 68 %:

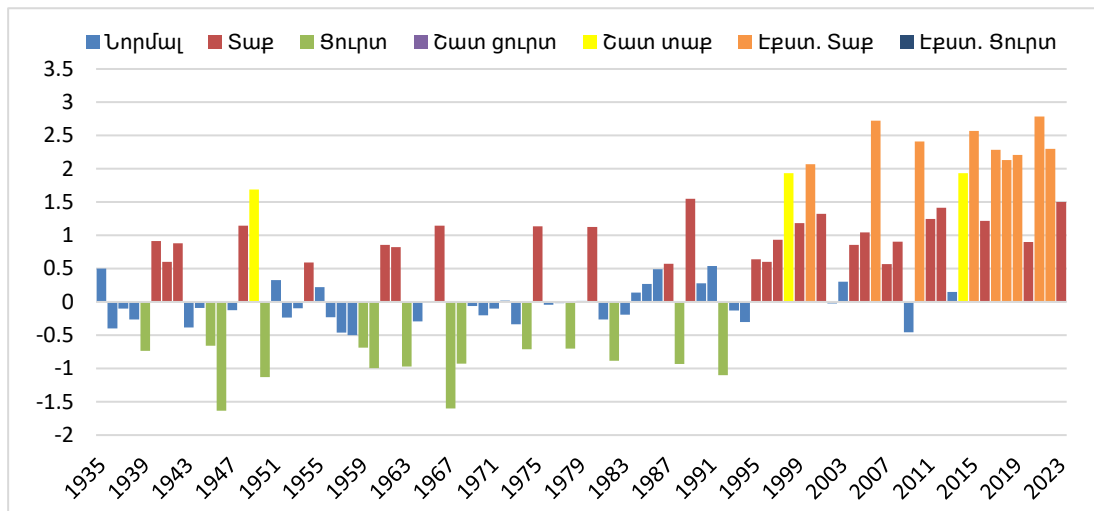

Օդի ջերմաստիճանի շեղումը նորմայից

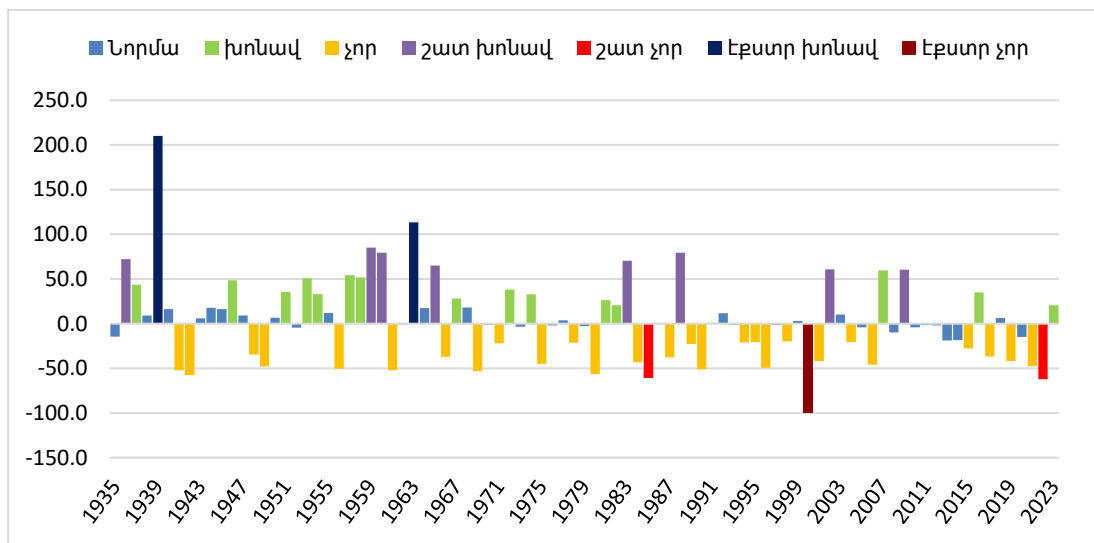

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը նորմայից

Ամռան միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2023թթ. կազմել է 2.1 °C, իսկ տեղումները նվազել են 31 %-ով:

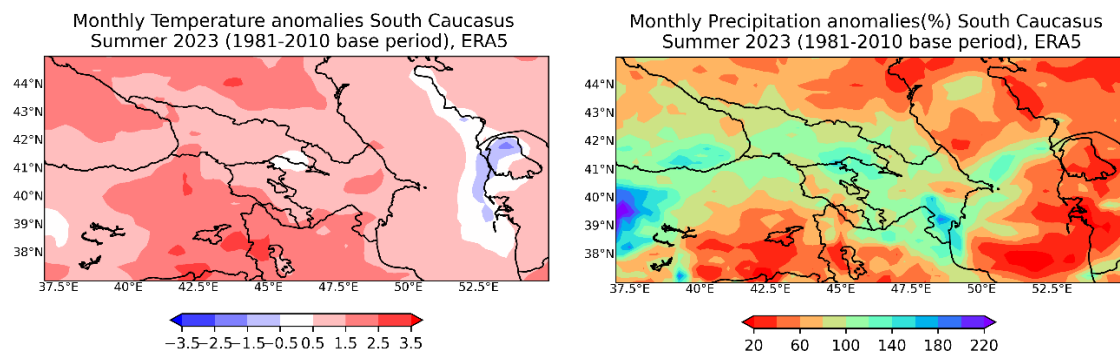
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին 1935-2023 թթ

Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին 1935-2023 թթ

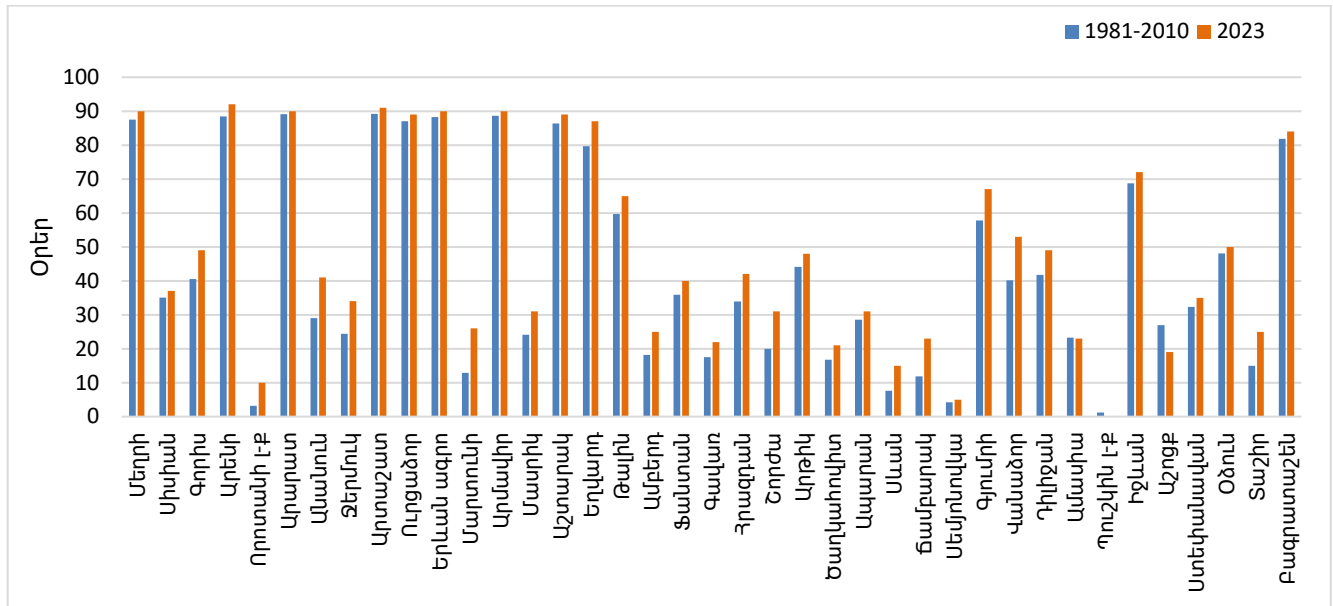
Կովկասի տարածաշրջանի ջերմաստիճանի և տեղումների շեղումներ

Համաձայն ERA5 գլոբալ ռեանալիզի տվյալների 2023 թվականի ամռանը օդի ջերմաստիճանը Կովկասի տարածաշրջանում նորմայից բարձր է եղել հիմնականում 0.5-1.5°C-ով, Արարատյան դաշտում՝ մինչև 2-2.5°C-ով: Մթնոլորտային տեղումները նորմայից բարձր են արևելյան շրջաններում (տեղ-տեղ 120-140%), մյուս շրջաններում տեղումները եղել են նորմային մոտ և նորմայից ցածր:

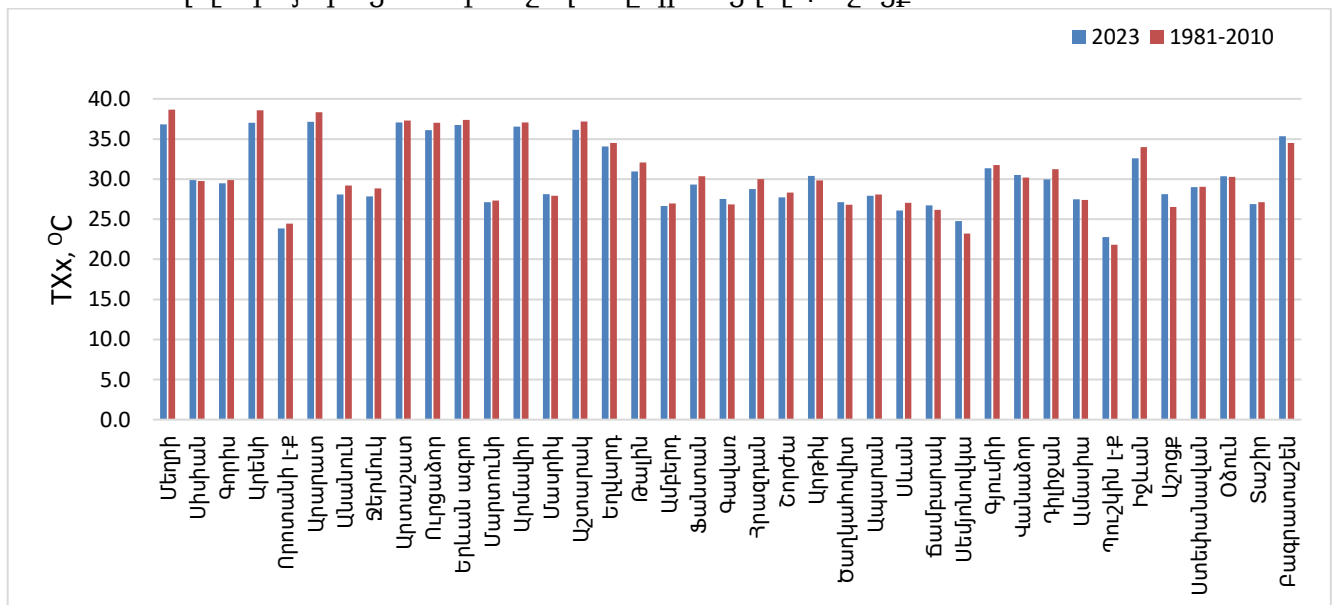
Կլիմայական ինդեքսներ

Ամառային օրերի թիվը (SU25 ինդեքս՝ օրերի թիվը ամռան ընթացքում, երբ առավելագույն ջերմաստիճանը 25°C-ից բարձր է) 2023թ. ամռան սեզոնին նորմայից բարձր է եղել միջինում 5 օրով, առավելագույն դրական շեղումները դիտվել են Մարտունիում՝ 13 օր, և Վանաձորում՝ 12 օր, իսկ բացասական շեղում գրանցվել է Աշոցքում՝ 8 օր, և Պուշկինի լեռնանցքում՝ 1 օր:

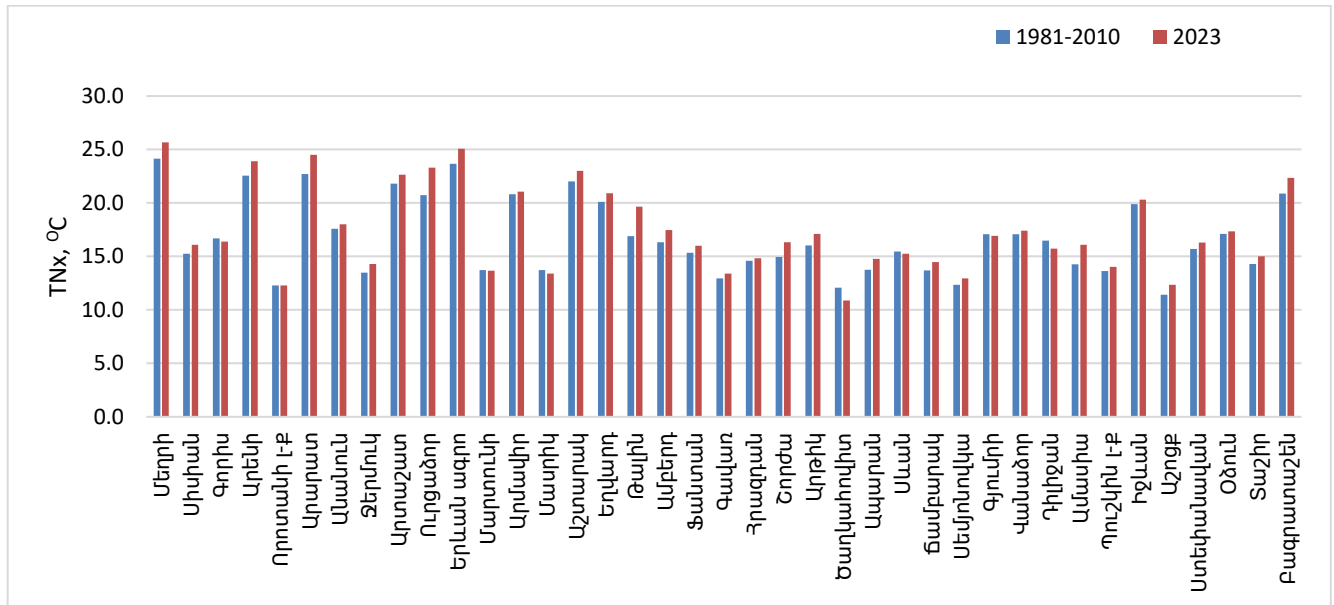
Գծապատկեր 5. Ամառային օրերի քանակը 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և նորման (կապույտ)

Օդի առավելագույն ջերմաստիճանները (TXx) 2023թ ամռան սեզոնին մոտ են եղել նորմային: Առավելագույն դրական շեղումներ դիտվել են Մեղրիում՝ 1.8 °C, և Արենիում՝ 1.6 °C: Առավելագույն բացասական շեղումը գրանցվել է Աշոցքում՝ -1.6 °C:

Գծապատկեր 6. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանի ($^{\circ}\text{C}$) (TXx) արժեքները 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և նորման (կապույտ)

Օդի նվազագույն ջերմաստիճանների ավելագույն արժեքները (TNx) 2023թ. ամռան սեզոնին եղել են նորմայից բարձր՝ միջինում 0.7°C -ով: Առավելագույն դրական շեղումները դիտվել են Թալինում՝ 2.8°C , և Ուրցաձորում՝ 2.6°C :

Գծապատկեր 7. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի առավելագույն արժեքները (TNx) 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և նորման (կապույտ)

Հունիս-օգոստոս ամիսների երաշտային պայմանների վերլուծությունը

2023 թվականի հունիս-օգոստոս ամիսներին իրականացվել է երաշտի ինտենսիվության տասնօրյակային մոնիթորինգ 39 կայանների տվյալների հիման վրա, որոնք բնութագրական են ամբողջ տարածքի համար: Երաշտային պայմանների գնահատումը իրականացվել է 5 կարգով՝ 1-շատ ուժեղ, 2-ուժեղ, 3-միջին, 4-թույլ և 5-երաշտի բացակայություն:

Աղյուսակ 1. Երաշտի ինտենսիվության գնահատումը 2023 թվականի ամռանը

Մարզ	Կայան	01.06-10.06	11.06-20.06	21.06-30.06	01.07-10.07	11.07-20.07	21.07-31.07	01.08-10.08	11.08-20.08	21.08-31.08
Շիրակ	Գյումրի	5	5	5	5	5	5	5	2	1
	Ամասիա	5	5	5	5	5	5	4	3	5
	Արթիկ	5	5	5	5	5	5	5	4	1
	Աշոցք	5	5	5	5	5	5	5	5	4
Լոռի	Օձուն	5	5	5	5	5	5	5	5	3
	Տաշիր	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Վանաձոր	5	5	5	5	5	5	5	4	2
	Ստեփանավան	5	5	5	5	5	5	5	4	2
Տավուշ	Բաղրատաշեն	5	5	5	5	5	3	3	2	2
	Իջևան	5	5	5	5	5	5	5	4	2
	Դիլիջան	5	5	5	5	5	5	5	5	3
Գեղարքունիք	Սևան	5	5	5	5	5	5	5	5	4
	Սեմյոնովկա	5	5	5	5	5	5	5	5	4
	Գավառ	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Շորժա	5	5	5	5	5	5	5	3	2
	Մարտունի	5	5	5	5	5	3	2	2	2
	Ճամբարակ	5	5	5	5	5	5	5	5	2
	Մասրիկ	5	5	5	5	5	4	2	2	2
Կոտայք	Հրազդան	5	5	5	5	5	4	3	3	3
	Եղվարդ	3	2	3	3	2	1	1	1	2
	Ֆանտան	5	5	5	5	5	2	5	4	4
Արագածոտն	Թալին	5	5	5	5	5	2	1	1	1
	Ապարան	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Աշտարակ	2	2	3	3	2	1	2	1	1
	Ամբերդ	5	5	5	5	5	4	2	2	2
	Ծաղկահովիտ	5	5	5	5	5	5	5	5	2
Վայոց Ձոր	Արենի	4	3	2	2	2	1	1	1	1
	Որոտանի լ/գք	5	5	5	5	5	4	3	2	2
	Ջերմուկ	5	5	5	5	5	4	3	2	1
Սյունիք	Սիսիան	5	5	5	5	5	5	5	3	1
	Գորիս	5	5	5	5	5	5	5	3	2
	Կապան	-	5	5	5	2	2	2	1	2
	Մեղրի	3	2	2	2	1	1	1	1	2
Արարատ	Արարատ	2	1	2	2	2	1	1	1	1
	Ուրցաձոր	3	1	2	2	2	1	1	1	1
	Անանուն լ/գք	5	4	4	4	4	1	1	1	2
	Արտաշատ	3	3	4	3	3	1	1	1	1
Արմավիր	Արմավիր	3	3	3	3	3	1	1	1	1
	Մերձավան	3	3	3	3	2	1	2	1	1

Ինչպես երևում է աղյուսակից, հովտային շրջանների գրեթե բոլոր կայաններում, բացառությամբ Տավուշի, հուլիսի վերջին տասնօրյակից սկսած դիտվել է երաշտ, իսկ օգոստոսի երկրորդ տասնօրյակից սկսած երաշտային պայմանները ընդգրկել են նաև նախալեռնային և որոշ լեռնային շրջաններ:

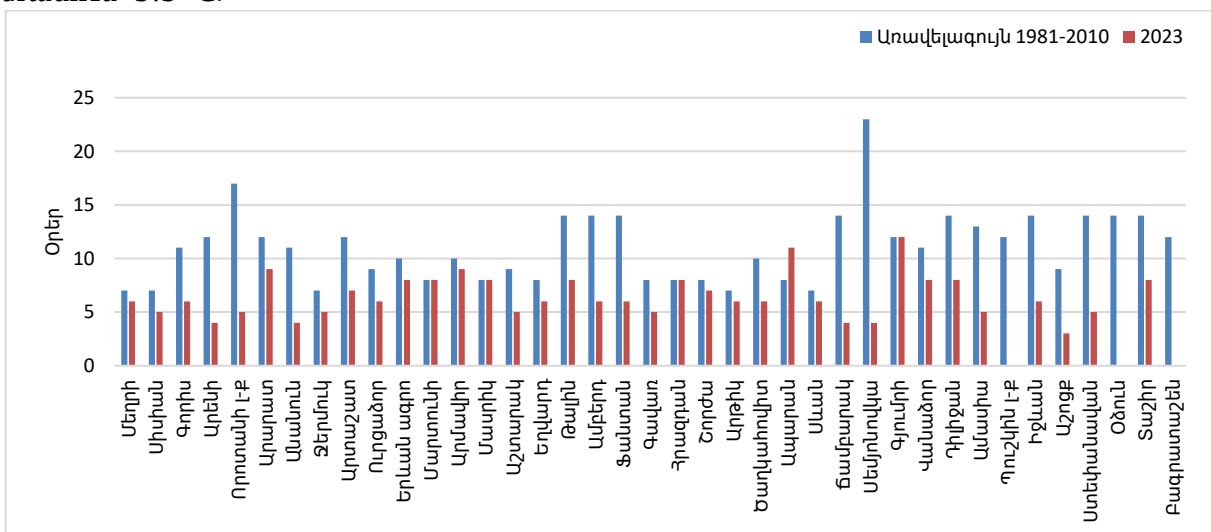
Աղյուսակ 1-ից երևում է, որ հունիս-օգոստոս ամսվա ընթացքում ամենաուժեղ երաշտային պայմաններ դիտվել են օգոստոսի երրորդ տասնօրյակում, երբ գրեթե բոլոր կայաններում դիտվել է ուժեղ (2-րդ) և շատ ուժեղ (1-ին) երաշտ, բացառությամբ մի քանի կայանների (Տաշիր, Գավառ, Ապարան), որտեղ ամբողջ ամառվա ընթացքում դիտվել է երաշտի բացակայություն:

Արեգակնային ճառագայթում

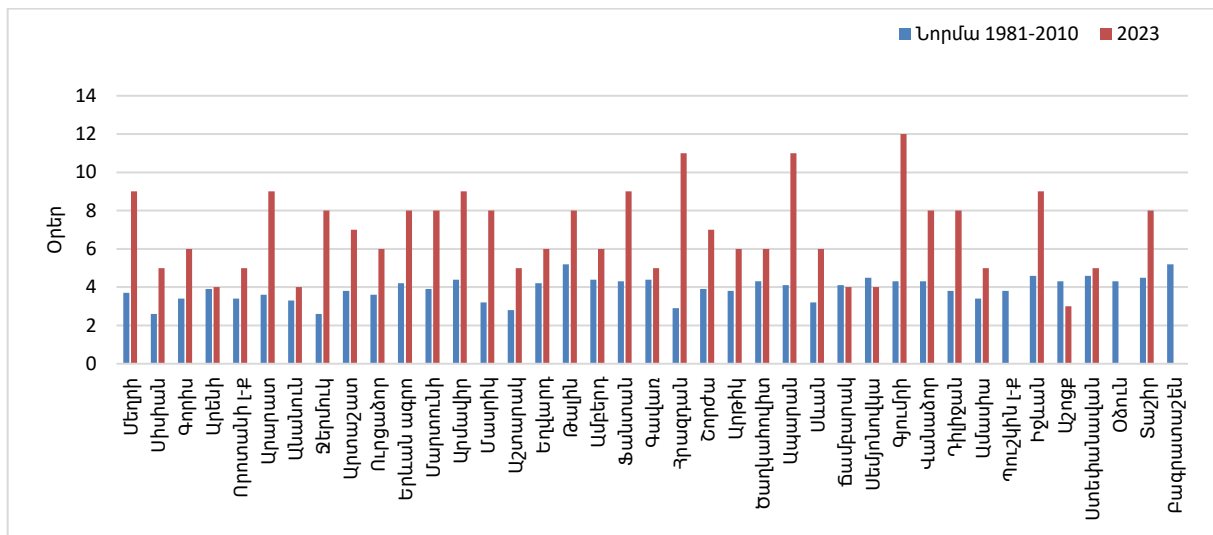
Ամռան ամիսների արեգակնային ճառագայթման բաշխման քարտեզներից երևում է, որ հունիս ամսին գրանցված արժեքները ամենացածրն են ամռան սեզոնի ընթացքում: Հուլիսին ճառագայթման առավելագույն արժեքներ գրանցվել են հիմնականում Արարատյան դաշտում և Շիրակի մարզում՝ հասնելով մինչև 240-250Վտ/մ², նվազագույն արժեքներ գրանցվել են Լոռի-Տավուշ հատվածում, ինչպես նաև՝ Սյունիքում (100-

Swp wjhp

Ըստ առավելագույն ջերմաստիճանի դիտարկումների տվյալների տաք ալիք դիտվել է օգոստոսի 7-18-ը: Նշված ժամանակահատվածում ջերմային ալիք գրանցվել է գրեթե բոլոր կայաններում՝ տարբեր տևողությամբ: Ամենաերկար տևողությունը դիտվել է Գյումրիում՝ 12 օր, Հրազդանում և Ապարանում՝ 11 օր: Տաք ալիքով օրերի թիվը հիմնականում գերազանցել է նորման 2-3 օրով: Ջերմային ալիքի միջին ջերմաստիճանը գերազանցել է նորման միջինում 1.8°C-ով: Ամենատաք ալիքի առավելագույն ջերմաստիճանը գերազանցել է նորման միջինում 1.4 °C-ով, ամենամեծ շեղումը դիտվել է Ֆանտանում՝ 3.3 °C:

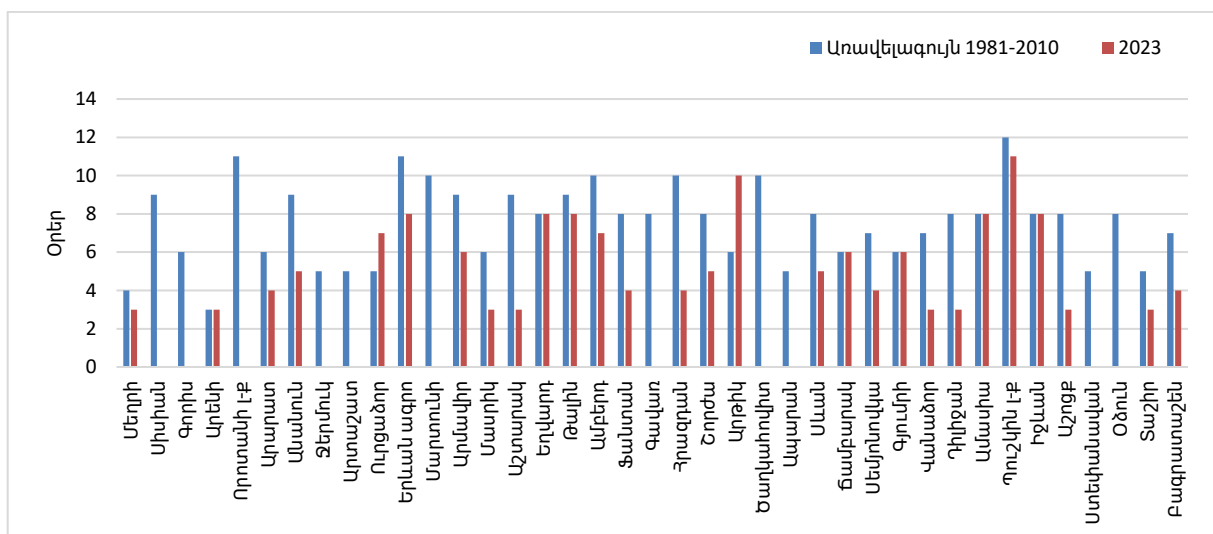
«Հայկիդրոսես» ՊՈԱԿ

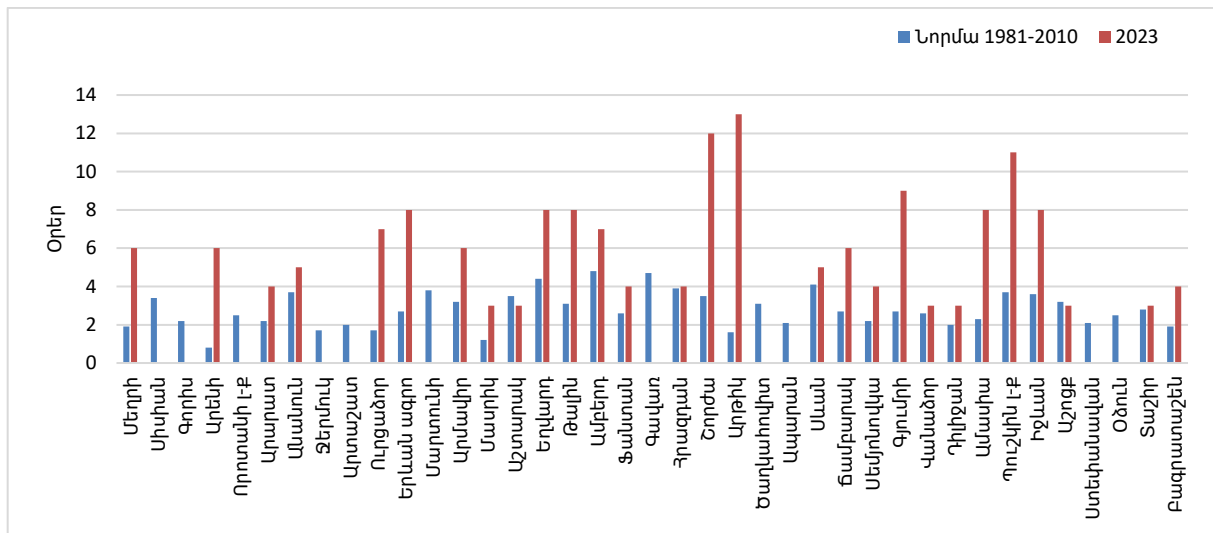
Գծապատկեր 9. Տաք ալիքով օրերի թիվը ըստ առավելագույն ջերմաստիճանի 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և 1981-2010 թթ. նորման (կապույտ)

Օգոստոսի 10-12-ը Արարատյան դաշտում, Արագածոտնի մարզում, Սյունիքում և հյուսիսային շրջանների առանձին կայաններում դիտված առավելագույն ջերմաստիճանները գերազանցել են այդ օրերի երբևիցե դիտված օրական առավելագույն ջերմաստիճանները: Օգոստոսի 10-ին օդի առավելագույն ջերմաստիճանը Արարատի օդերևութաբանական կայանում հասել է 42.0 °C-ի:

Ըստ նվազագույն ջերմաստիճանի տվյալների վերլուծության՝ տաք ալիք դիտվել է օգոստոսի 7-16-ը: Նշված ժամանակահատվածում տաք ալիք գրանցվել է կայանների մեծ մասում՝ տարբեր տևողությամբ: Ամենաերկար տևողությունը դիտվել է Պուշկինի լեռնանցքում՝ 11 օր, Արթիկում՝ 10 օր: Արթիկում և Գյումրիում տաք ալիք գրանցվել է նաև հուլիսի 6-8-ը: Որոշ կայաններում տաք ալիքի դեպքեր ընդհանրապես չեն գրանցվել: Տաք ալիքով օրերի թիվը գերազանցել է նորման միջինում 2 օրով: Ալիքի միջին ջերմաստիճանը գերազանցել է նորման միջինում 0.7 °C-ով: Ամենատաք ալիքի առավելագույն ջերմաստիճանը գերազանցել է նորման միջինում 1.3 °C-ով, ամենամեծ շեղումը դիտվել է Երևան Ագրո օդերևութաբանական կայանում՝ 2.8 °C:

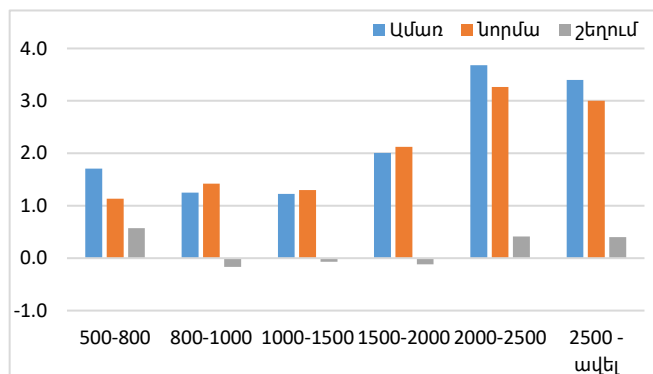
Գծապատկեր 10. Ամենաերկար ալիքի տևողությունը ըստ նվազագույն ջերմաստիճանի 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և 1981-2010 թթ. նորման (կապույտ)

Գծապատկեր 11. Տաք ալիքով օրերի թիվը՝ ըստ նվազագույն ջերմաստիճանի, 2023 թվականի ամռանը (կարմիր) և 1981-2010 թթ. նորման (կապույտ)

Քամու բաշխումը

Ամռան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800մ բարձրություններում գրանցվել է 1.7մ/վ, 800-1000մ բարձրություններում՝ 1.3մ/վ: Բացասական շեղում է գրանցվել 800-2000մ բարձրություններում: Ամենամեծ արագությամբ քամի արձանագրվել է 2000-2500մ բարձրության գոտում՝ 3.7մ/վ, ինչը նորմայից ավել է 0.4 մ/վ-ով :

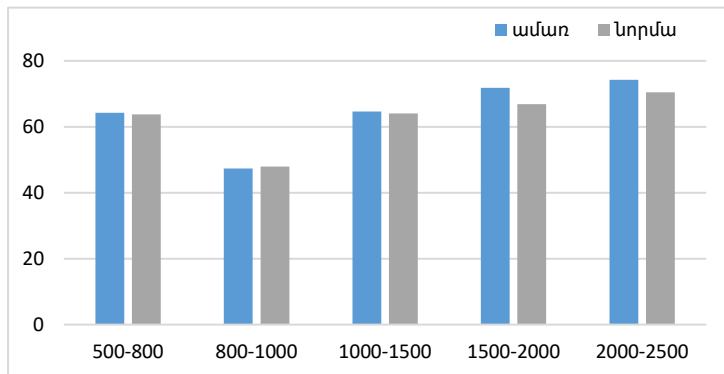

Բարձրություն, մ	Ամառ	Նորմա	Շեղում
500-800	1.7	1.1	0.6
800-1000	1.3	1.4	-0.1
1000-1500	1.2	1.3	-0.1
1500-2000	2.0	2.1	-0.1
2000-2500	3.7	3.3	0.4
2500 - ավել	3.4	3.0	0.4

Քամու արագությունը (մ/վ) ամռանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

2023թ ամռան հարաբերական խոնավությունը բոլոր բարձրություններում դիտվել է նորմայից բարձր կամ նորմային մոտ:

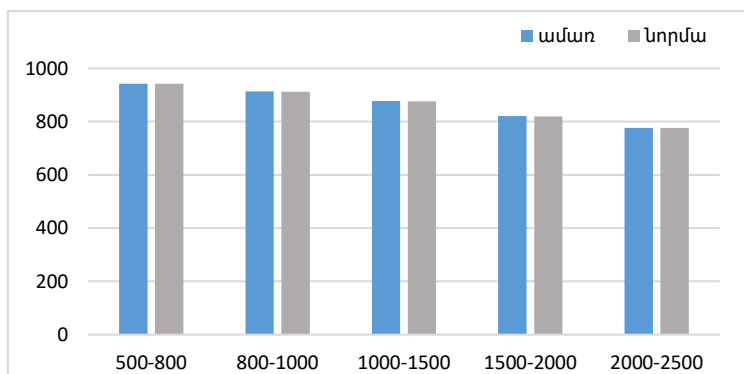

Բարձրություն	ամառ	նորմա
500-800	64.3	63.7
800-1000	47.3	48.0
1000-1500	64.6	64.1
1500-2000	71.8	66.8
2000-2500	74.3	70.5

Օդի հարաբերական խոնավությունը (%) ըստ բարձրությունների

Մթնոլորտային ճնշումը

2023թ ամռան մթնոլորտային ճնշումը դիտվել է նորմային մոտ կամ նորմայից բարձր:

բարձրություն	ամառ	նորմա
500-800	942.4	942.5
800-1000	913.2	912.0
1000-1500	877.5	876.7
1500-2000	820.7	819.3
2000-2500	777.0	776.2

Մթնոլորտային ճնշումն (hPa) ըստ

բարձրությունների

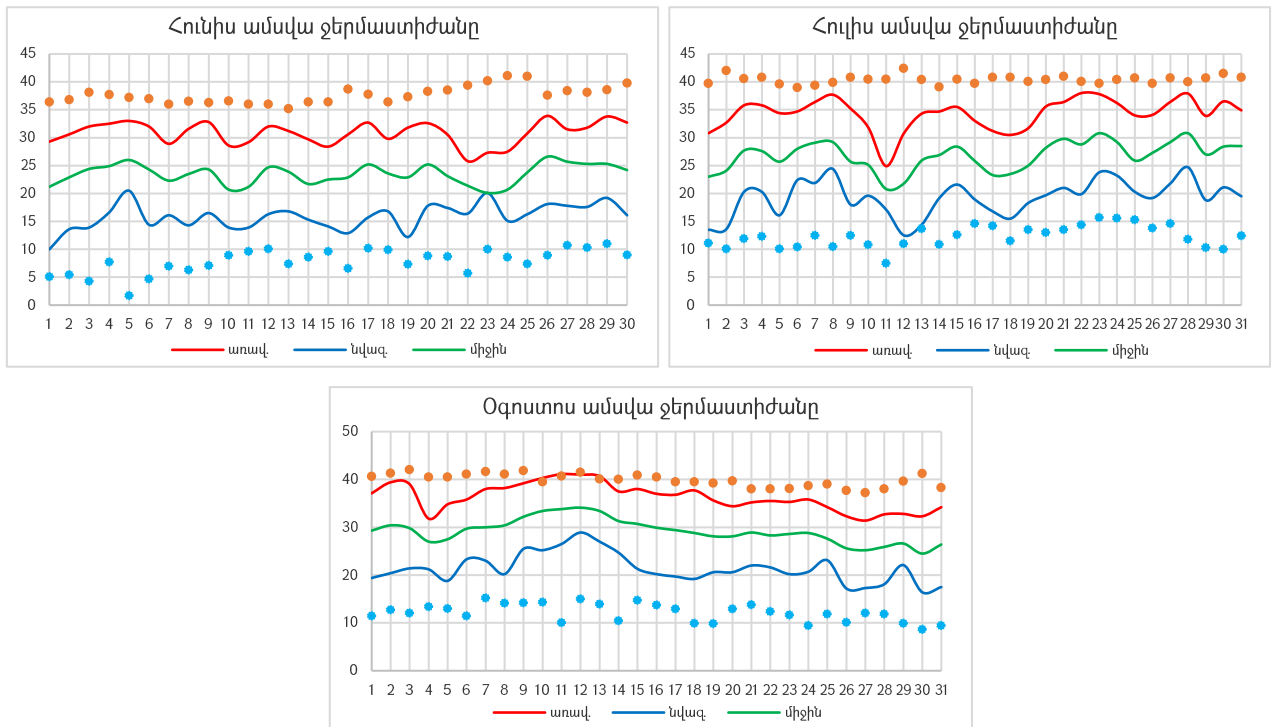
Երևան

Երևանում հունիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 23.5°C, շեղումը նորմայից կազմում է +0.7°C: Տեղումների քանակը եղել է 29.7 մմ, որը կազմում է հունիս ամսվա նորմայի 120%ը:

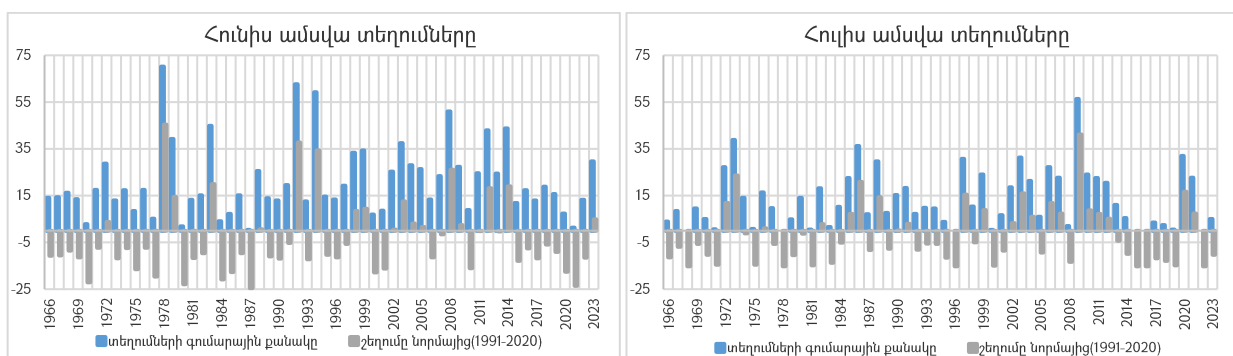
Երևանում հուլիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 26.8°C, շեղումը նորմայից կազմում է +0.2°C: Տեղումների քանակը եղել է 5 մմ, որը կազմում է հուլիս ամսվա նորմայի 33%ը:

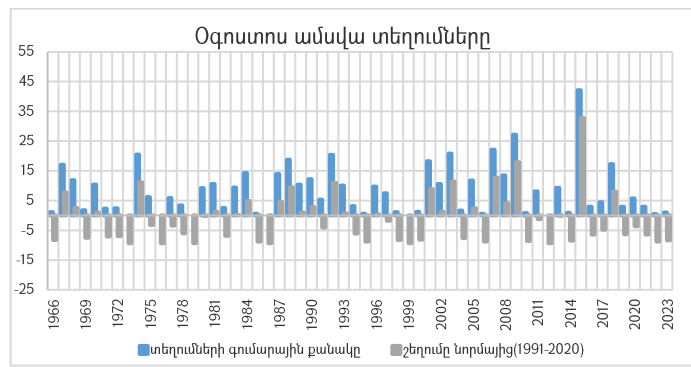
Երևանում օգոստոս ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 29.2°C, շեղումը նորմայից կազմում է +2.9°C: Տեղումների քանակը եղել է 1 մմ, որը կազմում է օգոստոս ամսվա նորմայի 11%ը:

Երևանում օգոստոսի 10, 11 և 13-ին օդի օրական առավելագույն ջերմաստիճանները գերազանցել են այդ օրերի երբևիցե դիտված առավելագույն արժեքները՝ առավելագույնը հասնելով 41.1 °C-ի:

Գծապատկեր 12. Օրական առավելագույն (կարմիր), նվազագույն (կապույտ) և միջին (կանաչ) ջերմաստիճանները Երևանում 2023 թ ամռանը: Կետերով նշված է երբևիցե դիտված առավելագույն (նարնջագույն) և նվազագույն (կապույտ) օրական ջերմաստիճանները

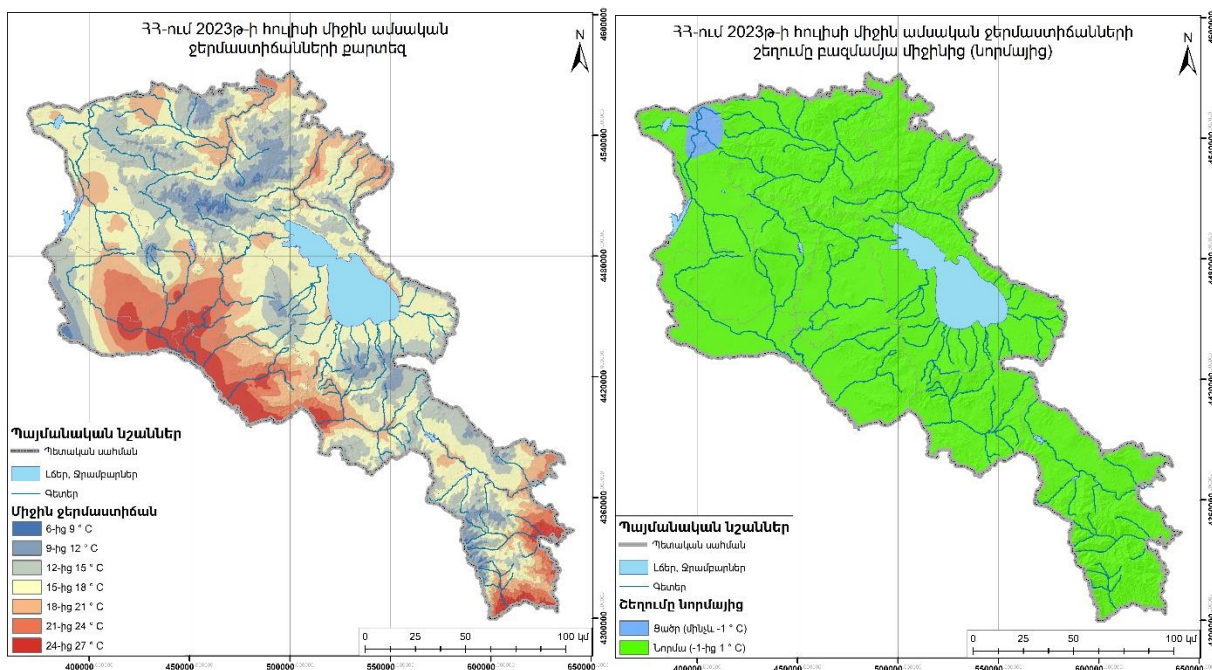
Գծապատկեր 13. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից (մմ) Երևանում 1966-2023 թթ. ժամանակահատվածում

2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հուլիս

2023թ. հուլիս ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայի սահմաններում՝ մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով:

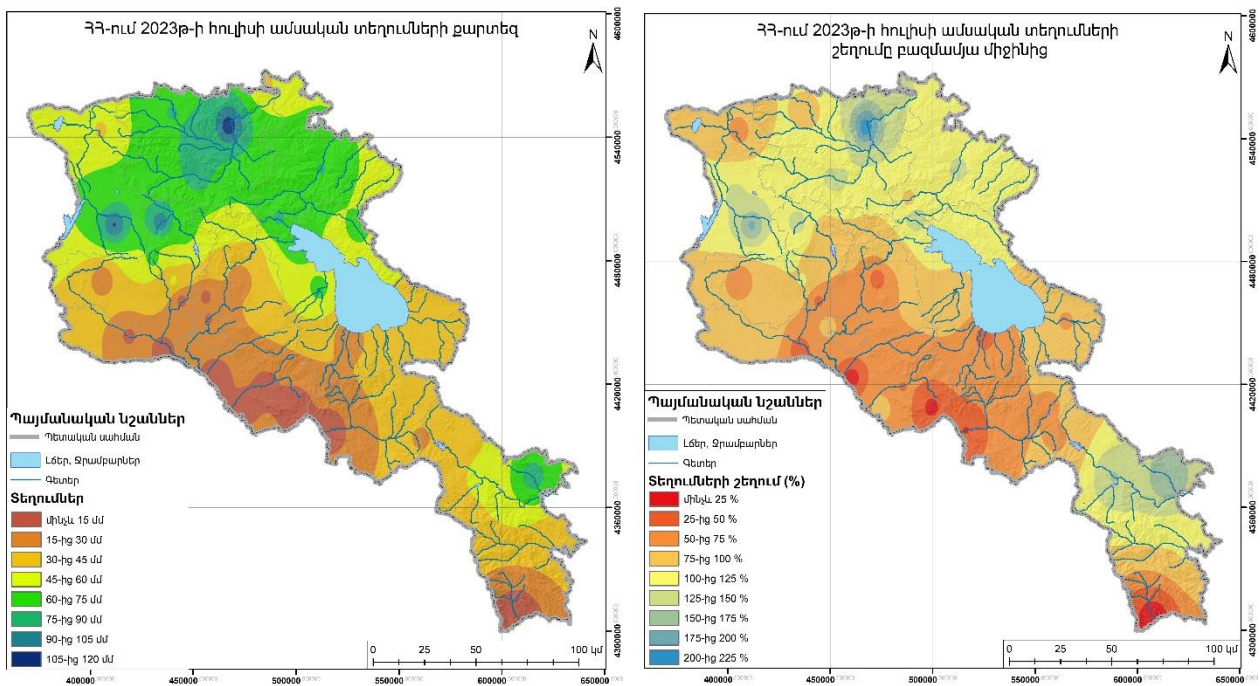
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (1991-2020թթ.)

Հուլիս ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին և երրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում՝ մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից ցածր 1-3°Cով:

Ամսական տեղումների քանակը հուլիսին Տավուշում կազմել է նորմայի 93-127%, Վայոց ձորում՝ 24-74%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 150-174%, հովտային շրջաններում՝ 13-102%, Շիրակում՝ 62-180%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 37-80%, նախալեռնային շրջաններում՝ 55%, Լոռիում՝ 89-215%, Գեղարքունիքում՝ 41-147%, Արմավիրում՝ 93%, Արարատում՝ 13-84%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 41-56%, լեռնային շրջաններում՝ 87-138%, Երևան քաղաքում՝ 33-84%:

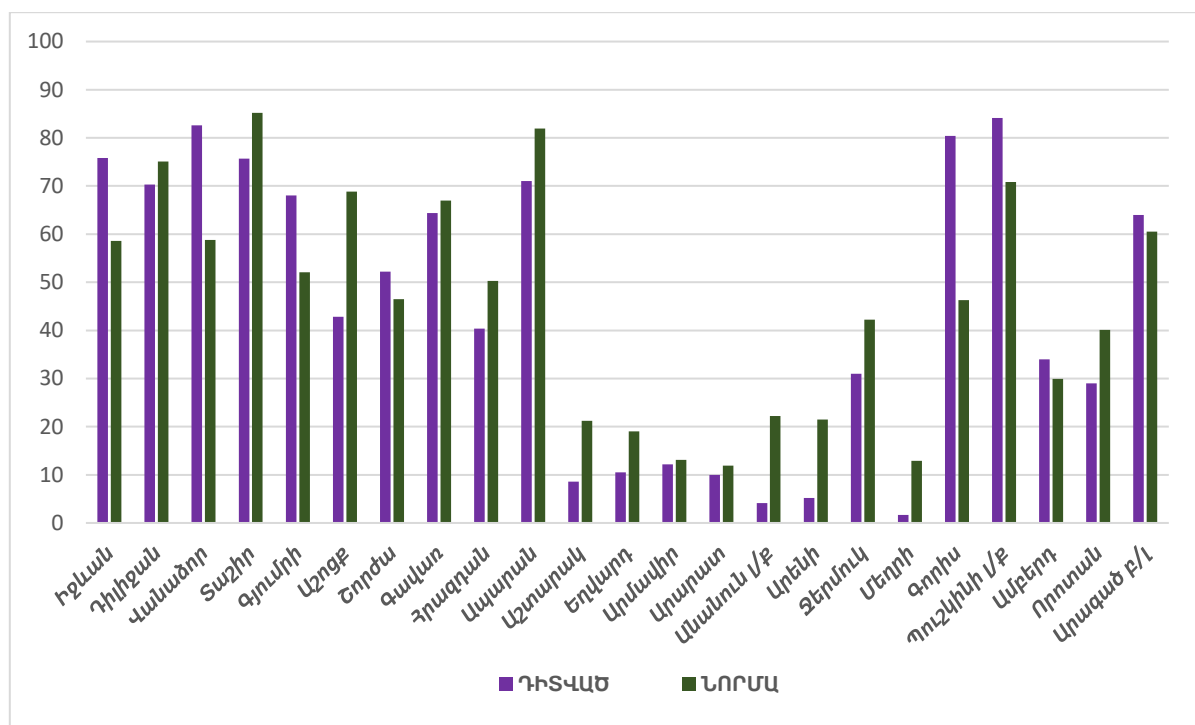
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Հուլիսի 1-ին, 4-5-ին, 9-11-ին, 24-25-ին, 31-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Հուլիսի 8-ին, 17-ին, 21-22-ին, 26-ին, 28-30-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Հուլիսի 2-3-ին, 6-7-ին, 12-16-ին, 18-20-ին, 23-ին, 27-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 14. Տեղումներ, հուլիս 2023թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. հուլիս

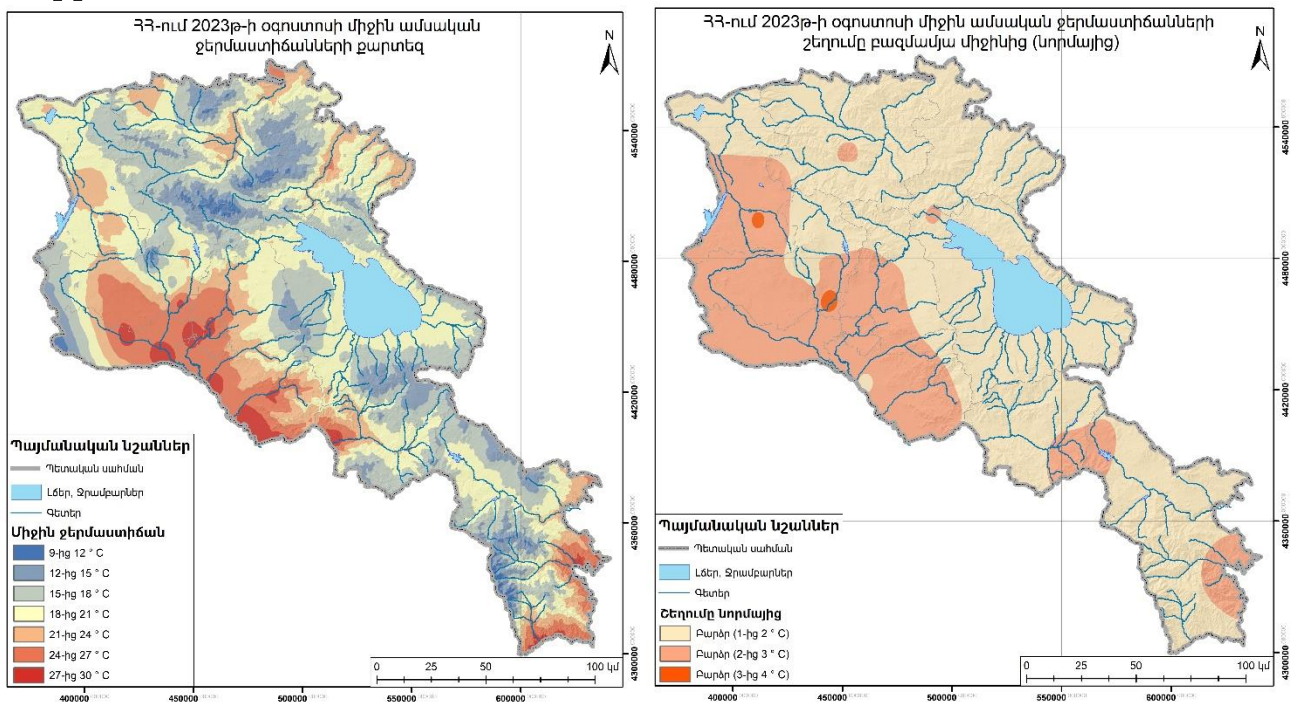
Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Արագածոտն/Թալին	24	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	26մ/վ
Տավուշ/Իջևան	24	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	25մ/վ
Գեղարքունիք/Սևան	25	Ուժեղ անձրև	Ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	34.2մմ
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	25	Ուժեղ անձրև	Ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	40.2մմ
Երևան/Մերձավան	30	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Երևան/Զվարթնոց	30	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Կոտայք/Հրազդան	30	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	20մմ
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	31	Մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Առանձին օրերի, առանձին վայրերում դիտվել է՝ ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ՝ Սեմյոնովկա, ուժեղ անձրև՝ Սևանում, Սեմյոնովկայում՝ 34-40 մմ, խոշոր կարկուտ՝ Հրազդանում՝ 20մմ տրամագծով, ուժեղ քամի՝ Թալինում, Իջևանում՝ Մերձավանում, Զվարթնոցում՝ 25-28 մ/վ արագությամբ:

Օգոստոս

2023թ. օգոստոս ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայից բարձր 2-3°Cով:

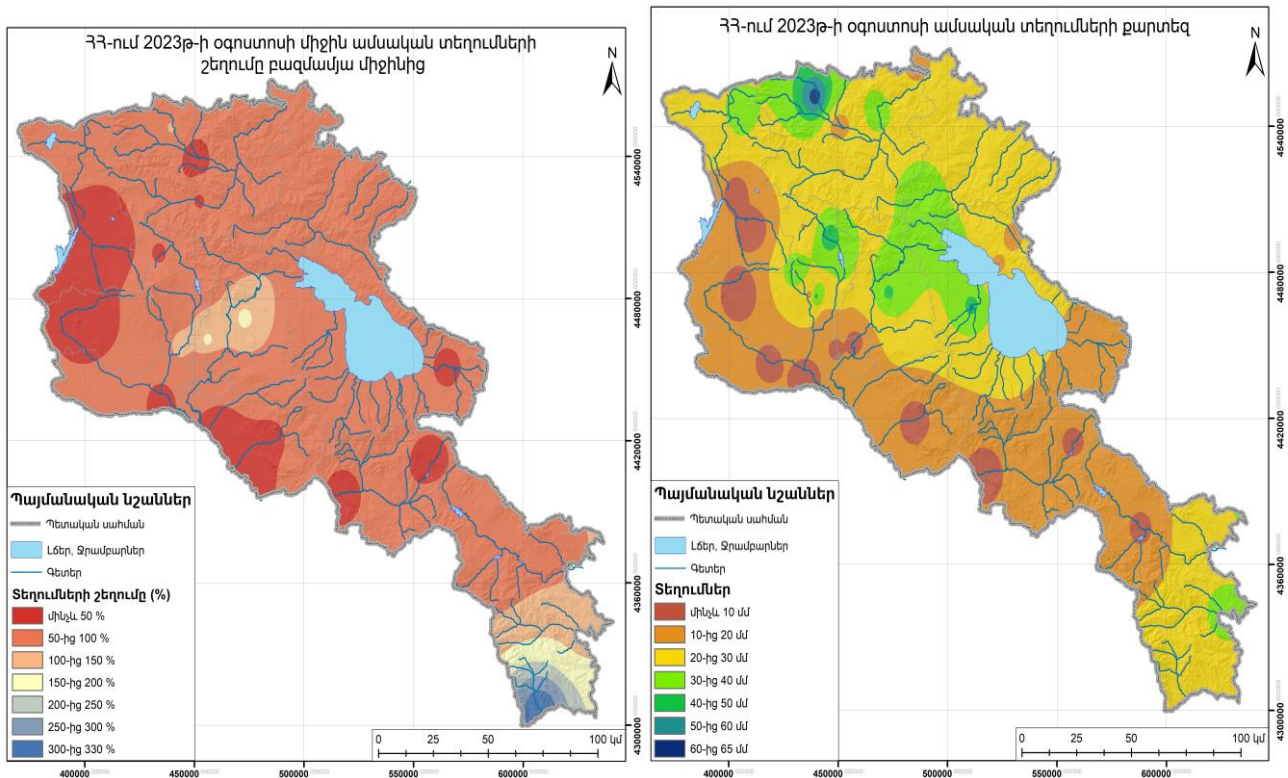
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Օգոստոս ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 1-3°Cով, երկրորդ տասնօրյակում՝ 2-4°Cով, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր մինչև 1°Cով:

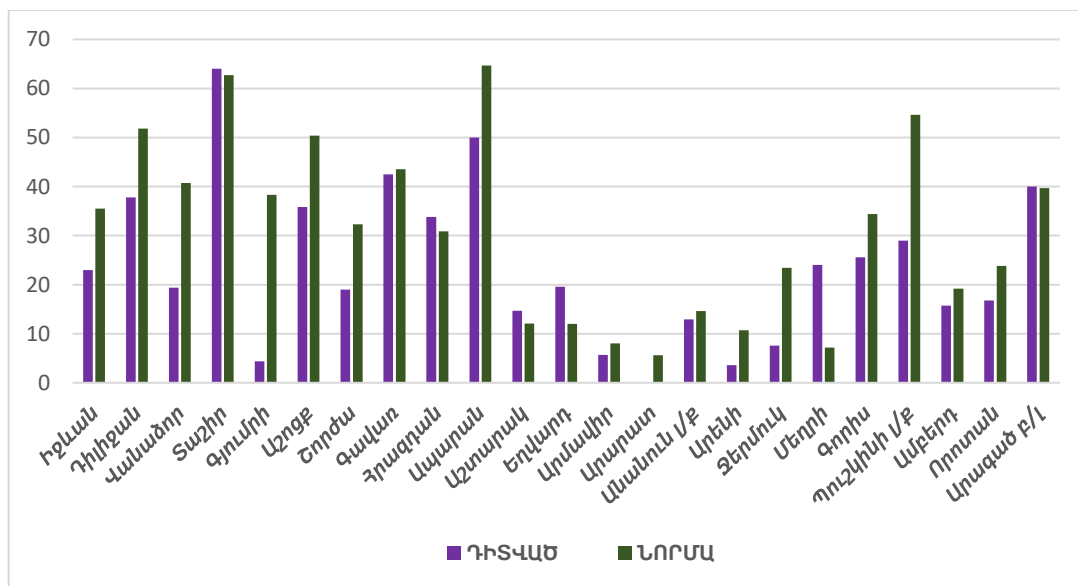
Ամսական տեղումների քանակը օգոստոսին Տավուշում կազմել է նորմայի 65-91%, Վայոց ձորում՝ 32-34%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 51-74%, հովտային շրջաններում՝ 144-333%, Շիրակում՝ 2-71%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 93-168%, նախալեռնային շրջաններում՝ 163%, Լոռիում՝ 23-102%, Գեղարքունիքում՝ 45-98%, Արմավիրում՝ 71%, Արարատում՝ 0-37%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 1-122%, լեռնային շրջաններում՝ 43-82%, Երևան քաղաքում՝ 21-79%:

Տեղումների քանակն և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Օգոստոսի 1-ին, 3-4-ին, 6-7-ին, 18-20-ին, 22-26-ին, 31-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Օգոստոսի 2-ին, 8-17-ին, 21-ին, 27-ին, 31-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:
Օգոստոսի 5-ին, 29-30-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Գծապատկեր 15. Տեղումներ, օգոստոս 2023թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. օգոստոս

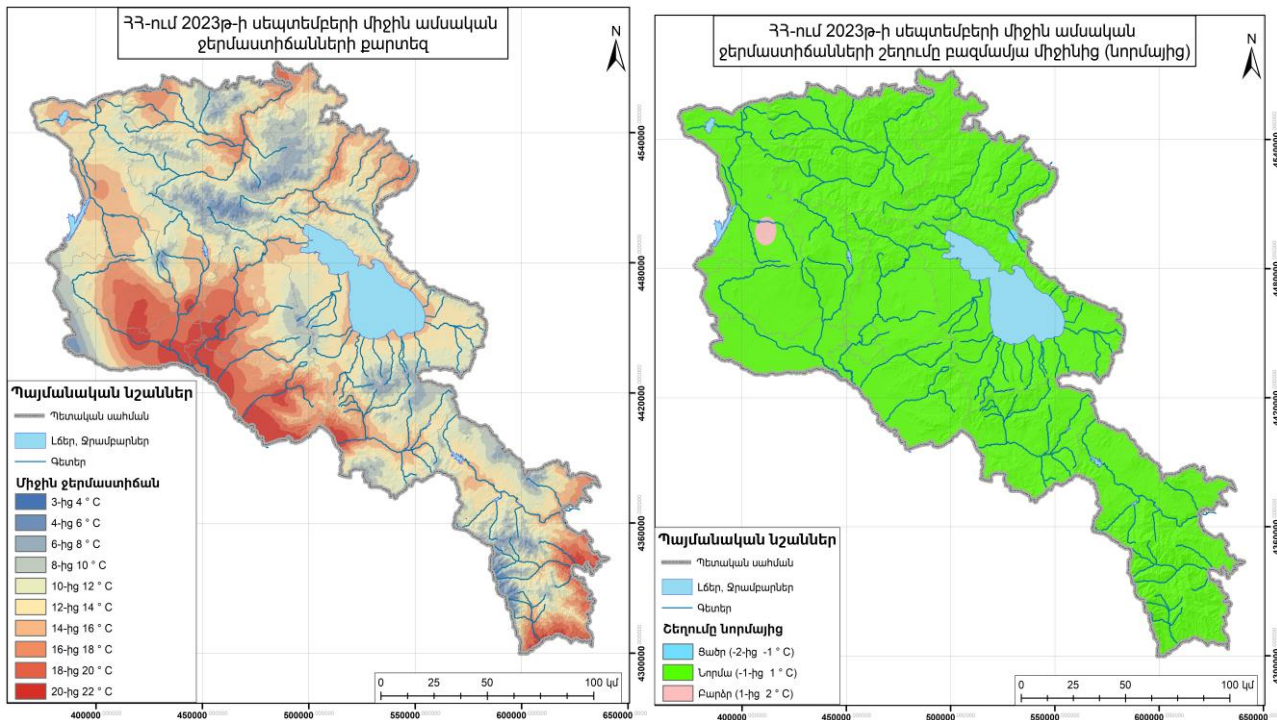
Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անկանոնը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Լոռի/Օձուն	2	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	40մմ
Տավուշ/Իջևան	2	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	40մմ
Լոռի/Տաշիր	2	Ուժեղ անձրև	Ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	31.2մմ
Արարատ/Ուրցաձոր	2	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Արարատ/Արարատ	2	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Կոտայք/Ֆանտան	4	Ուժեղ անձրև	Ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	31.2մմ
Տավուշ/Բազրատաշեն	7, 8, 9	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+37.0° C
Տավուշ/Իջևան	7	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+37.0° C
Շիրակ/Արթիկ	10	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+34.0° C
Շիրակ/Ամասիա		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.0° C
Կոտայք/Հրազդան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.0° C
Կոտայք/Ֆանտան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.0° C
Արարատ/Ուրցաձոր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Արագածոտն/Աշտարակ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+37.0° C
Արարատ/Արարատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+42.0 °C
Արարատ/Արտաշատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Երևան/Մերձավան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Երևան/Ալեքոյրգիական		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Անանուն 1-ցը	11	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+31.0 °C	+31.0°C
Վայոց Ձոր/Արենի		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.9 °C
Վայոց Ձոր/Ջերմուկ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+32.4° C
Կոտայք/Հրազդան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+34.0° C
Կոտայք/Ֆանտան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+34.0° C
Արարատ/Ուրցաձոր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.5 °C
Արագածոտն/Աշտարակ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+41.0° C
Կոտայք/Եղվարդ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+38.0° C
Արմավիր/Արմավիր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.5 °C
Արարատ/Արարատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Արարատ/Արտաշատ	12	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Երևան/Մերձավան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.8 °C
Երևան/Ալեքոյրգիական		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Վայոց ձոր/Արենի		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.6 °C
Վայոց ձոր/Ջերմուկ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+32.5° C
Սյունիք/Մեղրի		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.5 °C
Գեղարքունիք/Շորժա		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+32.0° C
Կոտայք/Հրազդան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.0° C
Կոտայք/Ֆանտան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.0° C
Արարատ/Ուրցաձոր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.3 °C
Արագածոտն/Աշտարակ	13	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+40.0° C
Կոտայք/Եղվարդ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+37.5° C
Արագածոտն/Թալին		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+35.9° C
Արմավիր/Արմավիր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Արարատ/Արարատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Արարատ/Արտաշատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Երևան/Մերձավան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.8 °C
Երևան/Ալեքոյրգիական		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.5 °C
Վայոց ձոր/Արենի		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.1 °C
Վայոց ձոր/Ջերմուկ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+32.0° C
Սյունիք/Մեղրի	13	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Սյունիք/Գորիս		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.2° C
Կոտայք/Հրազդան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+32.0 °C	+33.5° C
Արարատ/Ուրցաձոր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+39.6 °C
Արագածոտն/Աշտարակ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+40.0° C
Կոտայք/Եղվարդ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+35.0 °C	+37.0° C
Արմավիր/Արմավիր		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Արարատ/Արարատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+41.0 °C
Արարատ/Արտաշատ		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C
Երևան/Մերձավան		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.5 °C
Երևան/Ալեքոյրգիական		Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	≥+40.0 °C	+40.0 °C

Օգոստոս ամսվա ընթացքում առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է ուժեղ անձրև. Տաշիրում և Ֆանտանում՝ 31.2մմ, խոշոր կարկուտ՝ Օձունում և Իջևանում՝ 40մմ տրամագծով: Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել են սաստիկ շոգեր:

Մեպտեմբեր

2023թ. սեպտեմբեր ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայի սահմաններում՝ մի փոքր դրական և բացասական շեղումով:

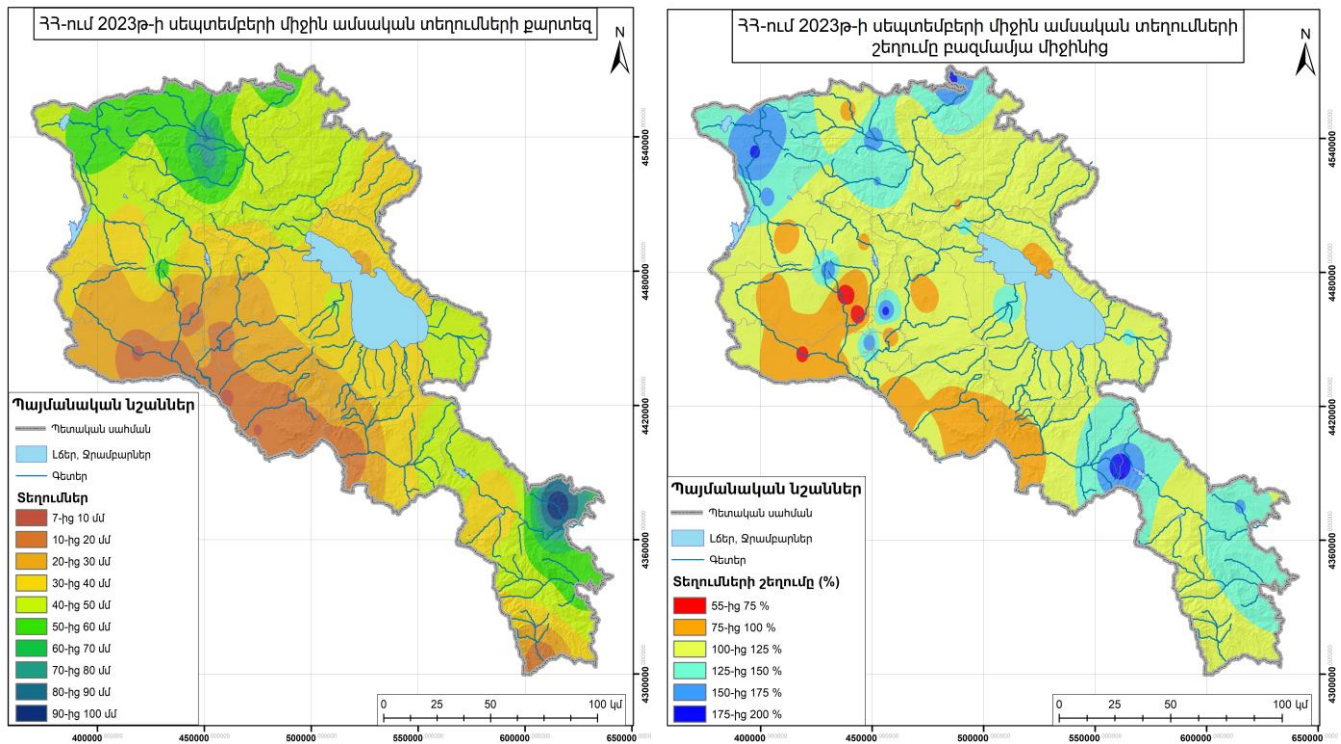
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Մեպտեմբեր ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում դիտվել է նորմայից բարձր 2-3°Cով, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից ցածր՝ 2-4°Cով, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր մինչև 1°Cով:

Ամսական տեղումների քանակը սեպտեմբերին Տավուշում կազմել է նորմայի 97-179%, Վայոց ձորում՝ 78-126%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 114-151%, հովտային շրջաններում՝ 112-138%, Շիրակում՝ 81-179%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 71-121%, նախալեռնային շրջաններում՝ 185%, Լոռիում՝ 92-169%, Գեղարքունիքում՝ 84-142%, Արմավիրում՝ 71%, Արարատում՝ 84-101%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 55-92%, լեռնային շրջաններում՝ 59-117%, Երևան քաղաքում՝ 81-171%:

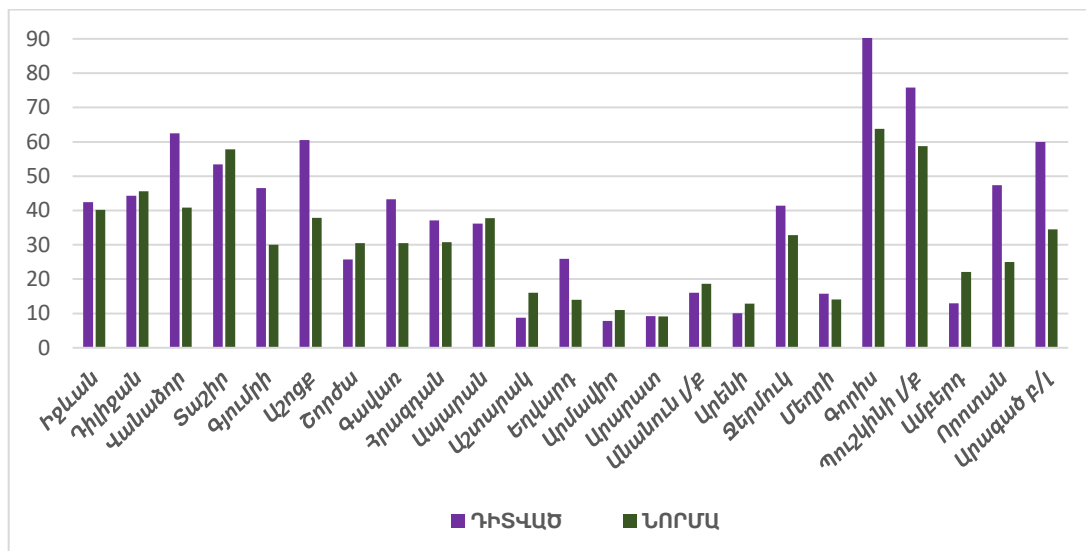
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Սեպտեմբերի 1-ին, 5-7-ին, 15-ին, 20-ին, 23-ին, 27-28-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Սեպտեմբերի 2-4-ին, 8-ին, 11-ին, 14-ին, 16-19-ին, 21-22-ին, 24-ին 26-ին, 29-30-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Սեպտեմբերի 9-10-ին, 12-13-ին, 25-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Գծապատկեր 16. Տեղումներ, սեպտեմբեր 2023թ.

Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. սեպտեմբեր

<i>Մարզ / օդերևութաբանական կայան</i>	<i>Դիտման օրը(երը)</i>	<i>Երևույթի անվանումը</i>	<i>Բնութագիրը</i>	<i>Չափանիշը/ Չափորոշիչը</i>	<i>Փաստացի</i>
Սյունիք/Մեղրի	6	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40.0\text{ }^{\circ}\text{C}$	$+40.8\text{ }^{\circ}\text{C}$
Լոռի/Վանաձոր	9	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	$\geq 30\text{մմ}/12\text{ժամ}$	30.0մմ
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	11	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	$\leq 50\text{մ}$	50
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	19	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	$\leq 50\text{մ}$	50
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	21	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	$\leq 50\text{մ}$	50
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	24	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	$\leq 50\text{մ}$	50
Սյունիք/Կապան	25	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	$\geq 30\text{մմ}/12\text{ժամ}$	30.2մմ

Մեպտեմբեր ամսվա ընթացքում առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է՝ ուժեղ անձրև՝ Վանաձորում և Կապանում՝ 30մմ, Մեղրիում՝ դիտվել է սաստիկ շոգ $+40.8\text{ }^{\circ}\text{C}$: Առանձին օրեր Սիմյոնովայում դիտվել են մառախուղներ:

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

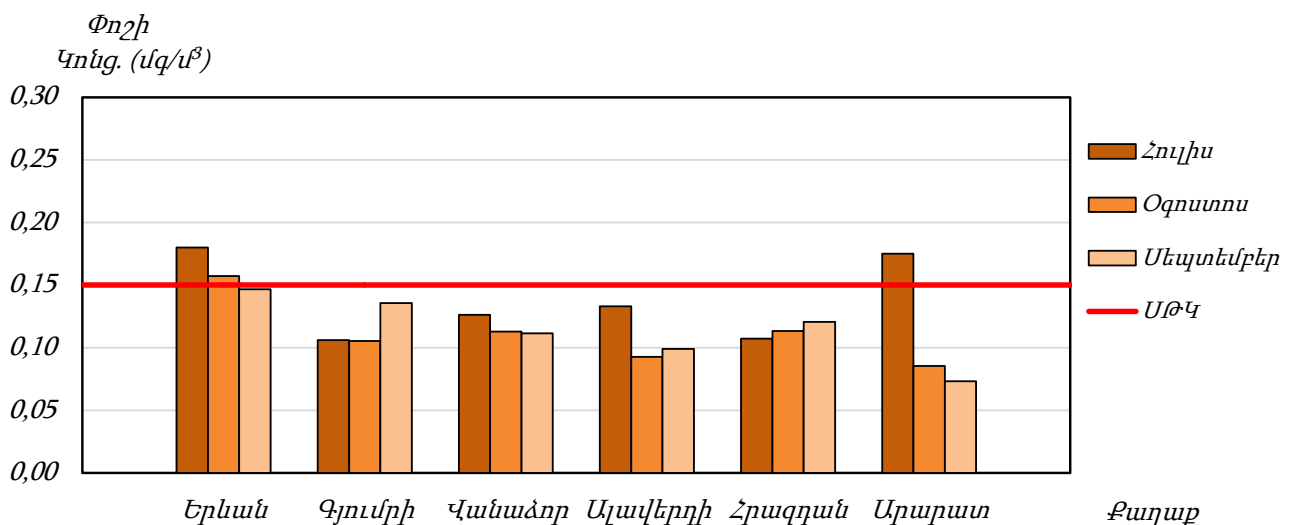
- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՄԹԿ-ն: Երևանում հուլիս և օգոստոս ամիսներին, Արարատում՝ հուլիսին:

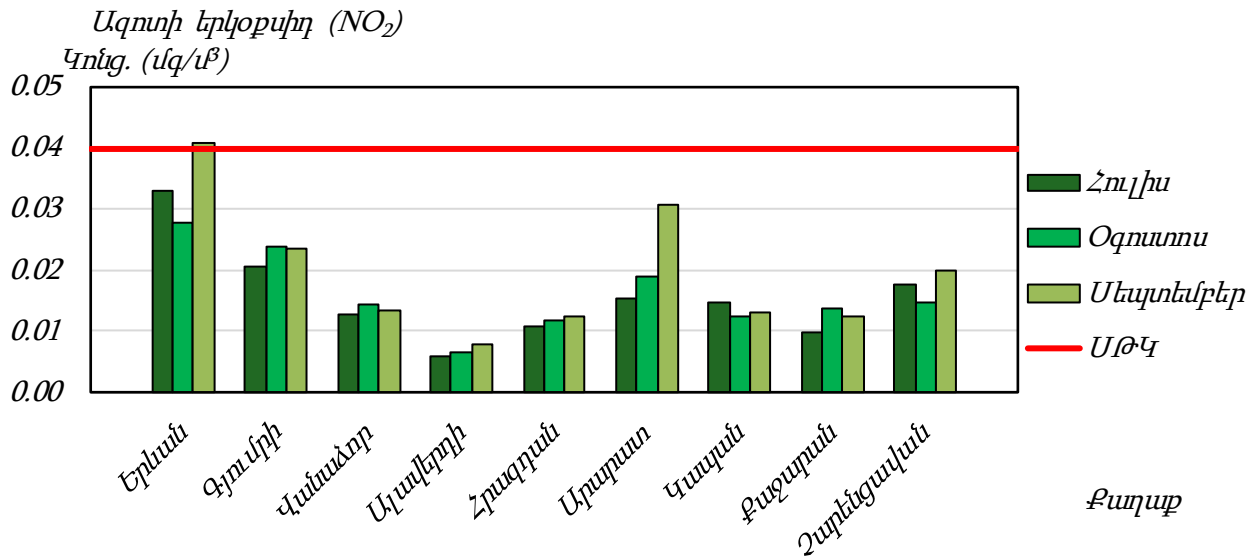
Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

Գծապատկեր 17. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում քաղաքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան Երևան քաղաքում՝ սեպտեմբեր ամսին:

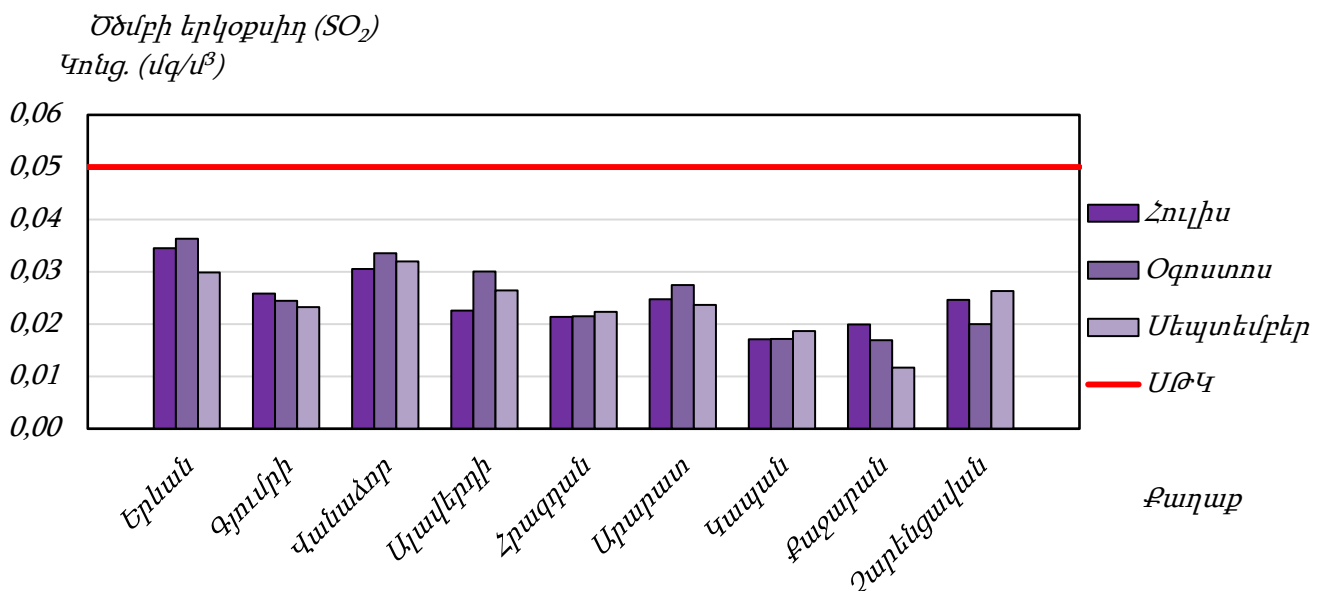
Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Գծապատկեր 18. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ն:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական գործընթացների ժամանակ:

Գծապատկեր 19. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

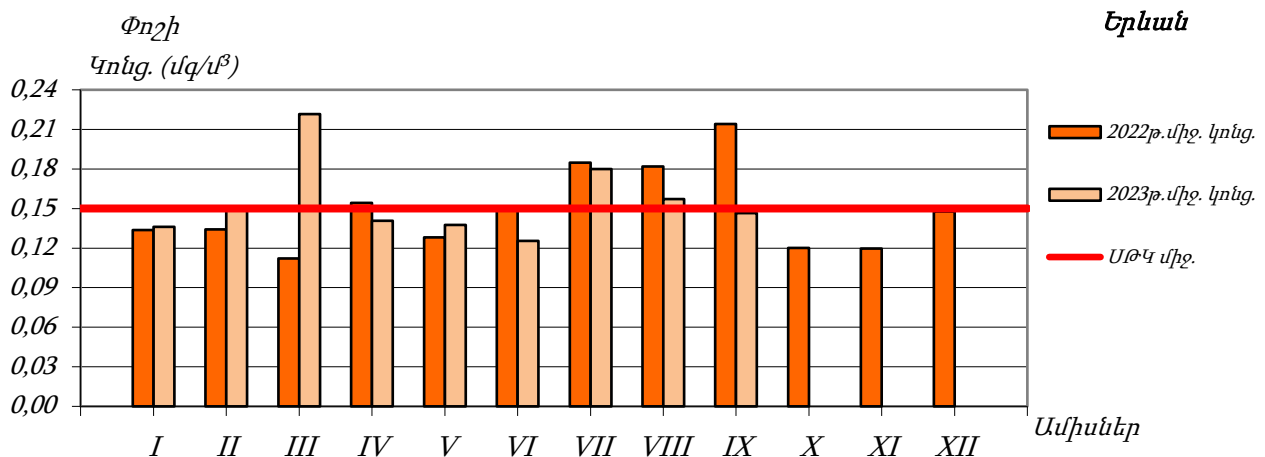
Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

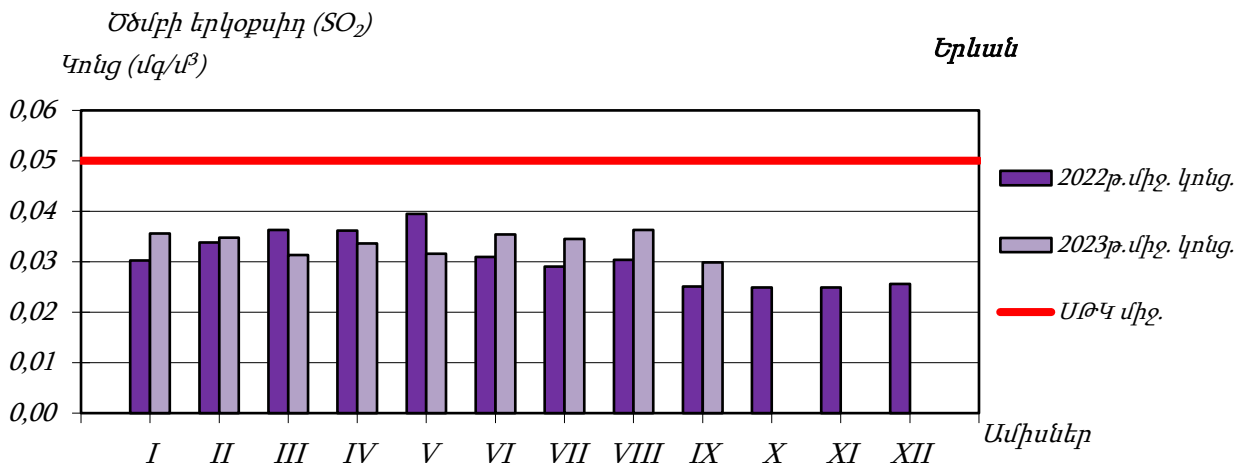
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն հուլիս ամսին՝ 1.2 անգամ, օգոստոսին աննշան ՍԹ-ի արժեքը, իսկ սեպտեմբերին՝ մոտ է եղել ՍԹ-ին:

Ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է սեպտեմբեր ամսին՝ աննշան, հուլիս և օգոստոս ամիսներին՝ գտնվել է ՍԹ-ի սահմաններում:

Ծծմբի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

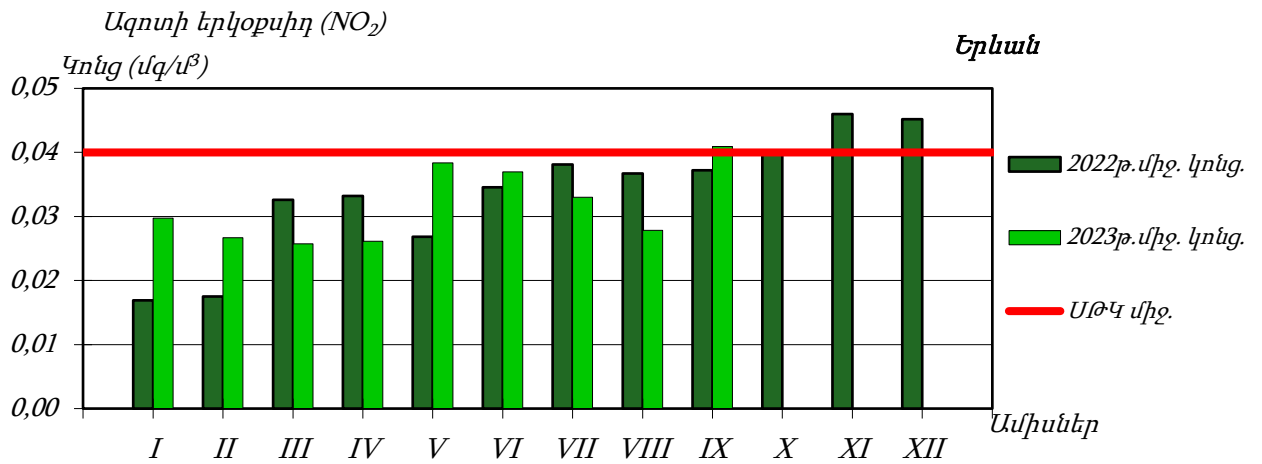
Գծապատկեր 20. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

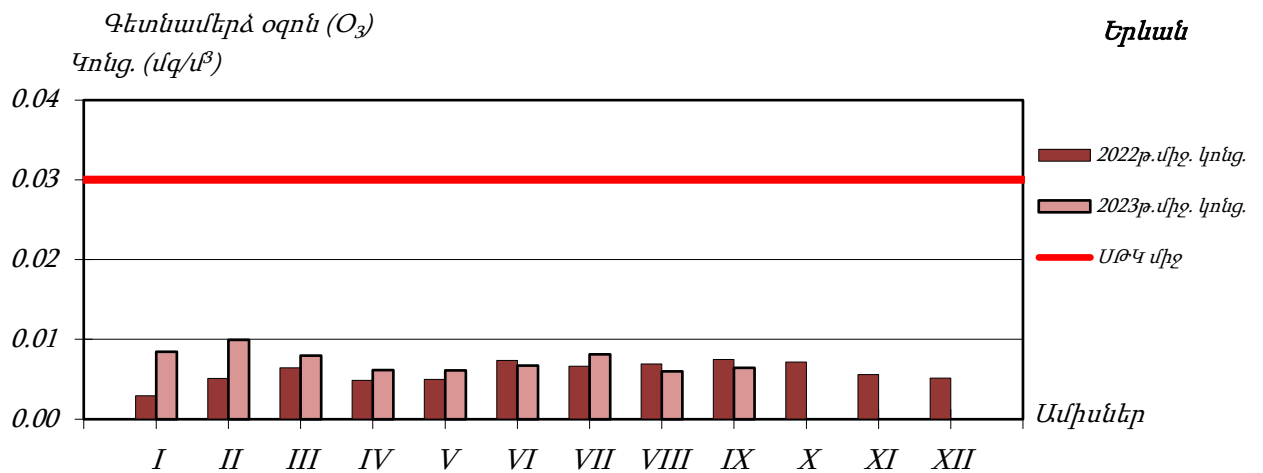
*կախված մասնիկներ

**անհիդրիդ ծծմբային

Գծապատկեր 21. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

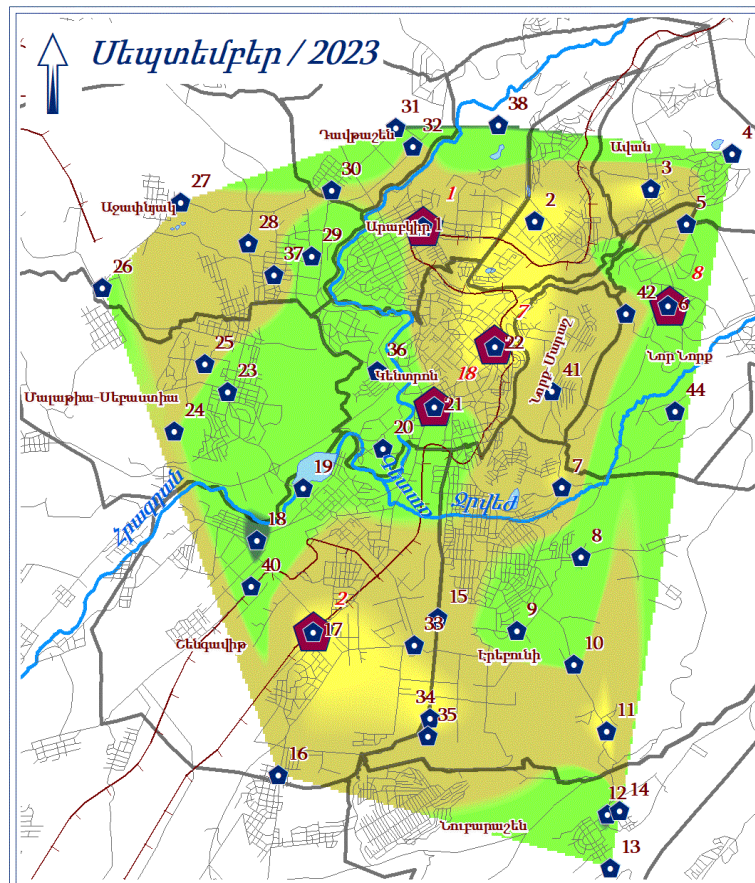
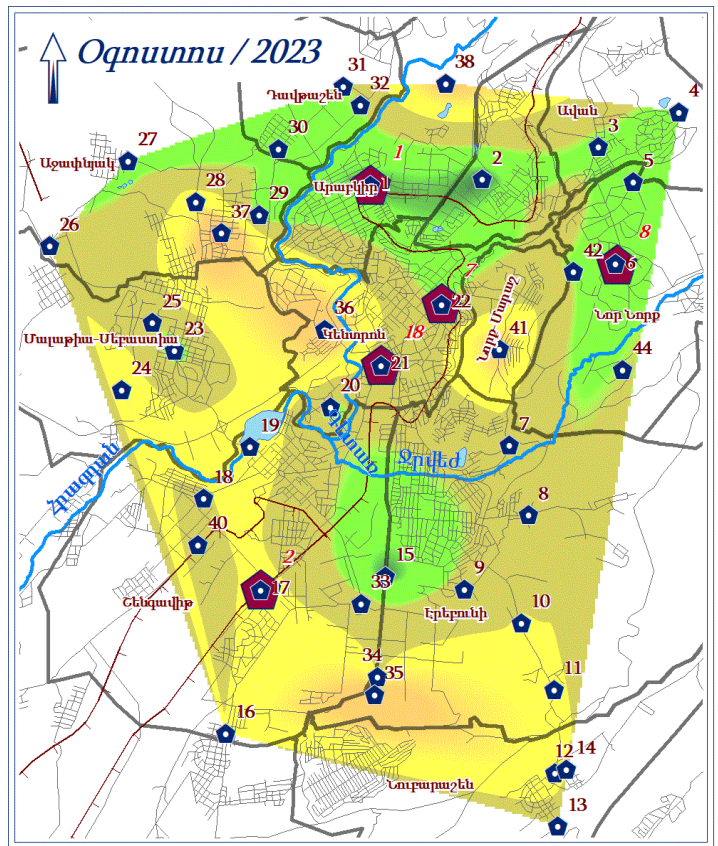
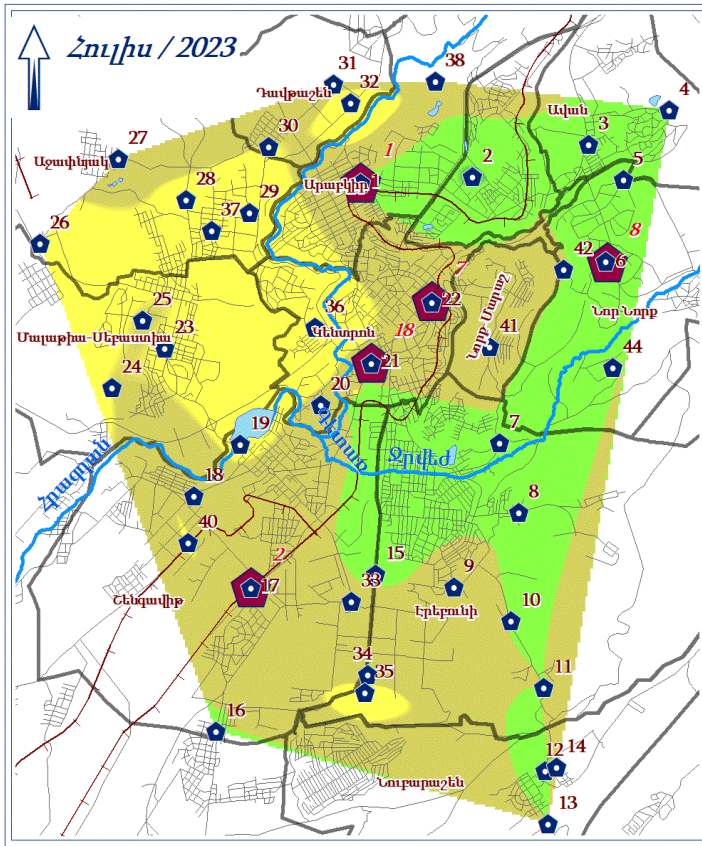

Գծապատկեր 22. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 23. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

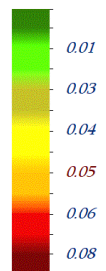
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի SO₂ միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

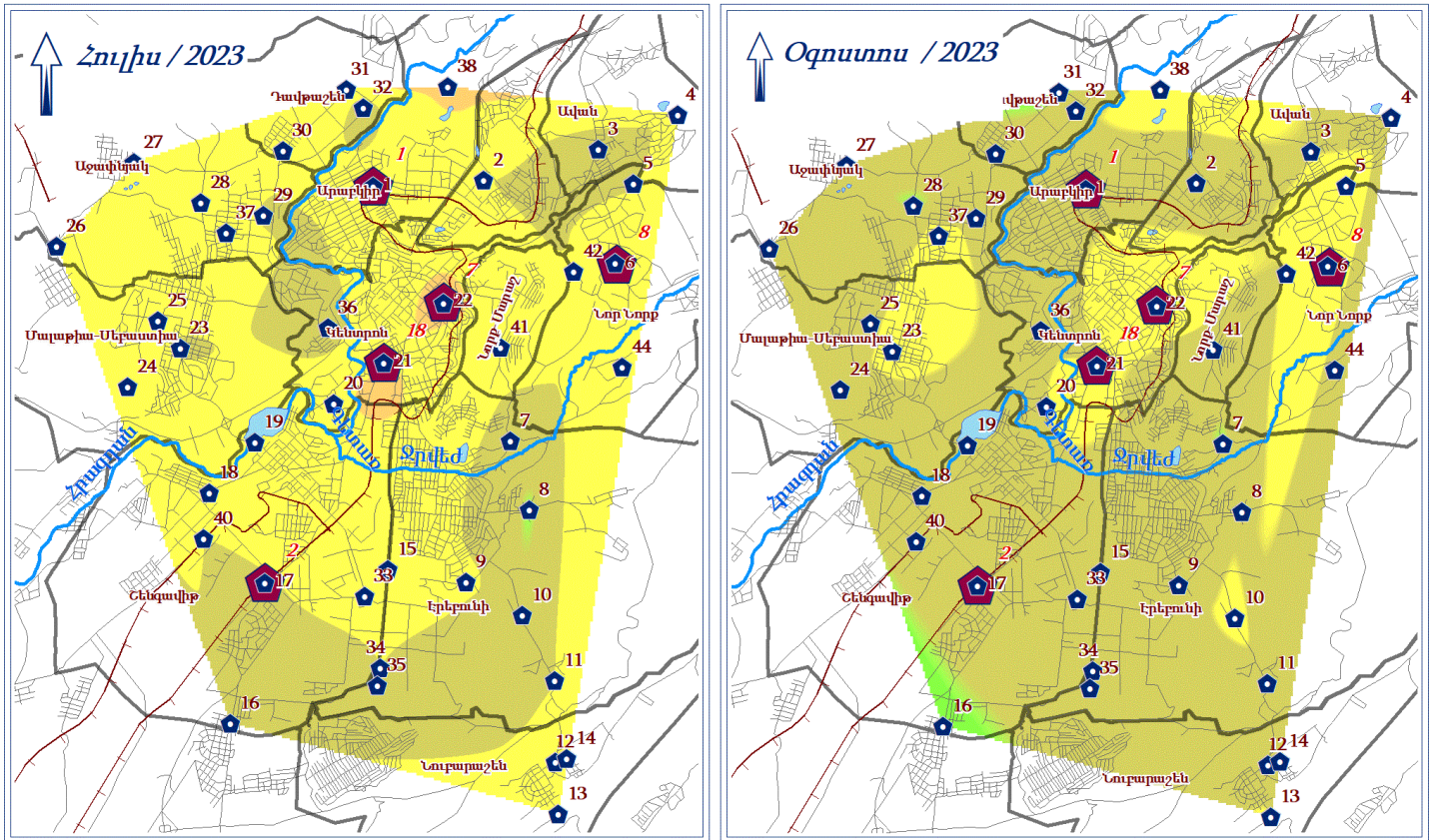
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

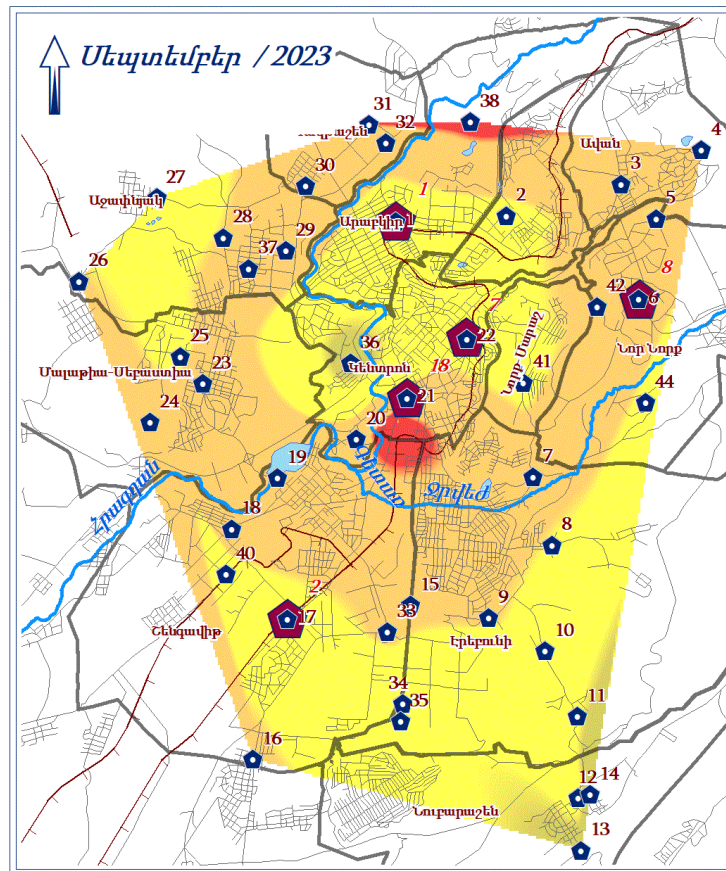

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

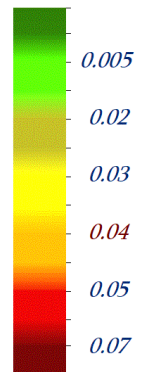

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

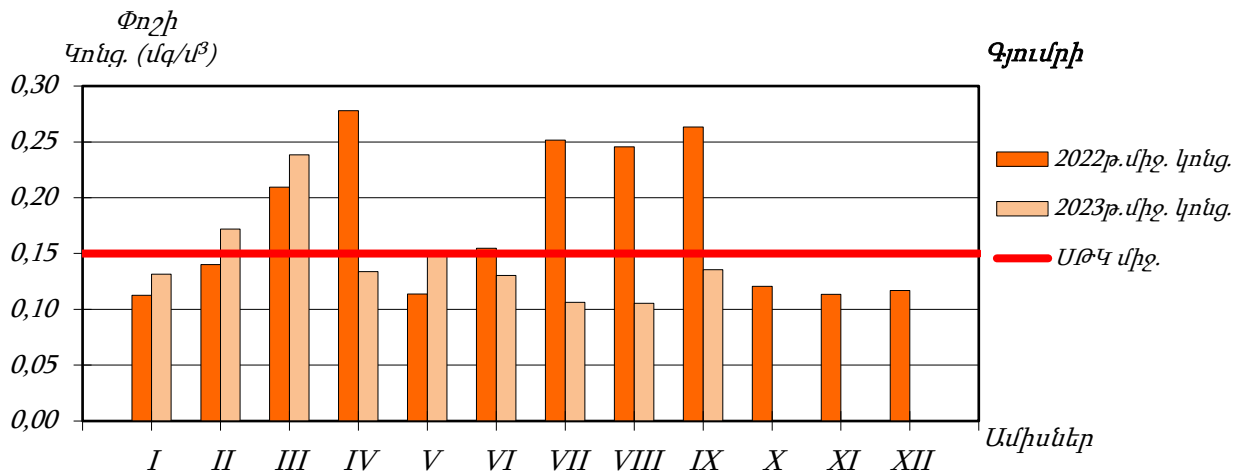
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

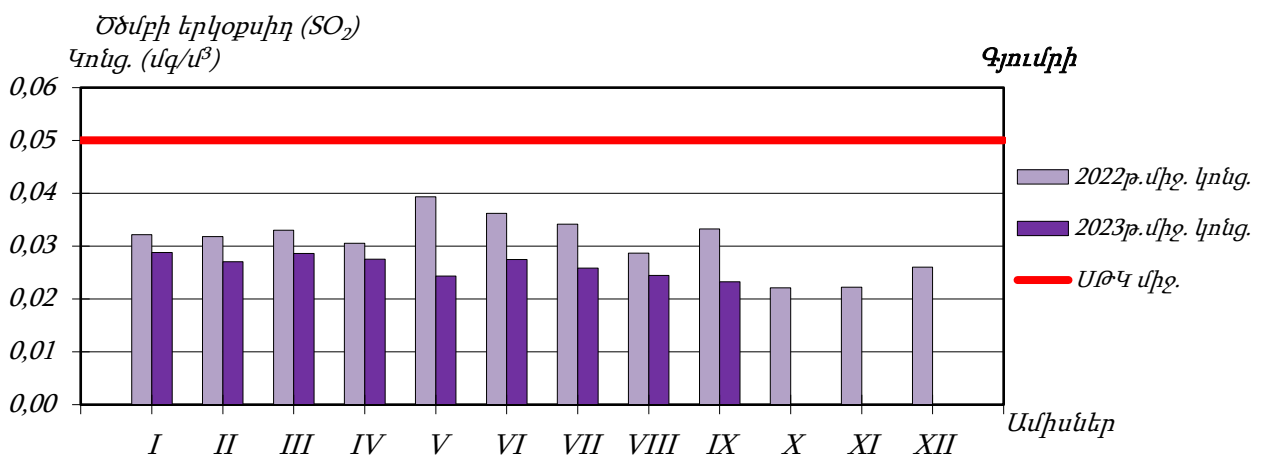
Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

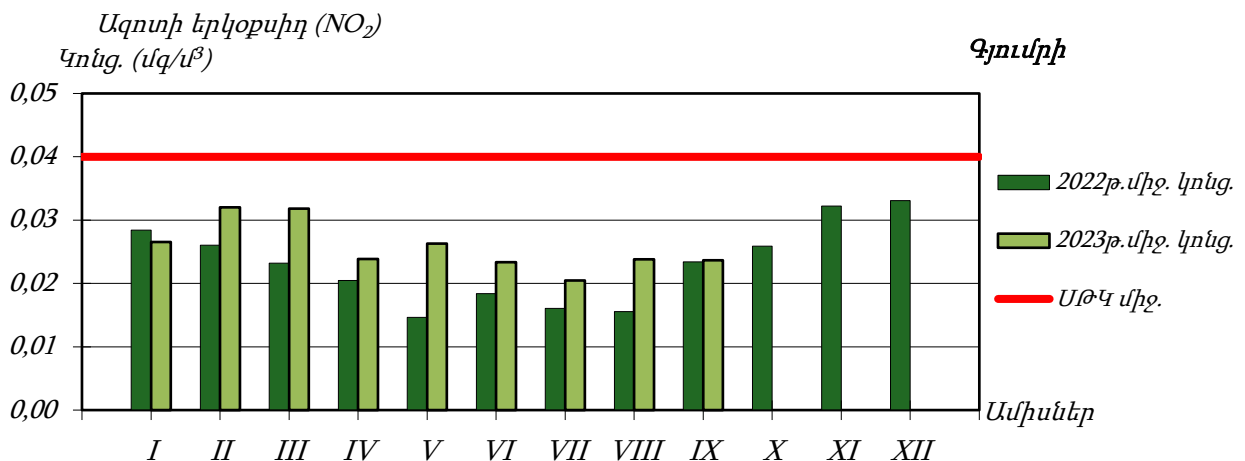
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 24. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 25. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

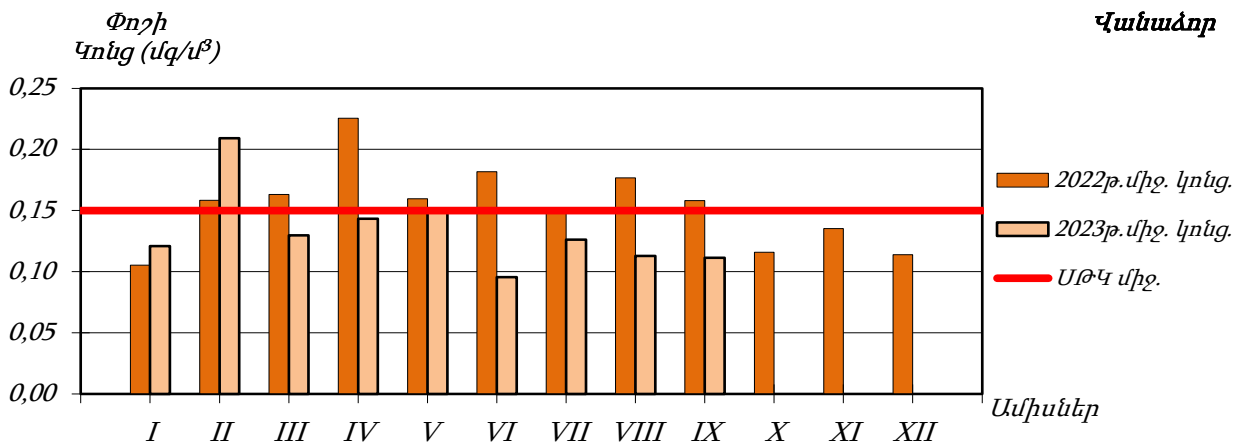

Գծապատկեր 26. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

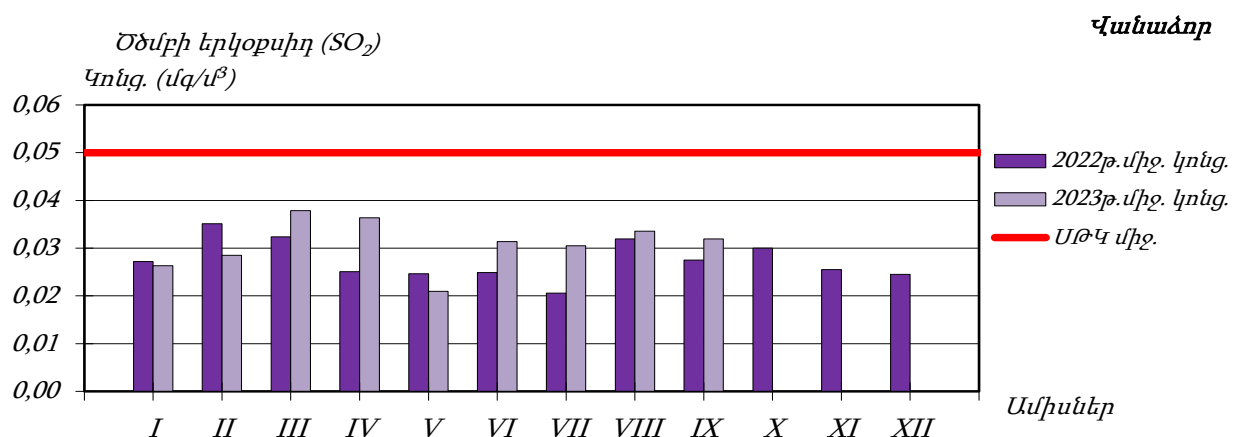
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

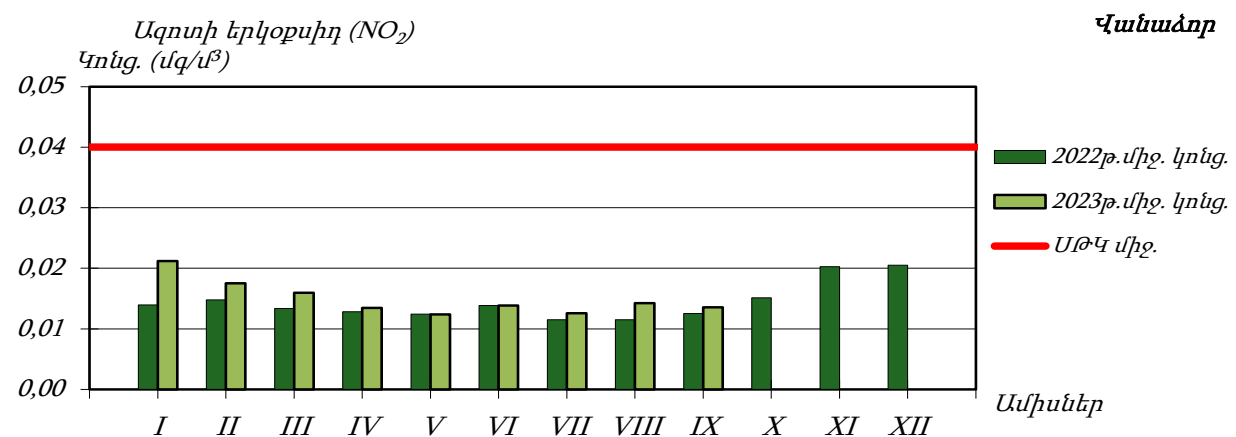
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 27. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

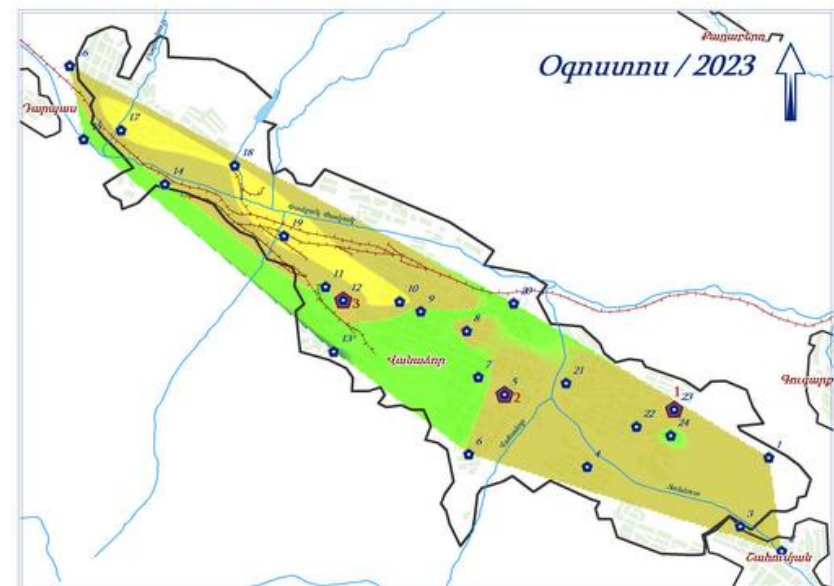
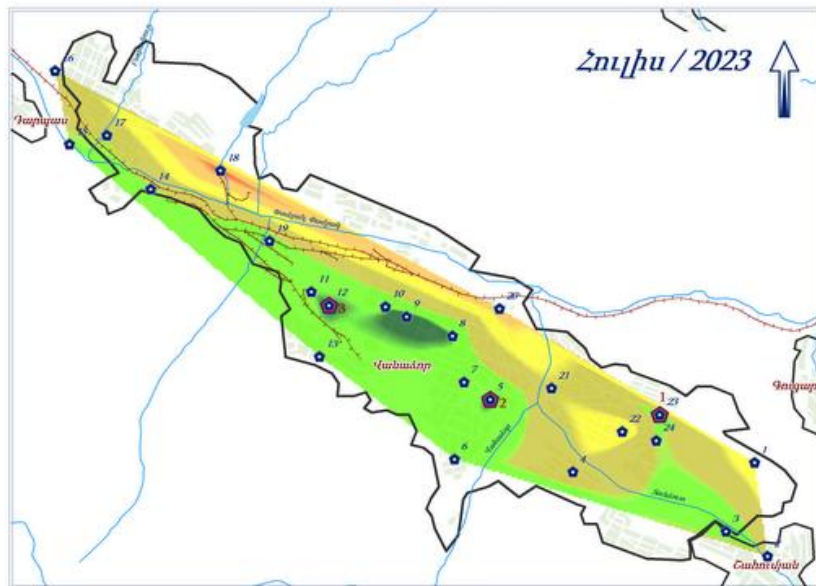

Գծապատկեր 28. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

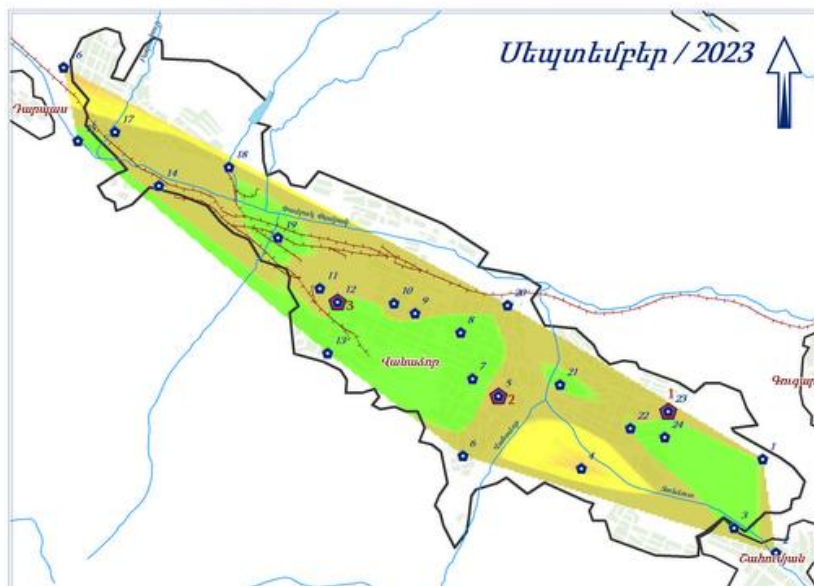
Գծապատկեր 29. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

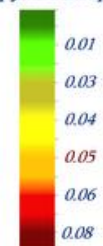

Պայմանական նշաններ

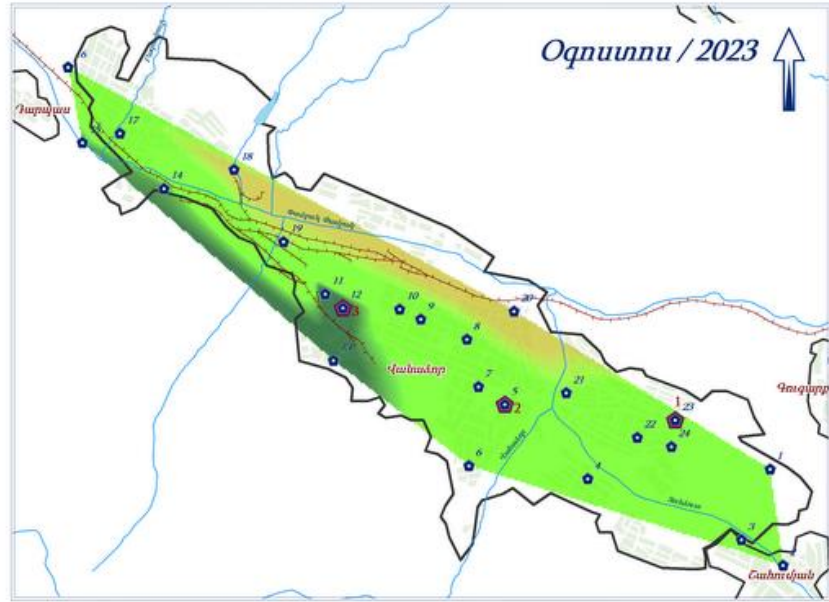
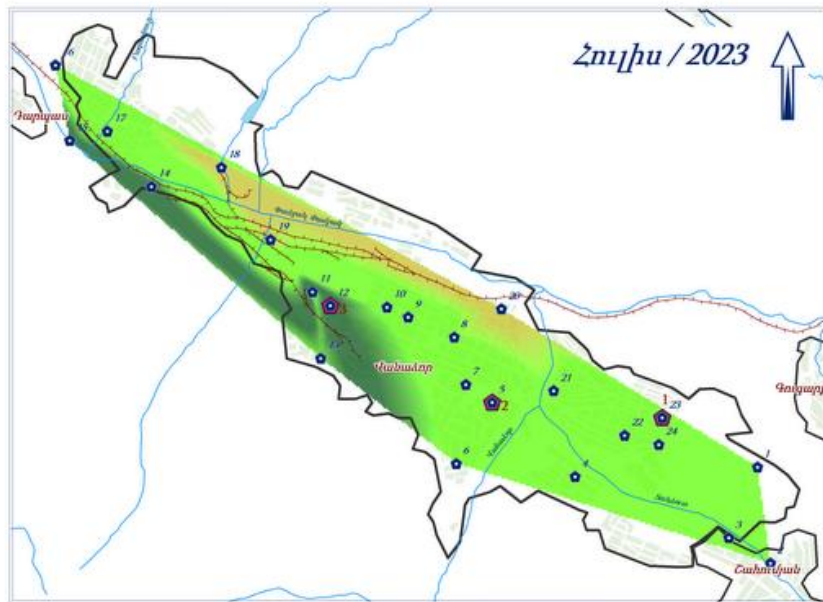
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

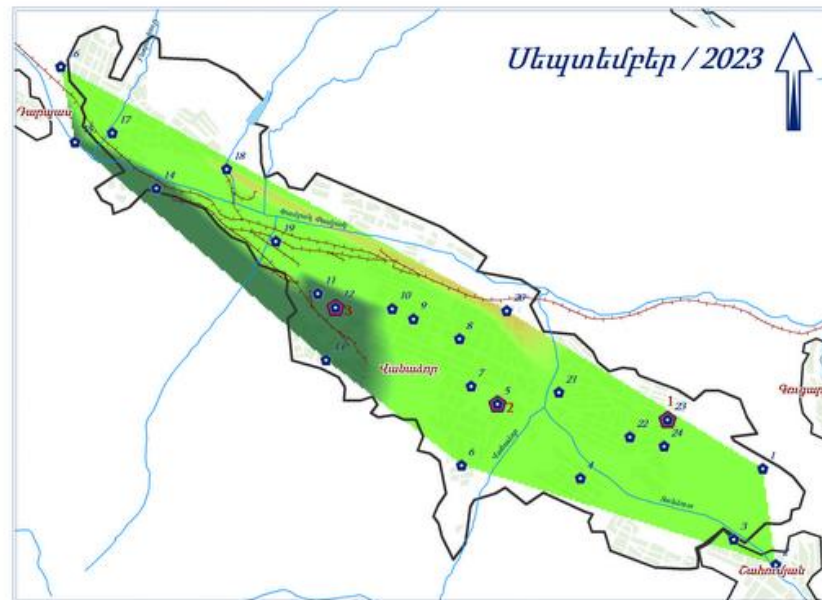

Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

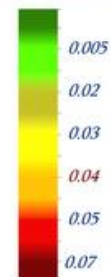

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

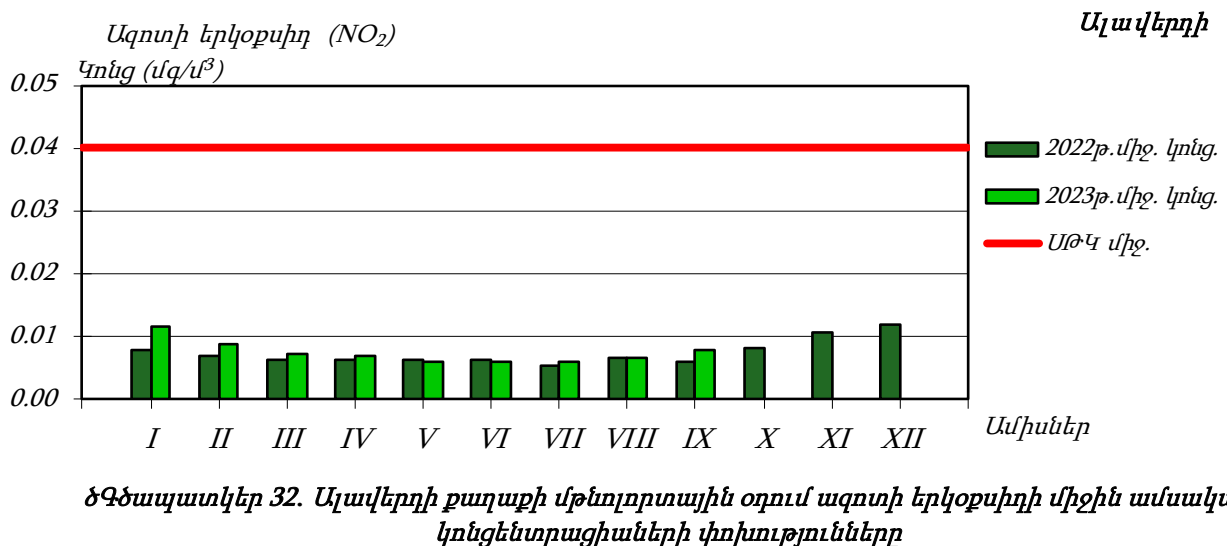
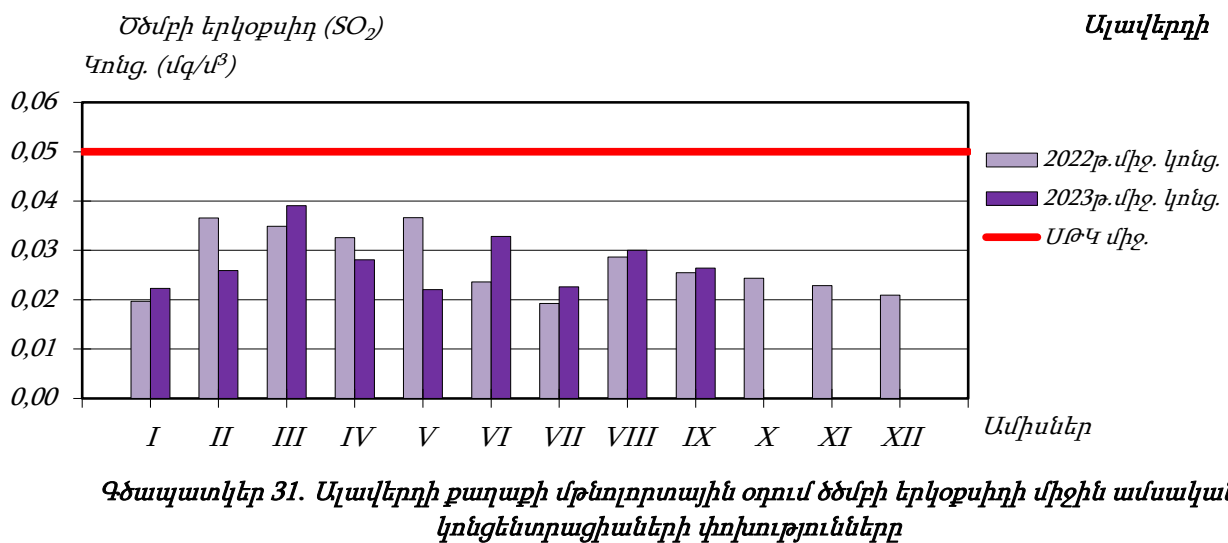
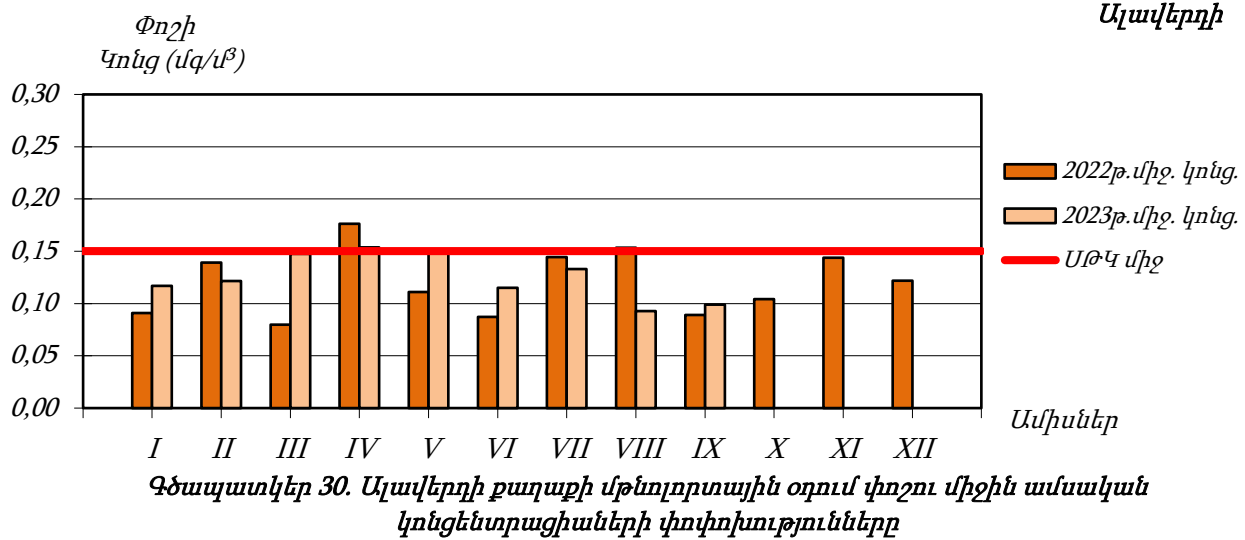
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

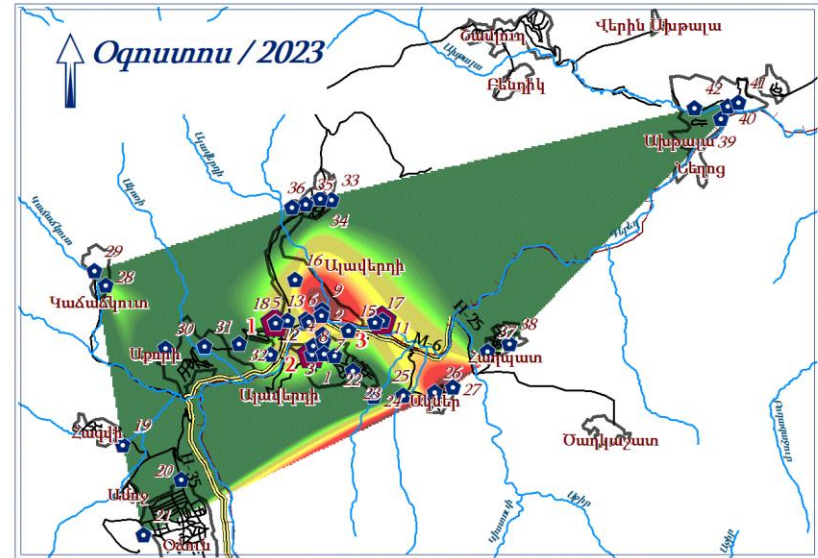
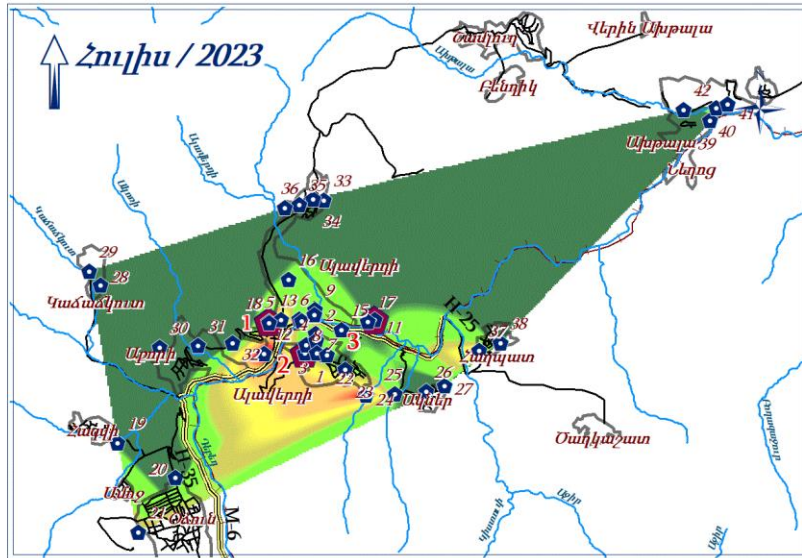
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

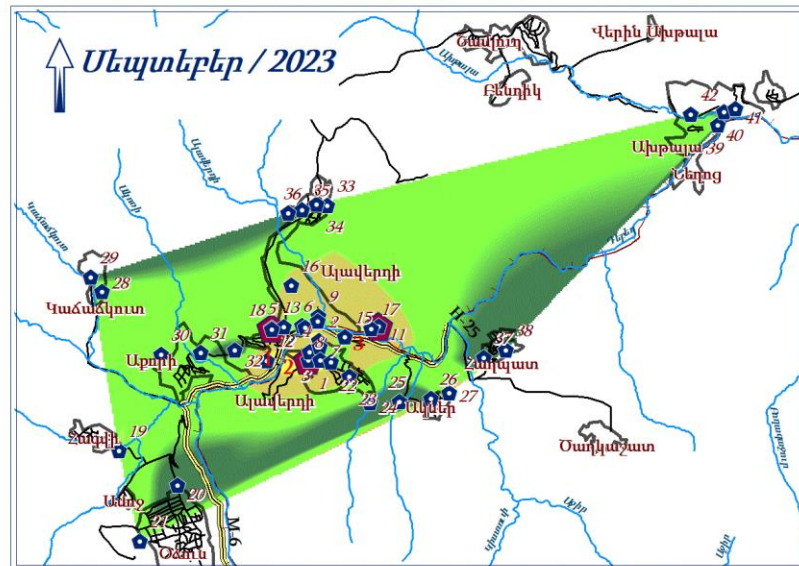
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

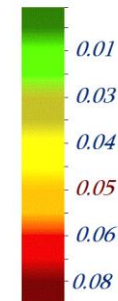
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

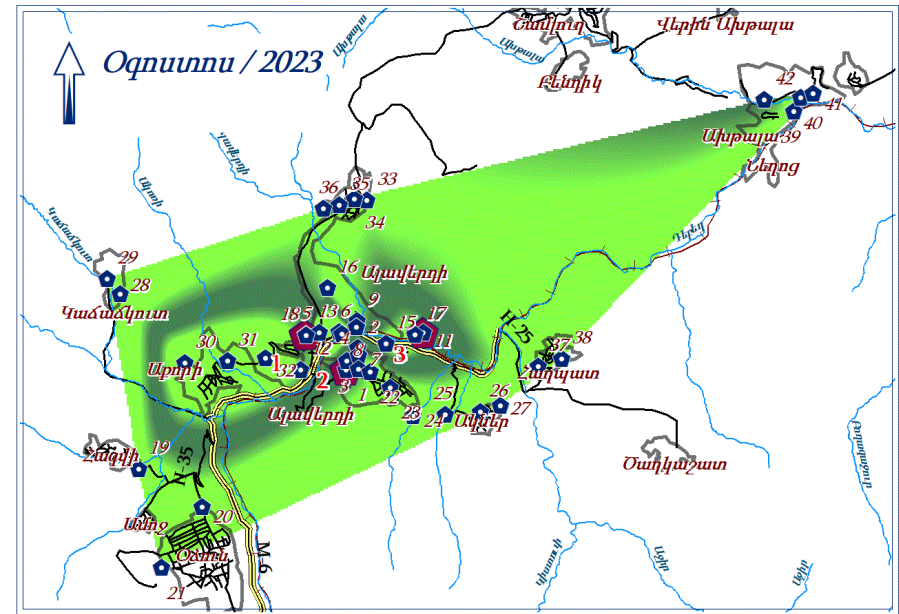
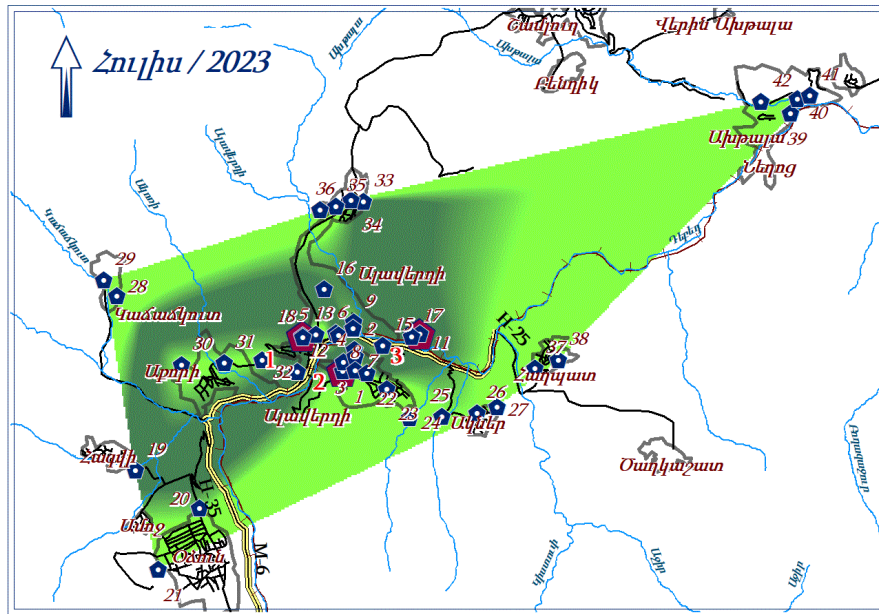
- Պայմանական նշաններ
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
 - Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
 - Գետային ցանց
 - Զանապարհներ և փողոցներ
 - == Միջպետական ճանապարհ
 - Երկաթգծեր
 - Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

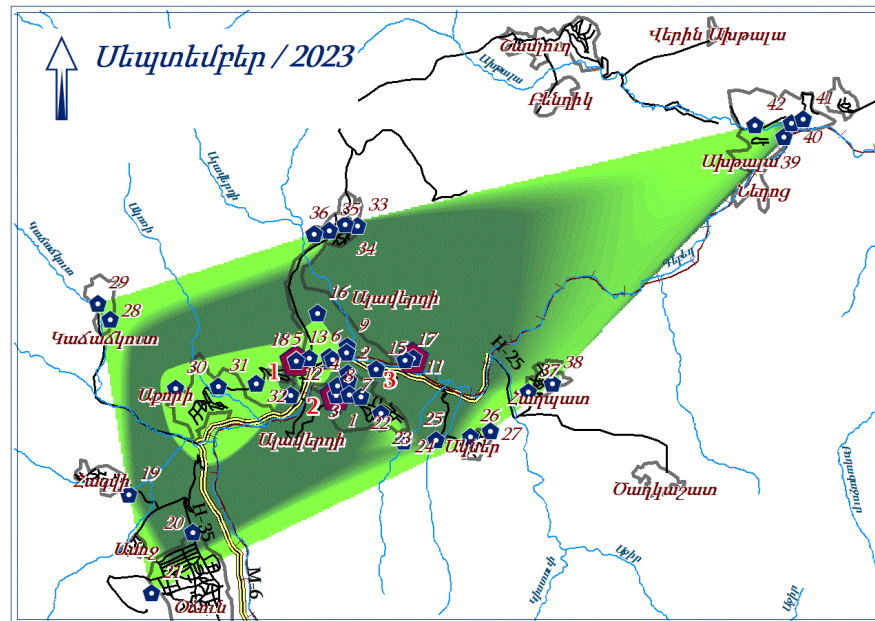

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

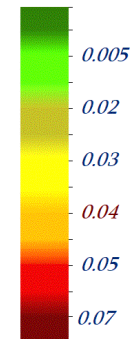

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

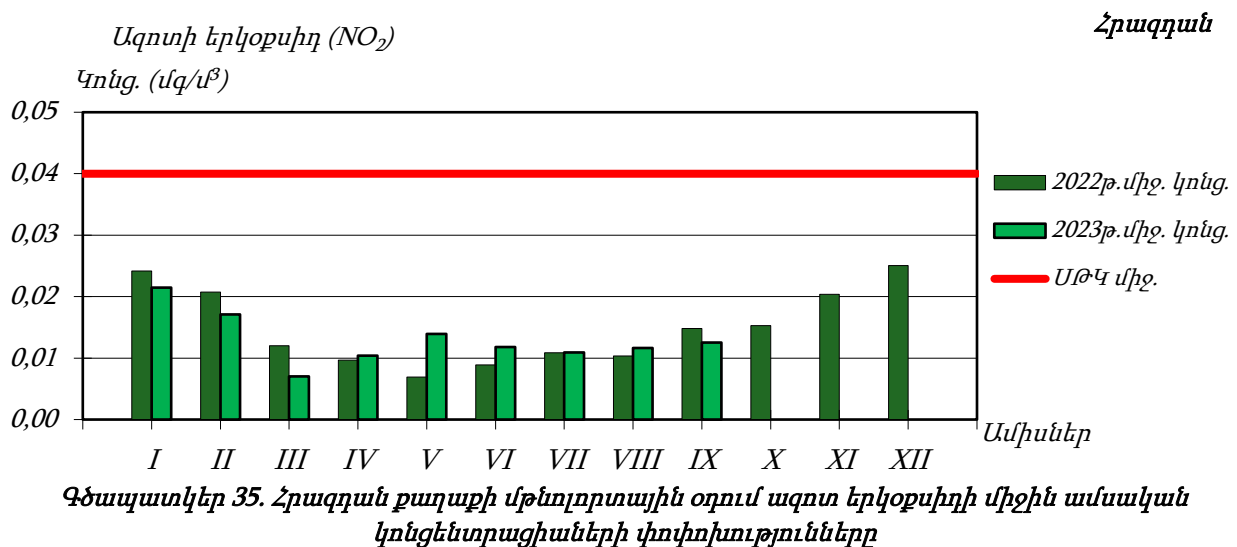
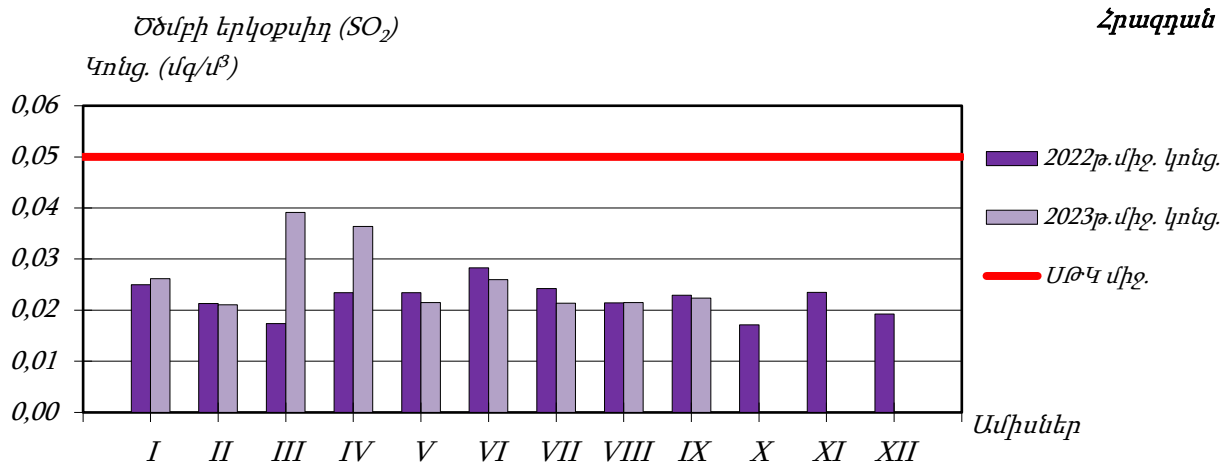
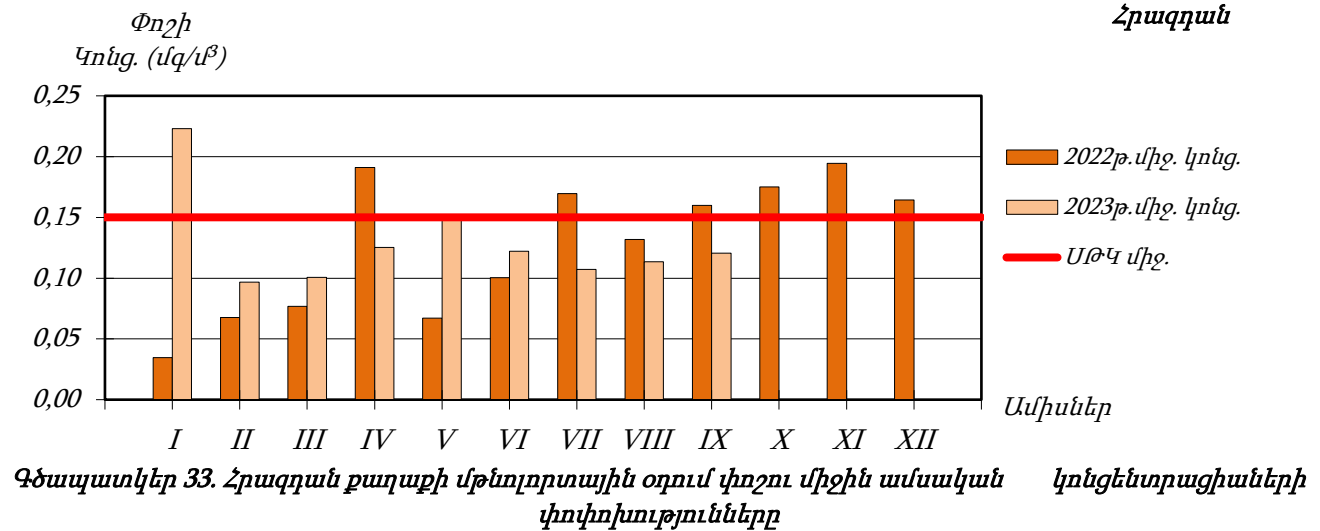
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

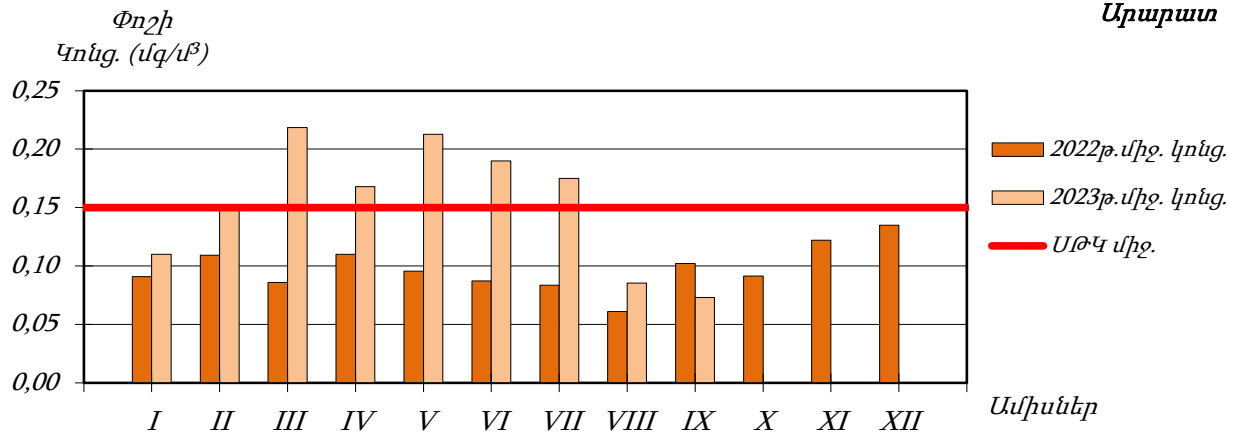
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

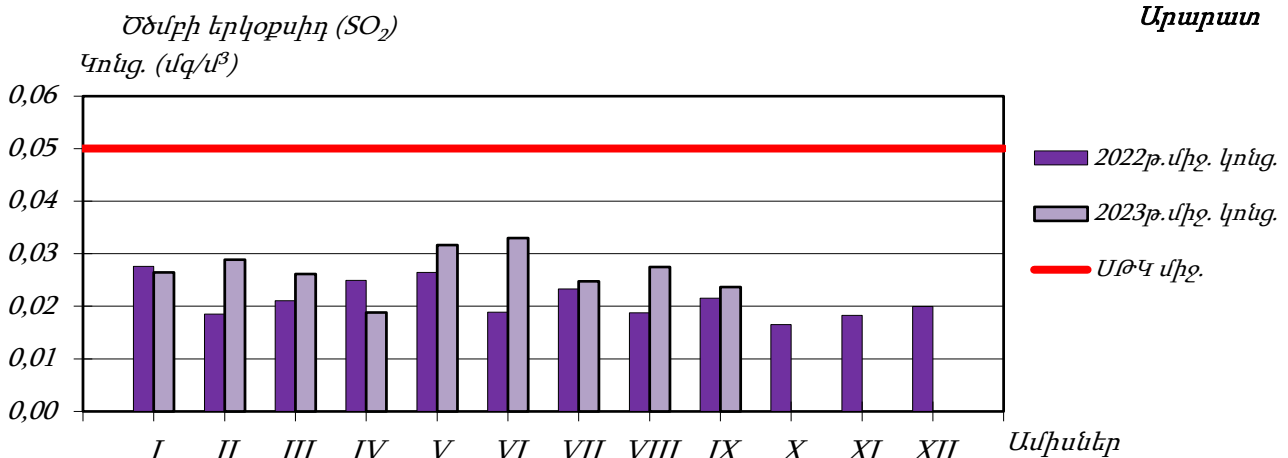
Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական դիտակետ:

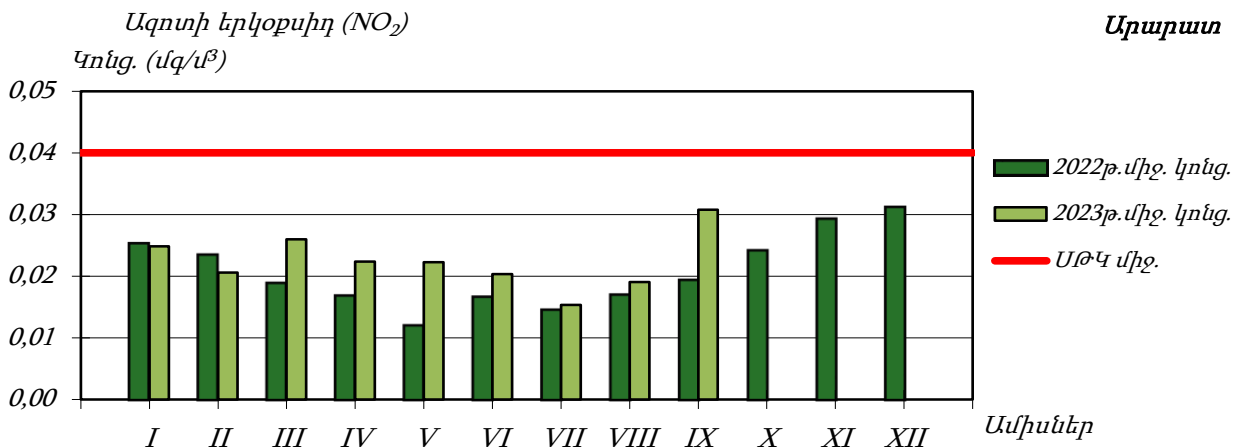
Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն հուլիսն՝ 1.2 անգամ, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին՝ գտնվել է ՍԹԿ-ի սահմաններում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 36. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 37. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

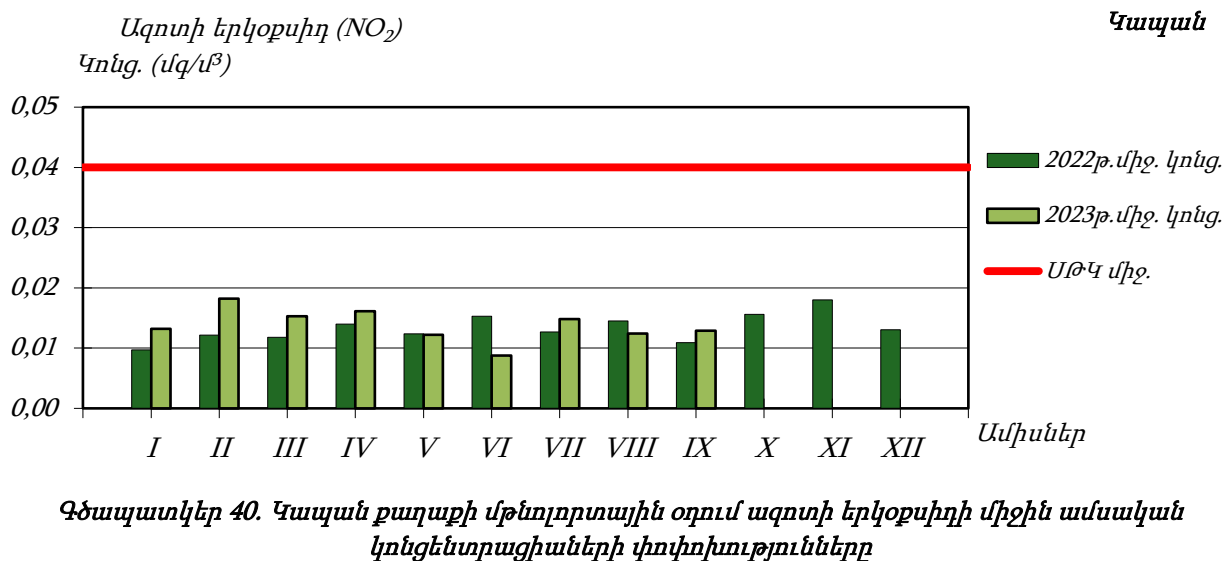
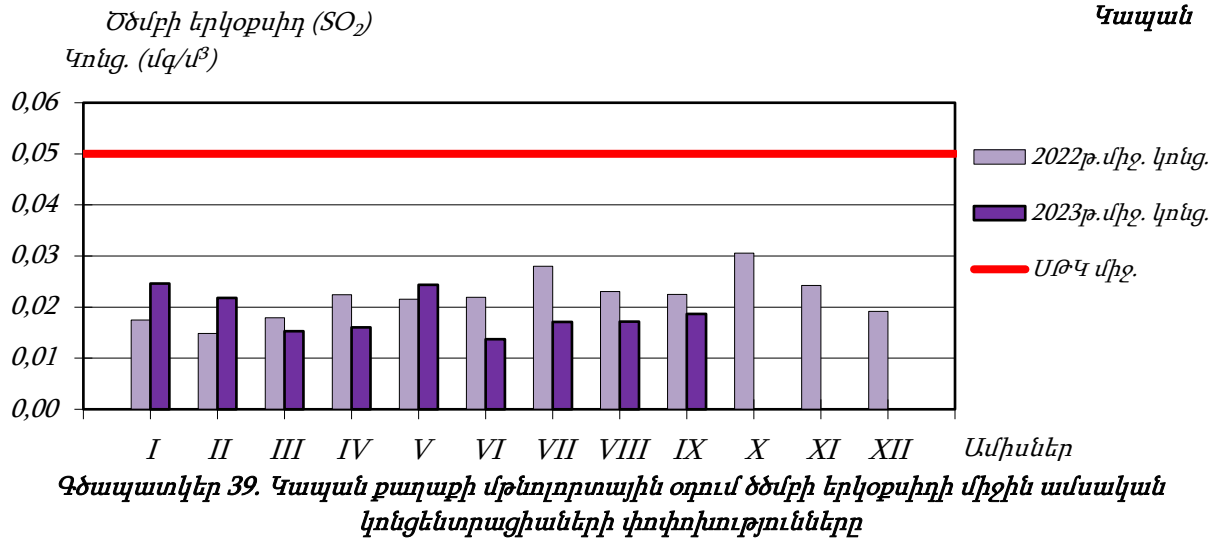

Գծապատկեր 38. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

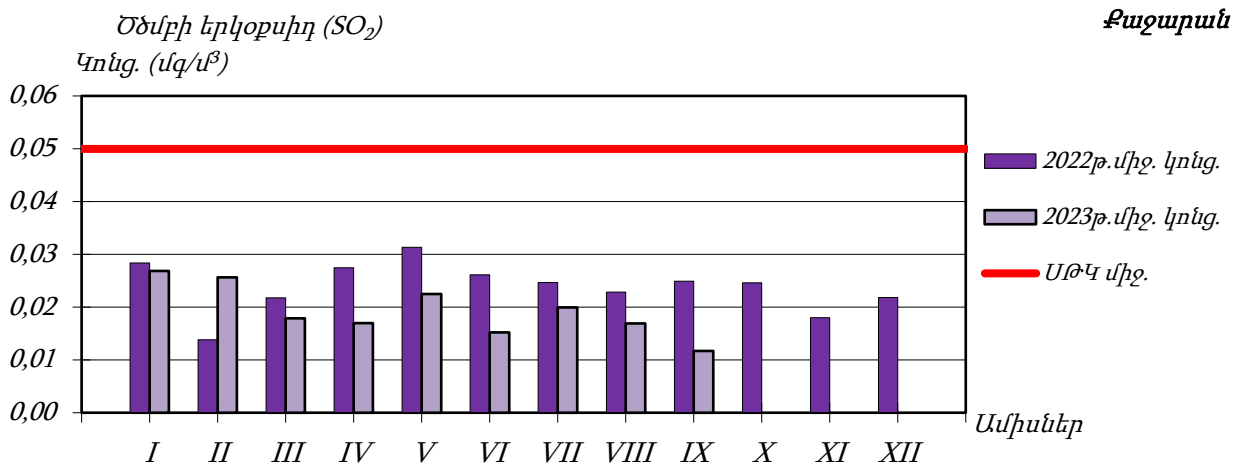
Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

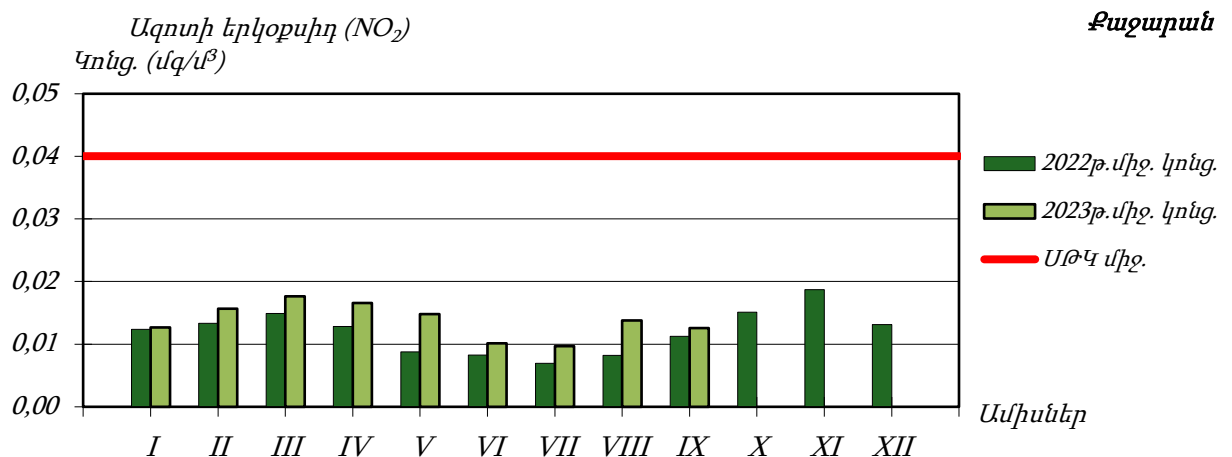
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 41. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

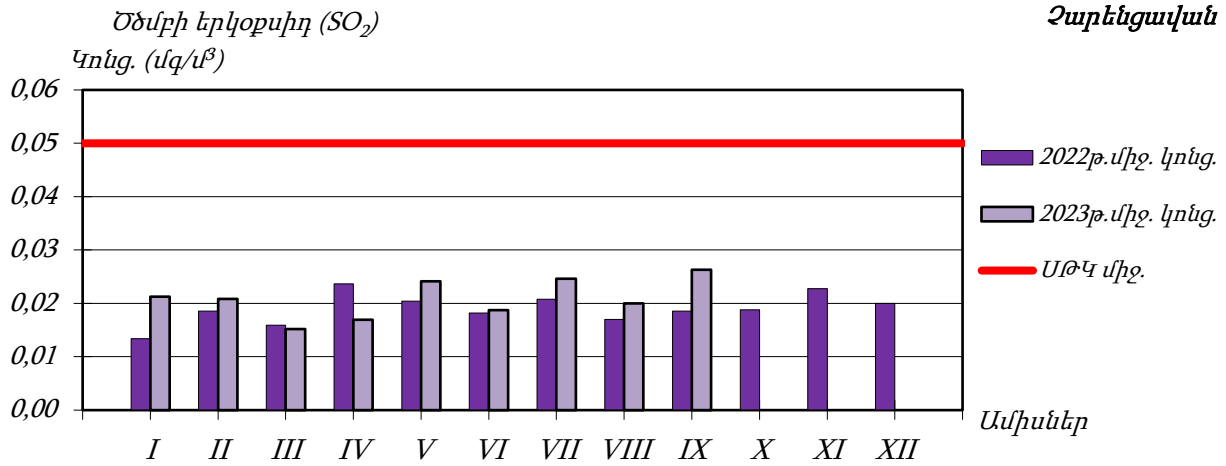

Գծապատկեր 42. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

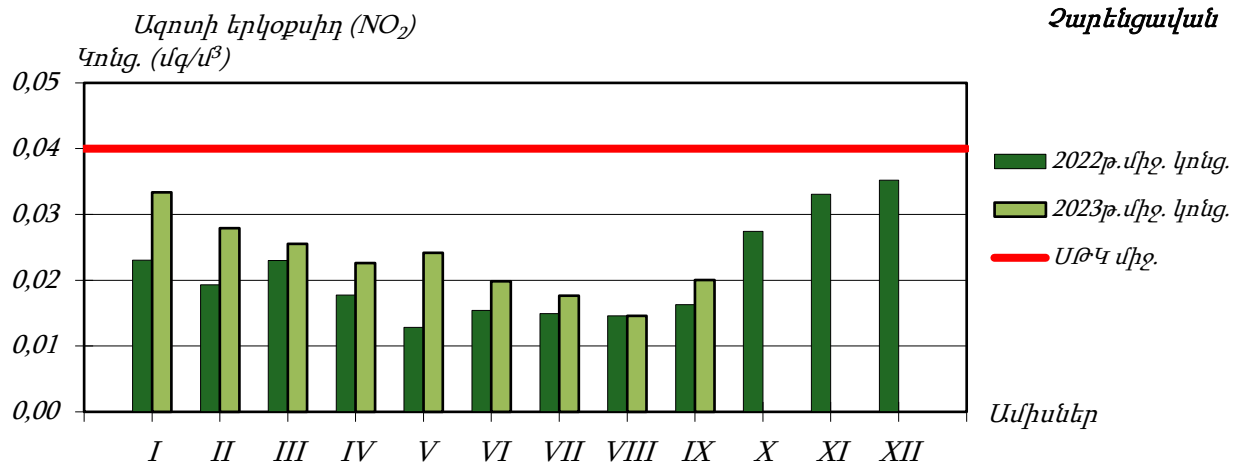
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գծապատկեր 43. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

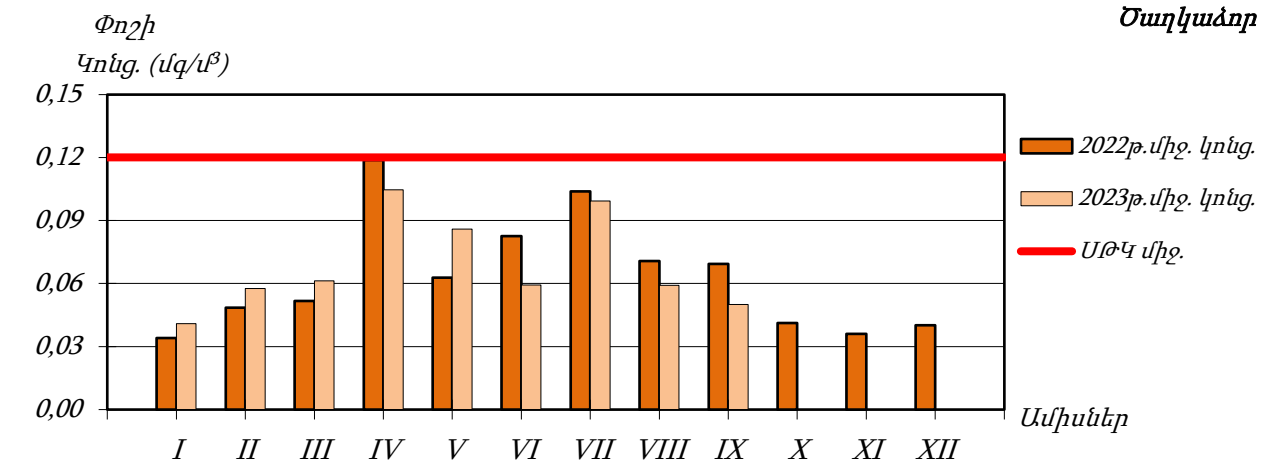

Գծապատկեր 44. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

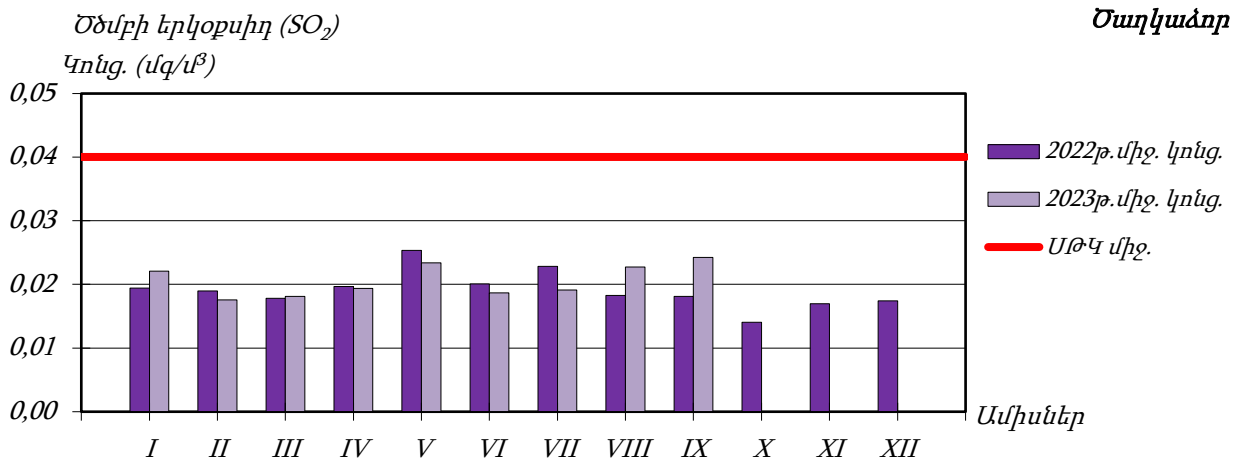
Ծաղկածոր

Ծաղկածոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

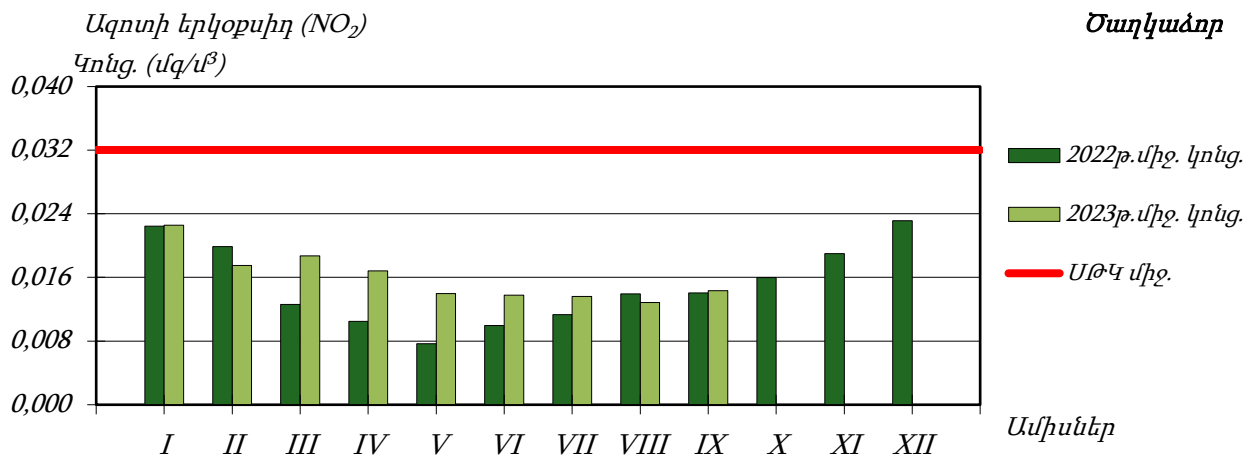
Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 45. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

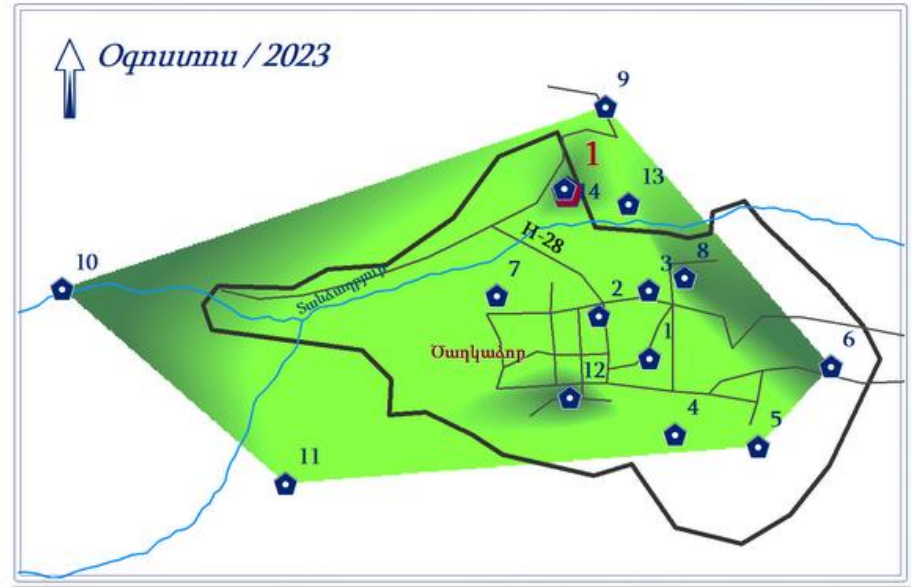
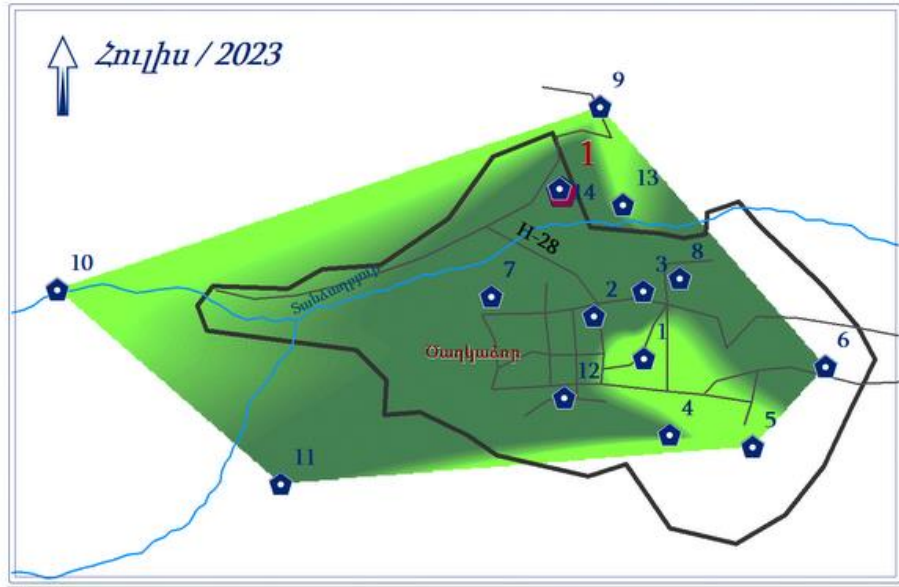

Գծապատկեր 46. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

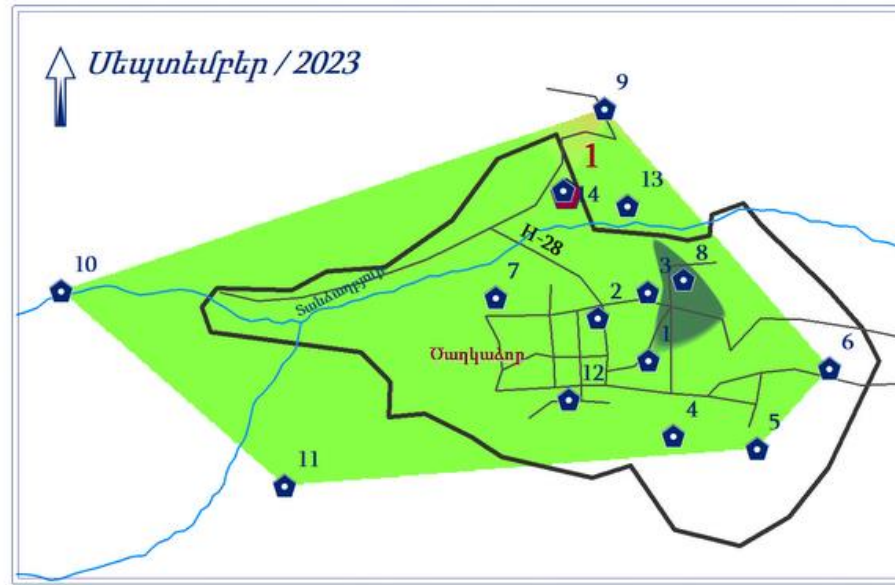
Գծապատկեր 47. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

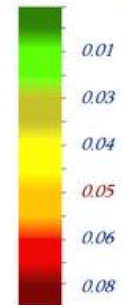

Պայմանական նշաններ

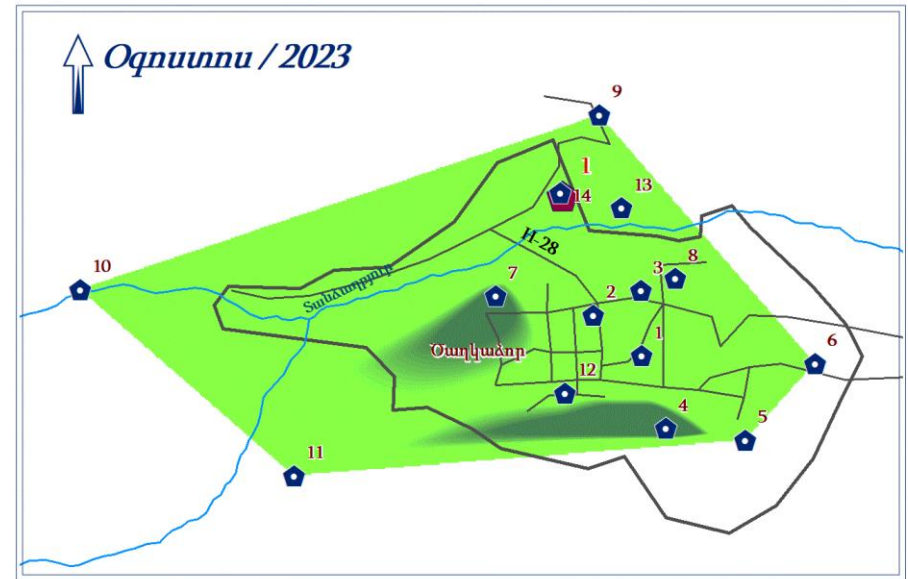
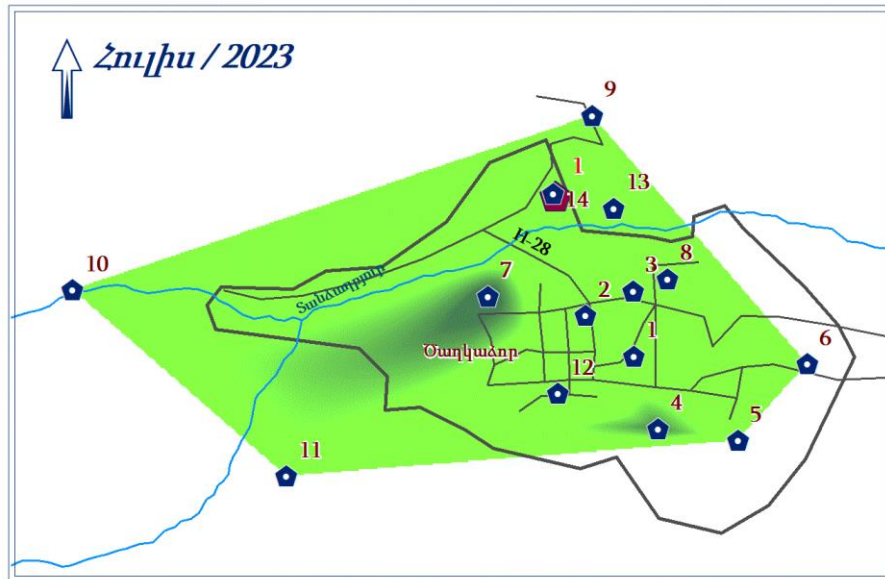
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

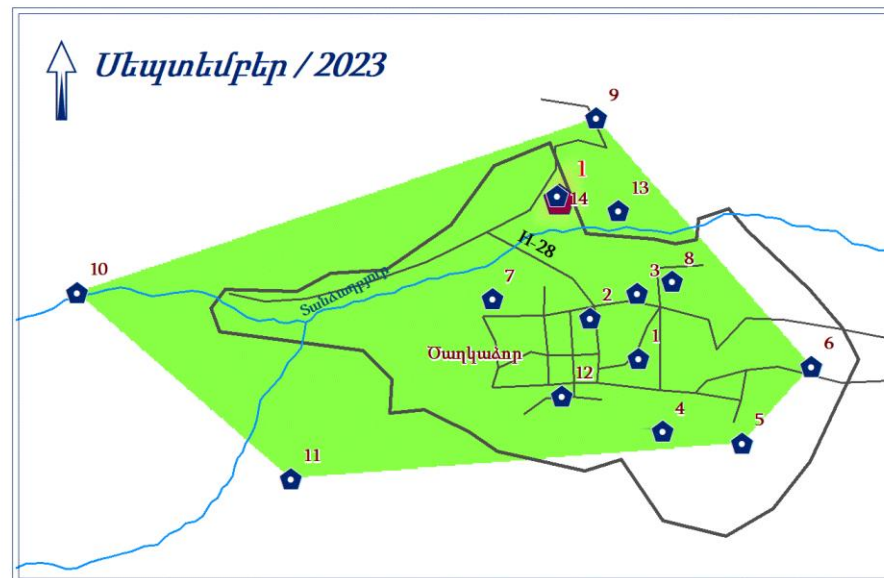

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

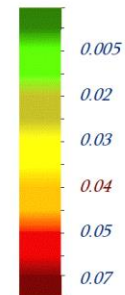

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 4 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշներից մի մասի կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: Չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կհրապարակվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 5. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

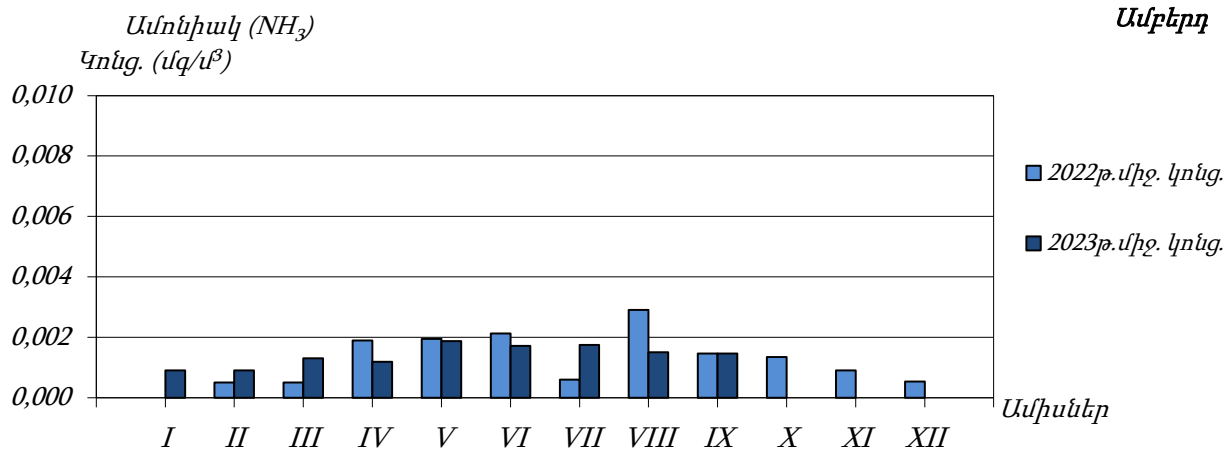
<i>Ամսաթիվ</i>	<i>Ջրածնային ցուցիչ</i>	<i>Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ</i>	<i>Սուլֆատ իոն, մգ/լ</i>	<i>Քլորիդ իոն, մգ/լ</i>	<i>Նիտրատ իոն, մգ/լ</i>	<i>Ամոնիում իոն, մգ/լ</i>
<i>05.08.2023</i>	<i>6.6</i>	<i>29.6</i>	<i>1.84</i>	<i>0.4</i>	<i>2.2</i>	<i>1.10</i>
<i>09.09.2023</i>	<i>6.3</i>	<i>23.6</i>	<i>2.48</i>	<i>0.3</i>	<i>1.9</i>	<i>1.80</i>
<i>12.09.2023</i>	<i>6.4</i>	<i>27.5</i>	<i>1.64</i>	<i>0.3</i>	<i>2.4</i>	<i>0.68</i>
<i>18.09.2023</i>	<i>6.1</i>	<i>14.6</i>	<i>0.75</i>	<i>0.3</i>	<i>1.1</i>	<i>0.55</i>

**Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

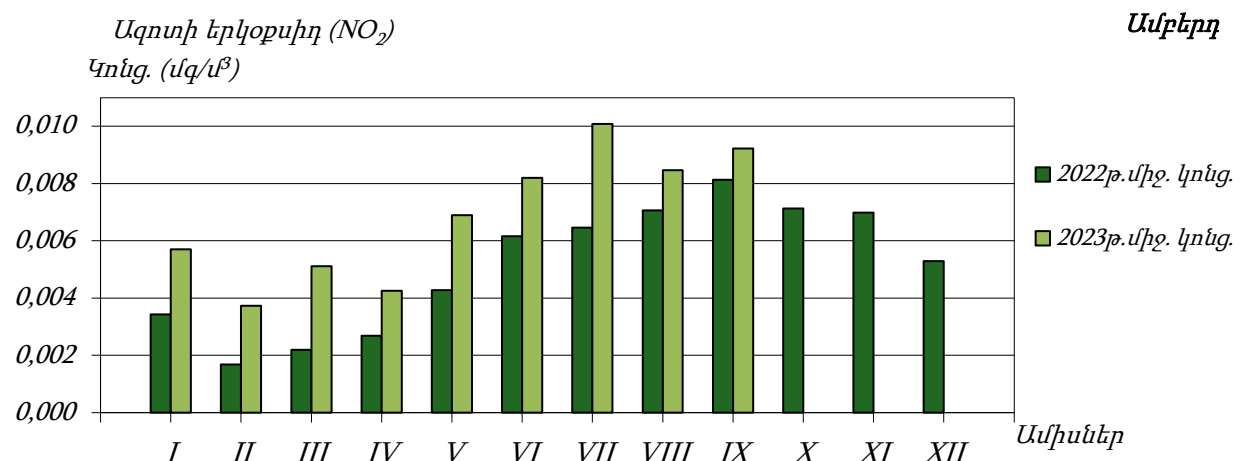
Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի միջազգային կայանում 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($U\theta\Gamma_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($U\theta\Gamma_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 48. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 49. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է տեղումների 3 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 6-ում: 3-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 6. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդա— կանություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
04.07.2023	6.3	20.4	1.36	0.16	2.34	0.98
10-11.07.2023	6.5	62.8	6.02	1.36	4.73	0.35
12.09.2023	6.4	20.8	1.77	0.28	2.22	0.39

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՍ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը.
- արդյունաբերական հոսքաջրերը.
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները.
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը.
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2023 թվականի երրորդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ (առկայության դեպքում), ջրի ելքի չափումներ): 59 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 41 գետի, Արփի լիճ, Ախուրյանի, Ապարանի, Ազատի, Երևանյան լիճ և Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարների և Սևանա լճի 14 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրաքիմիական յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե

մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն սնուցող նյութերով:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակի մոնիթորինգ իրականացվել է ազգային ցանցում ընդգրկված 119 դիտակետում, այդ թվում՝ 25 շատրվանոց հորատանցք, 35 չշատրվանոց հորատանցք, 12 գրունտային ջրհոր և 47 բնաղբյուր: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի չափումներ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Թումանյան	10.2	9.76	105	4.15	6.54	63	3.89	6.10	64
Դեբեդ	Այրում	43.8	33.3	132	16.7	20.8	80	17.2	18.7	92
Չորագետ	Գարգառ	18.4	16.1	114	9.00	11.2	80	9.05	9.98	91
Աղստև	Իջևան	8.38	8.55	98	3.77	5.34	71	3.39	4.62	73
Գետիկ	Գոշ	2.55	2.73	93	0.99	1.63	61	0.80	1.56	51

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Խնկոյան գյուղից վերև օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Սպիտակ քաղաքից ներքև՝ հուլիս և օգոստոս ամիսներին «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից վերև ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին «անբավարար» (4-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև ջրի որակը հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին «վատ» (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «լավ» (2-րդ դաս), Այրում քաղաքից վերև ջրի որակը հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), սահմանի մոտ ջրի որակը օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Չորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը

հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

Տաշիր գետի ջրի որակը Միխայելովկա գյուղից վերև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Սարատովկա գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

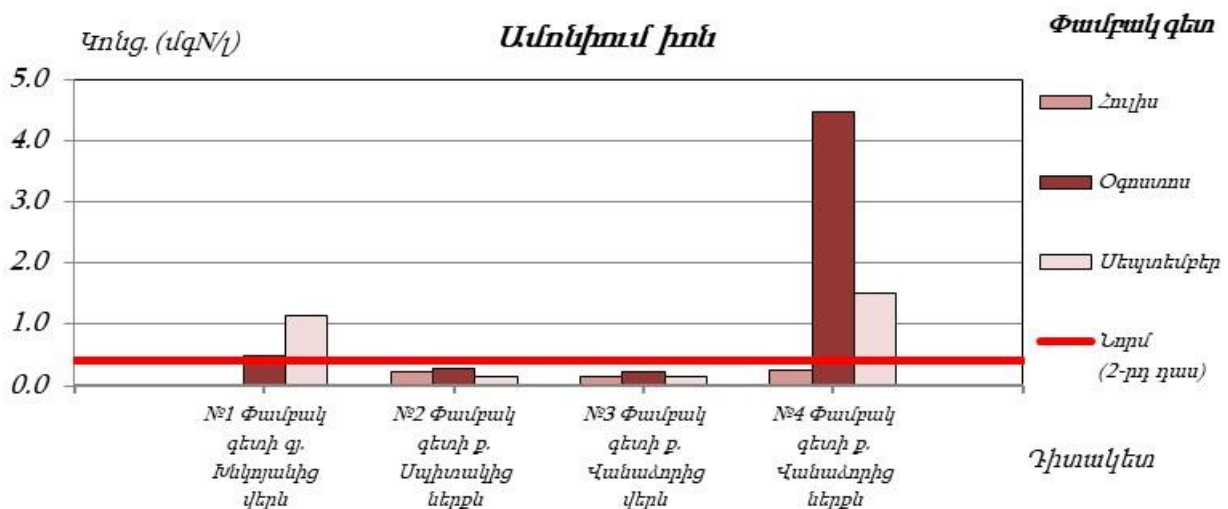
Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գարգառ գետի ջրի որակը ակունքում հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

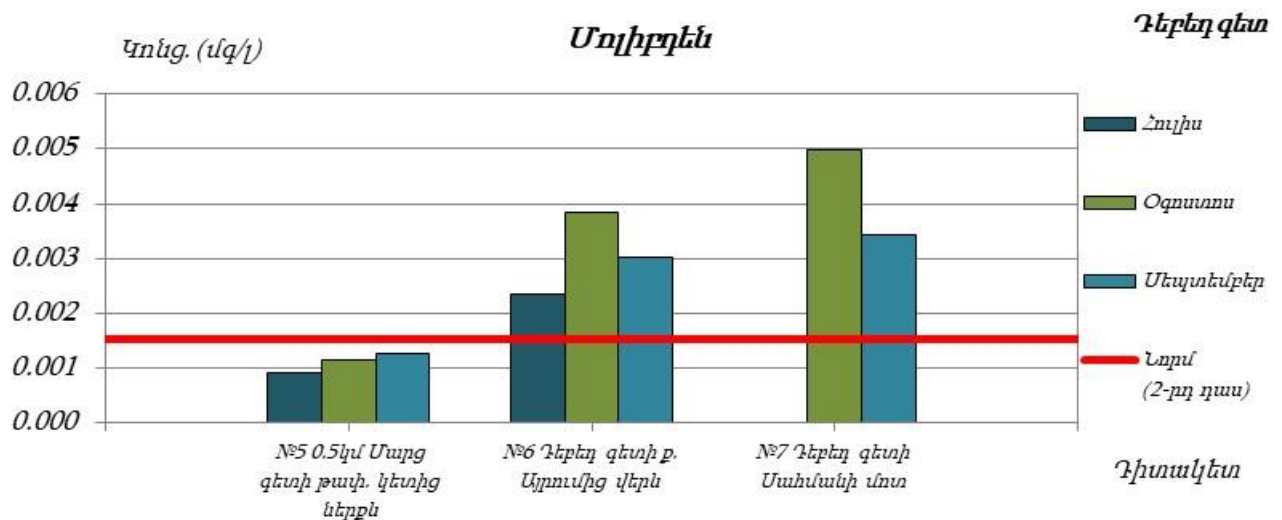
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Դիլիջան քաղաքից ներքև ջրի որակը օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Իջևան քաղաքից վերև ջրի որակը օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Իջևան քաղաքից ներքև ջրի որակը օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

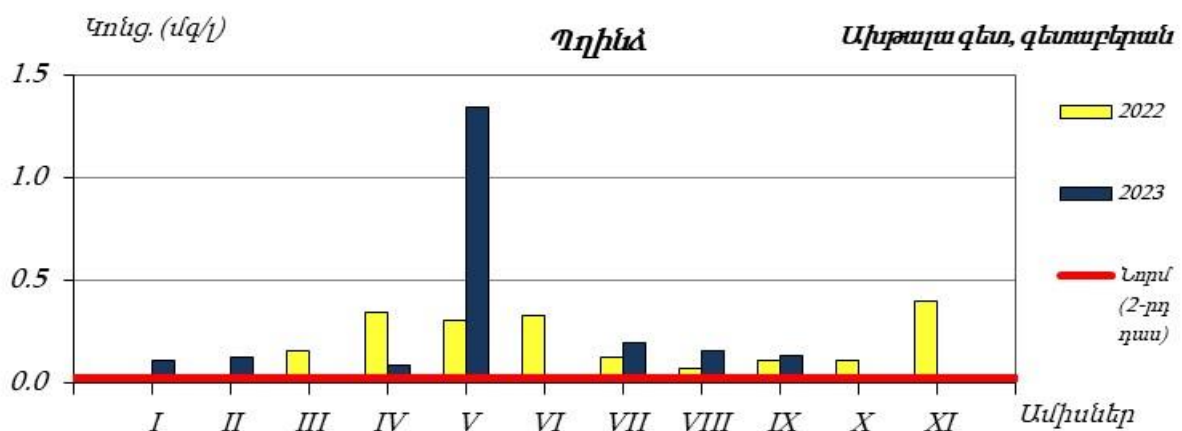
Գետիկ գետի ջրի որակը Վահան գյուղից վերև օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը օգոստոսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

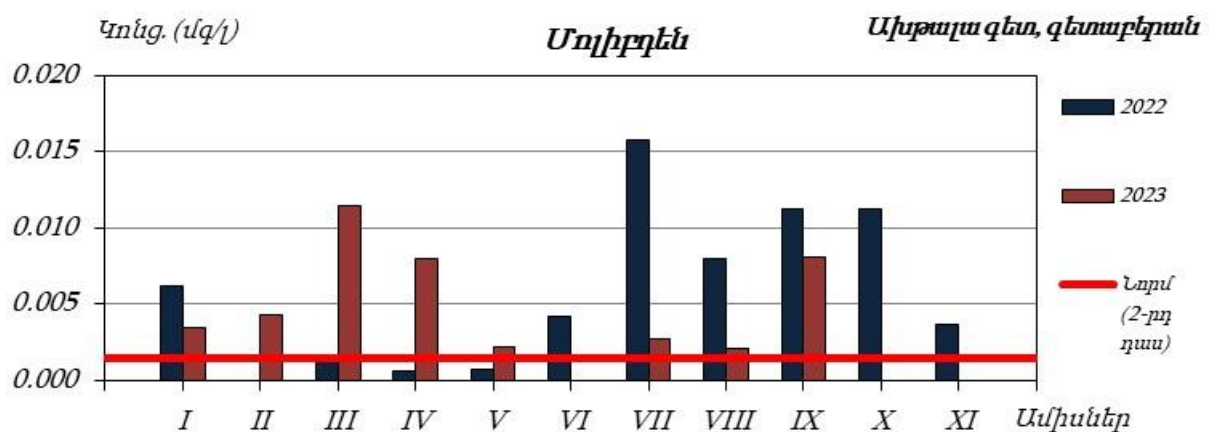
Գծապատկեր 50. Փարբակ գետում ամսական ինդեքսի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 51. Դերեղ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 52. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

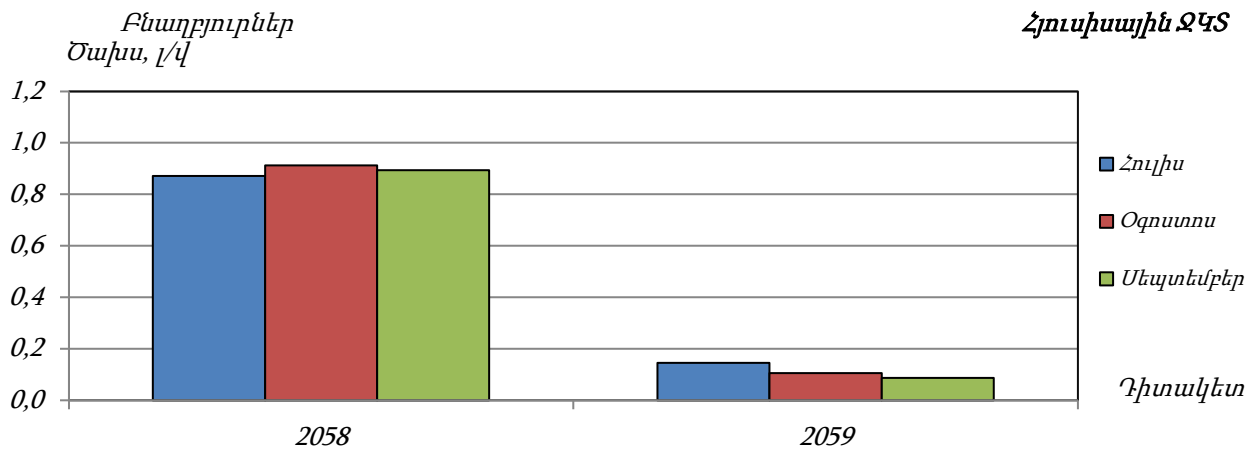

Գծապատկեր 53. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

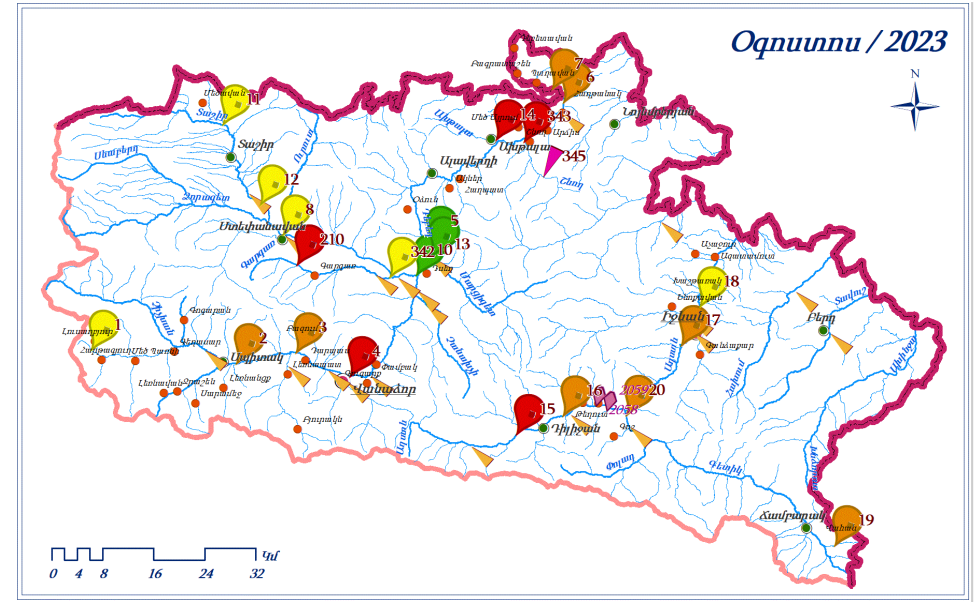
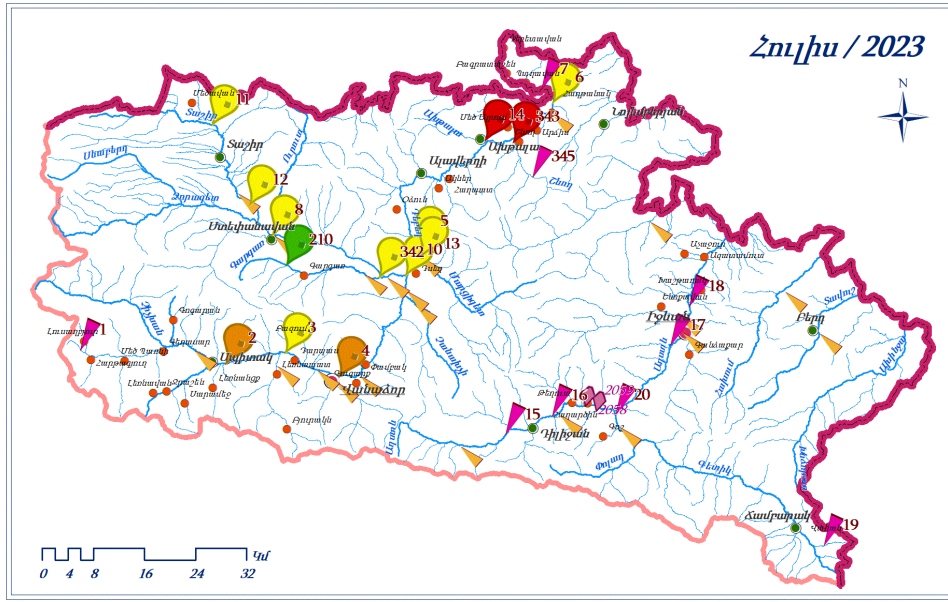
Հյուսիսային ԶԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգ իրականացվել է 2 բնաղբյուրում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ: Դիտակետերը գտնվում են Դիլիջան համայնքի Հաղարծին գյուղում:

N2059 դիտակետում ծախսի տատանումները չնչին են եղել՝ իջեցման միտումով (0.15-0.09 լ/վ), իսկ N2058 դիտակետում տատանումները չնչին են՝ բարձրացման միտումով:

Քծապատկեր 54. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

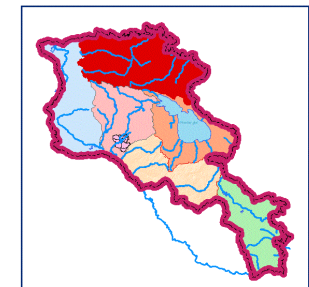
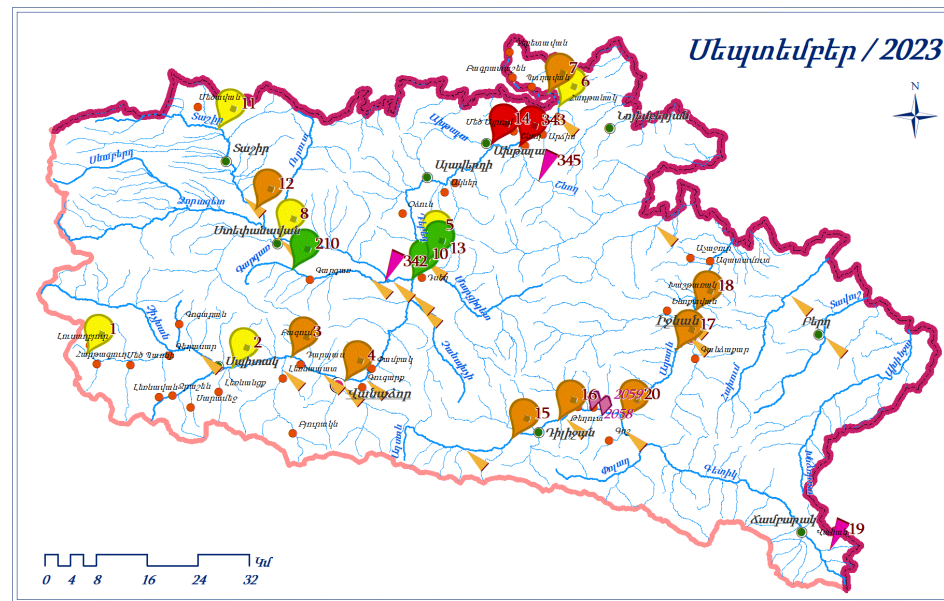

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՐՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ախտորյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտորյանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտորյան	Ախտորիկ	4.55	5.62	81	5.63	7.01	80	6.79	5.99	113
Մեծամոր	Մեծամոր	2.06	12.4	17	2.00	11.9	17	2.00	14.7	14

Մակերևութային ջրերի որակ

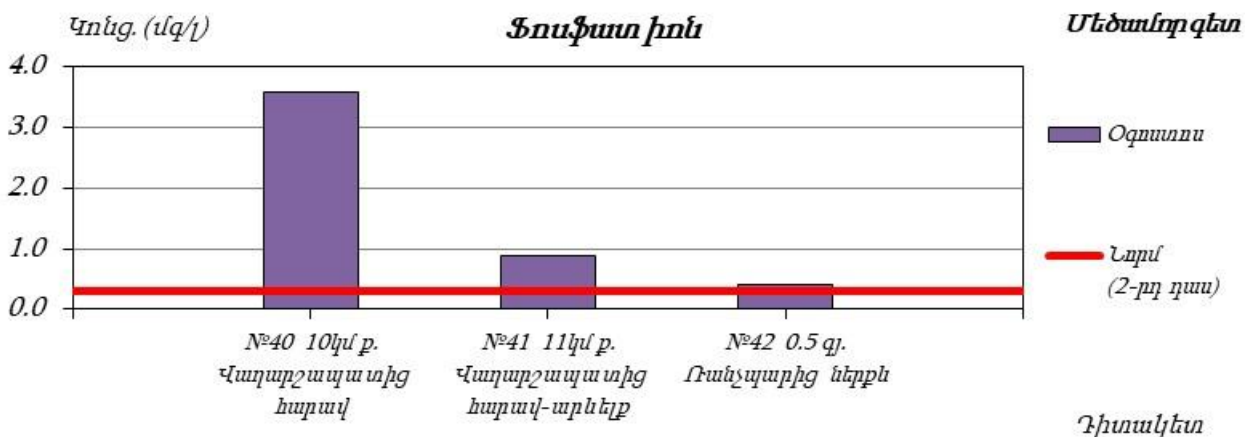
Ախտորյանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Ախտորյան գետի ջրի որակը Ամասիա գյուղից ներքև հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Գյումրի քաղաքից վերև ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Գյումրի քաղաքից ներքև ջրի որակը հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Բազարան գյուղից ներքև ջրի որակը հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Աշոցք գետի ջրի որակը Մուսայելյան գյուղից վերև հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ և Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք հատվածներում օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Ռանչյար գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 55. Մեծամոր գետում ֆուֆատ խոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 40 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Ախուրյանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում՝ Եղեգնուտի, Վարդանաշենի, Տարոնիկի, Ակնաշենի, Ապագայի, Արագափի բոլոր չշատրվանող հորատանցքերում նկատվել են ջրի մակարդակների իջեցումներ 0.08-0.73մ-ի սահմաններում:

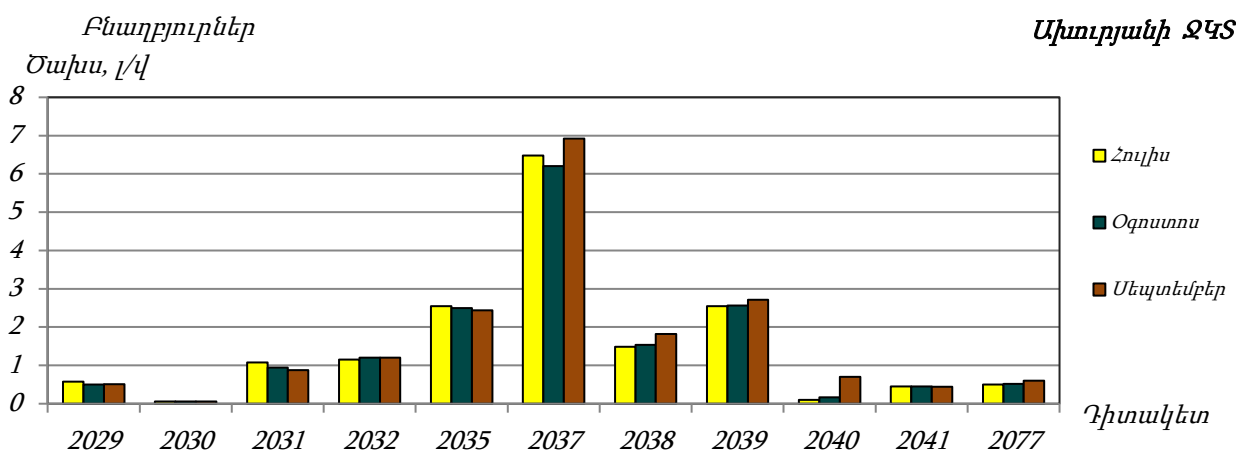
Ջրառատի N2021 և Ակնաշենի N2001 շատրվանող հորատանցքերում արձանագրվել են ջրի ծախսի բարձրացումներ: Տարոնիկի N2002 դիտակետում նկատվել է կայուն վիճակ, իսկ Ջրառատի N2021 դիտակետում ծախսը հուլիս ամսին դիտվել է 2.09 լ/վ, օգոստոսին նվազել է մինչև 0.7լ/վ, այնուհետև սեպտեմբերին բարձրացել, հասնելով՝ 2.52լ/վ: Գայի N1521 դիտակետում նկատվել է ջրի ծախսի թույլ իջեցում 0.1լ/վ-ով:

Բամբակաշատի և Հայկավանի (N2024, N2025) դիտակետերում նկատվել են ստորերկրյա ջրերի մակարդակի իջեցումներ 0.15մ-ով:

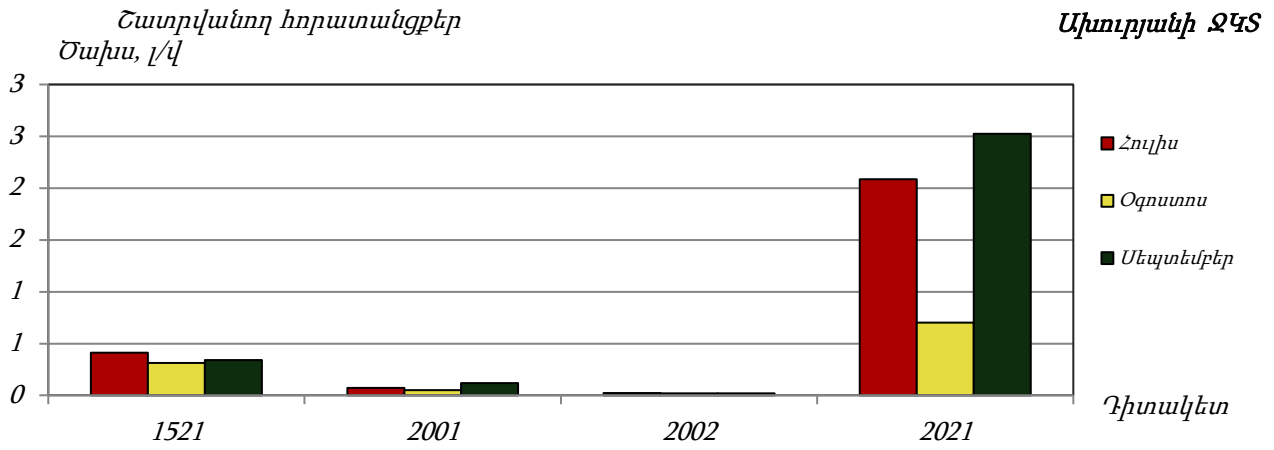
Արարատյան դաշտի նախալեռնային գոտու Արագածավան N2080, Արտենի N2081, Արտամետ N2083 համայնքների դիտակետերում դիտվել են ստորերկրյա ջրերի մակարդակների բարձրացումներ 0.68-1.81մ-ով, իսկ Մյասնիկյանի N2082 դիտակետում՝ մակարդակի իջեցում 0.11մ-ով:

Աշոցքի N2038, N2039, N2040 դիտակետերում և Յոդամարգի N2077 դիտակետում նկատվում են ծախսի ավելացումներ: Ծախսի կայուն վիճակ է դիտվել N2030 դիտակետում: Գյումրի քաղաքի N2037 դիտակետում աղբյուրի ծախսը բարձրանալով՝ սեպտեմբեր ամսին կազմել է 6.92 լ/վ:

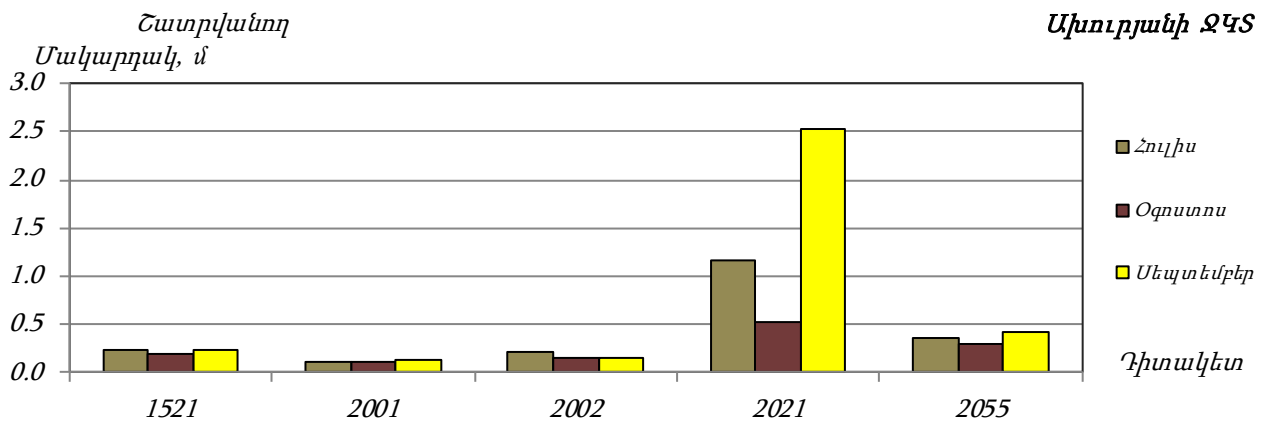
Առափի գյուղի N2042 գրունտային ջրհորում ջրի մակարդակը իջել է 0.13մ-ով՝ հասնելով 1.6մ-ի, իսկ Ախուրյանի N2043 գրունտային ջրհորում մակարդակը բարձրացել է՝ հասնելով մինչև 8.39մ-ի:

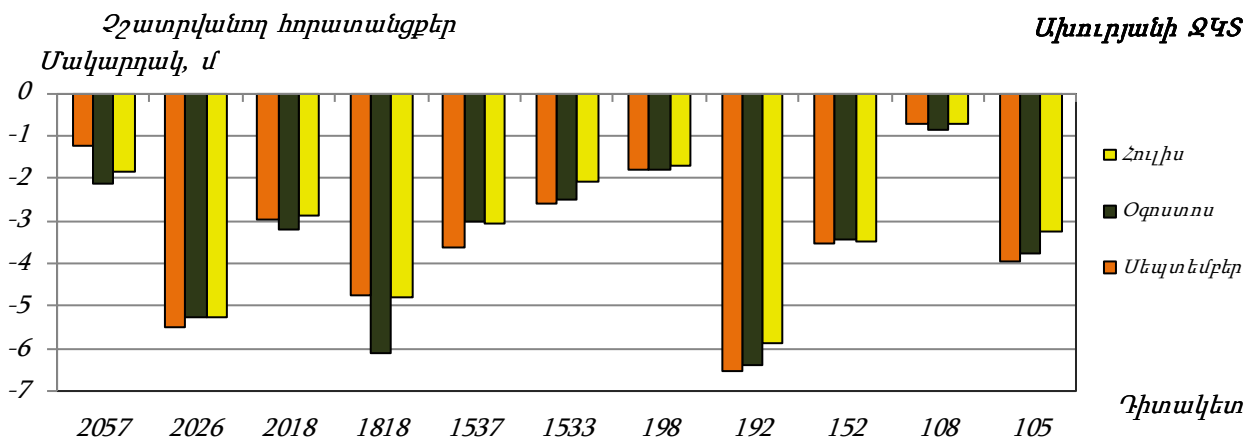
Գծապատկեր 56. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

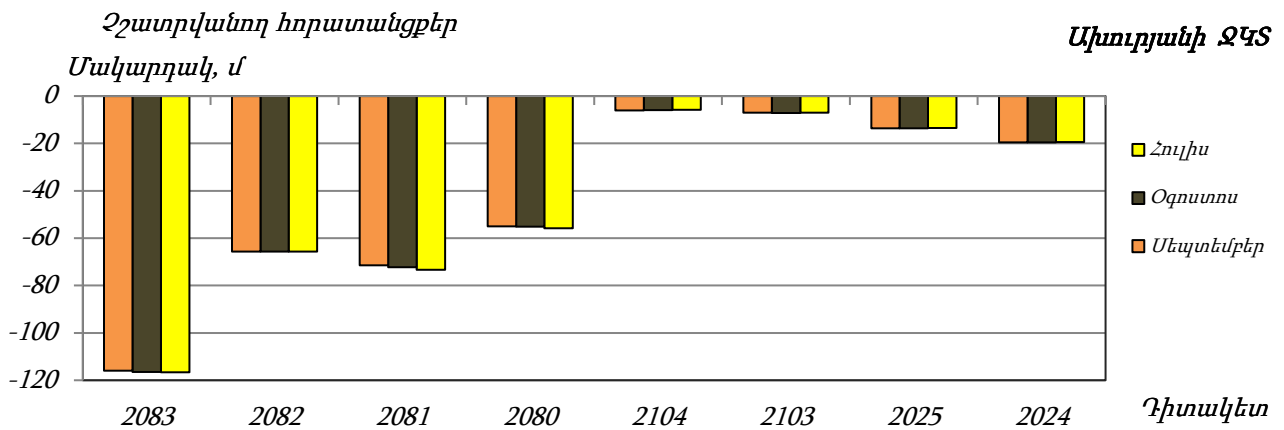
Գծապատկեր 57. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

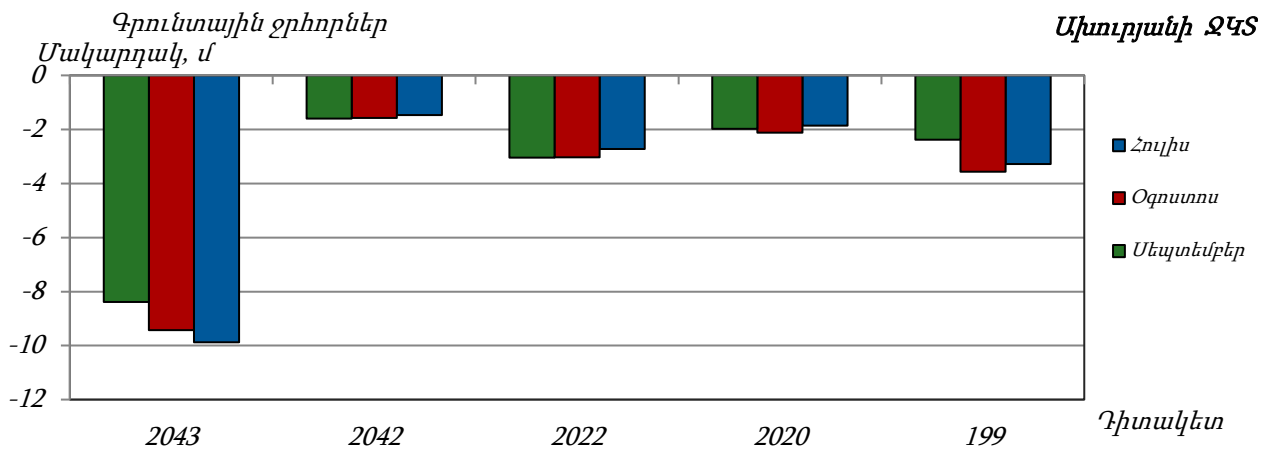
Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

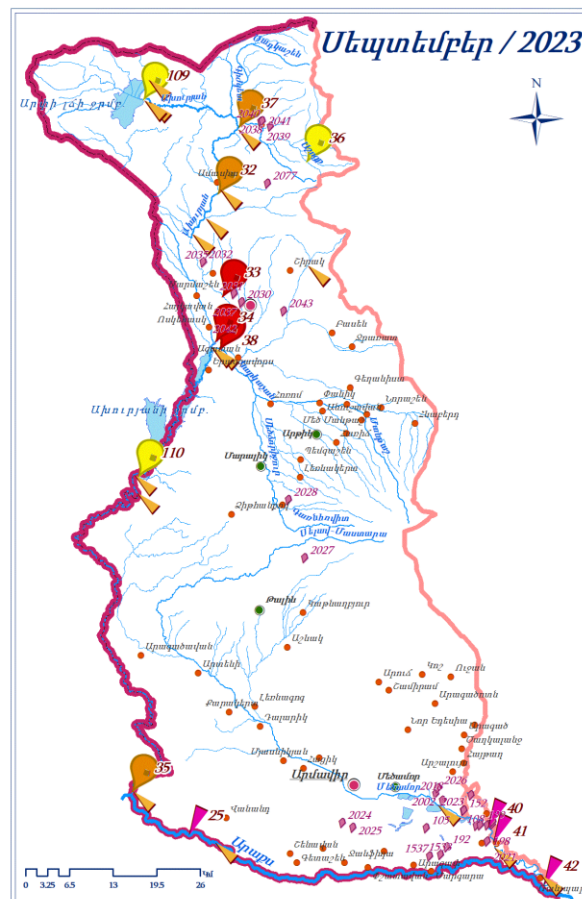
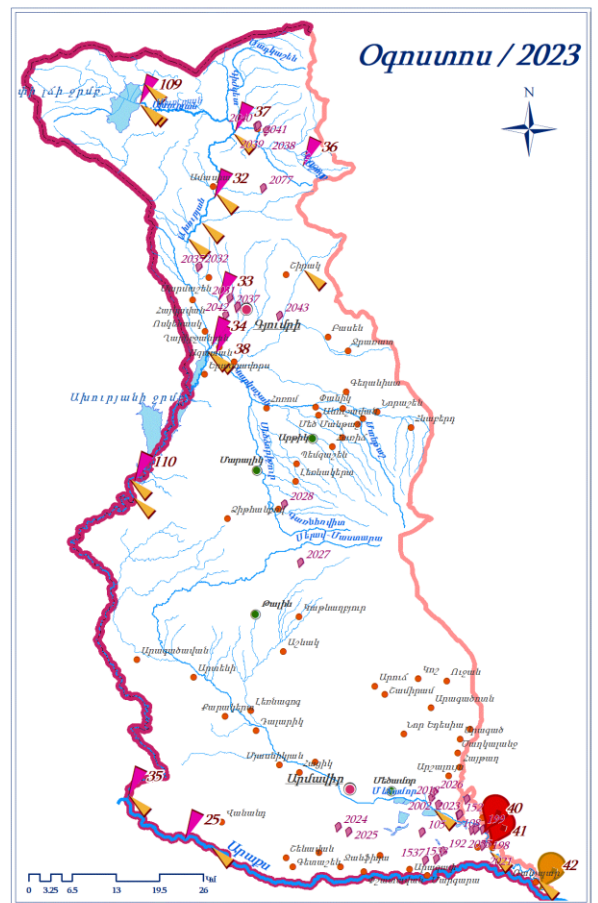
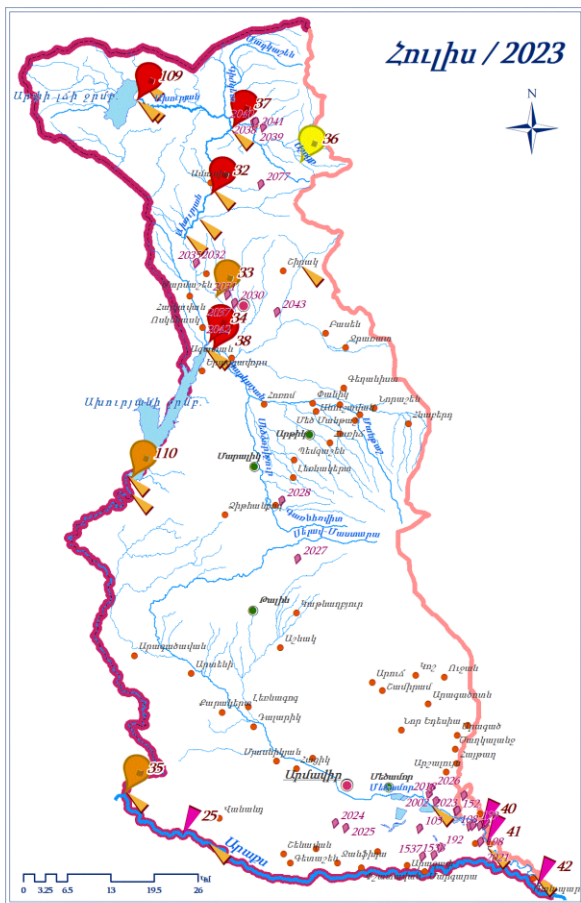

Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

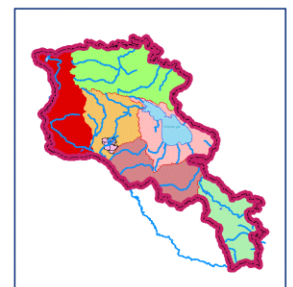

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային. 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	4.04	4.99	81	3.68	3.73	99	2.48	3.47	71
Հրազդան	Արգել	2.66	3.33	80	2.30	3.12	74	1.86	3.18	58
Հրազդան	Երևան	3.56	3.13	114	1.85	2.80	66	1.86	2.59	72
Մարմարիկ	Հանքավան	1.23	1.23	100	0.65	0.57	114	0.57	0.47	121
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	2.84	3.37	84	2.59	1.85	140	1.53	1.51	101
Քասախ	Վարդենիս	0.35	0.71	49	0.35	0.49	71	0.60	0.54	111
Քասախ	Աշտարակ	2.54	3.45	74	2.10	3.46	61	2.33	2.64	88

Մակերևութային ջրերի որակ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև հուլիսին ջրի որակը գնահատվել «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

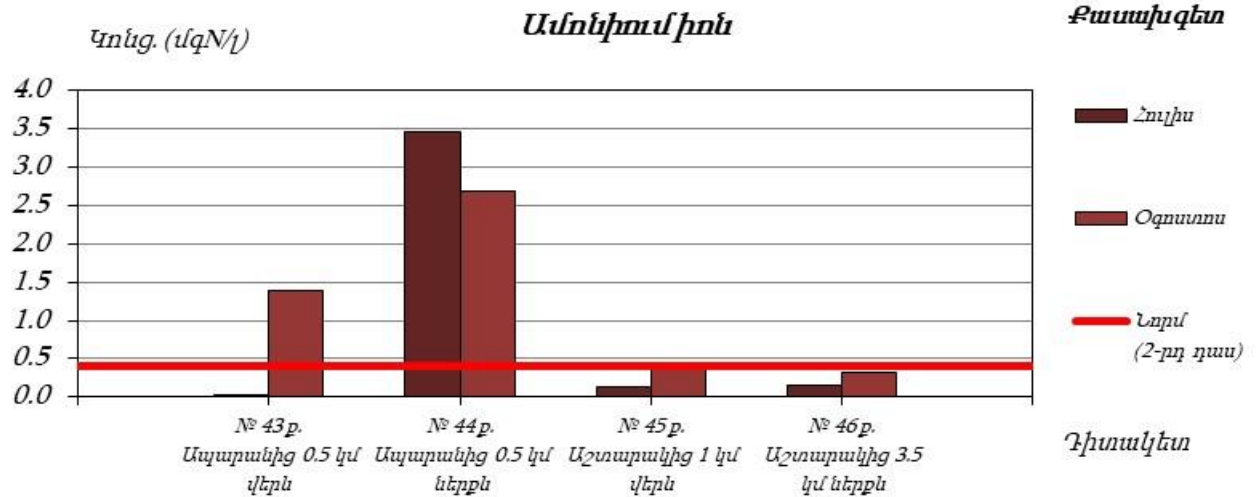
Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարպի գյուղից ներքև հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Հրազդան գետի ջրի որակը Գեղամավան գյուղի մոտ օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Քաղսի գյուղից ներքև, Արգել գյուղից ներքև, Արգնի ՀԷԿ-ից վերև հատվածներում օգոստոսին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում ջրի որակը օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

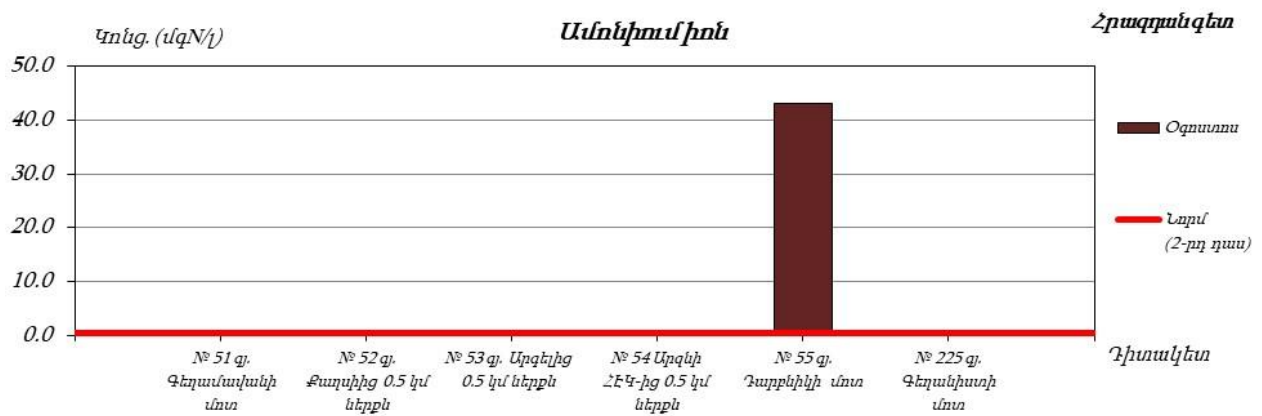
Գետառ գետի ջրի որակը գետաբերանում օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը Հանքավան գյուղից վերև օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

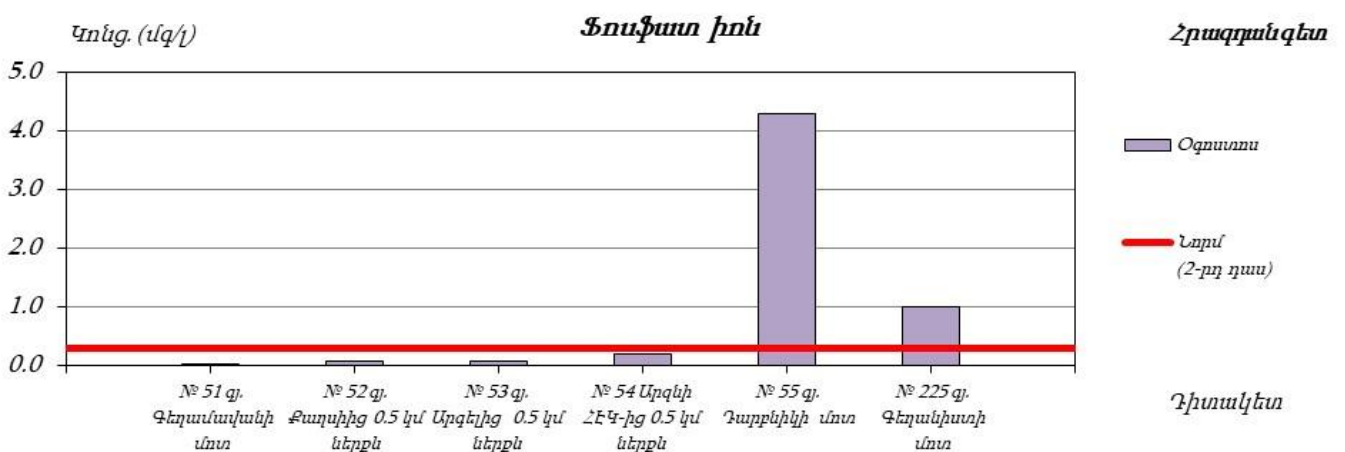
Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր) գետի ջրի որակը օգոստոսին Ծաղկաձոր քաղաքից վերև գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 62. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 63. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 64. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 32 դիտակետում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

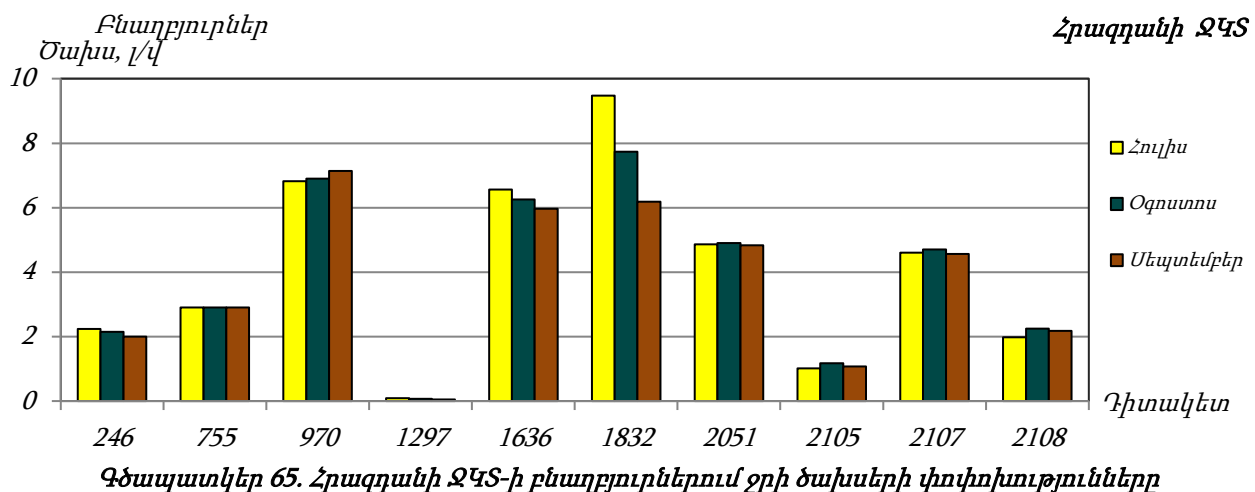
Հրազդանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում Դաշտավան, Հովտաշատ, Սիս համայնքների N1526, N1523, N2003 դիտակետերում ջրերի ծախսերը նվազել են 0.07-1.04լ/վ սահմաններում, իսկ Ջրահովիտ, Հովտաշեն և Սիս համայնքների N2007, N2008, N1535, N1536 դիտակետերում դիտվել է ծախսի կայուն վիճակ: Մասիսի N1519 դիտակետում շատրվանող հորատանցքում ջրի ծախսը 4.71 լ/վ-ից ավելացել է հասնելով 5.02լ/վ, իսկ Հովտաշենի N2053 դիտակետում՝ 0.06 լ/վ-ից հասել է 0.15լ/վ:

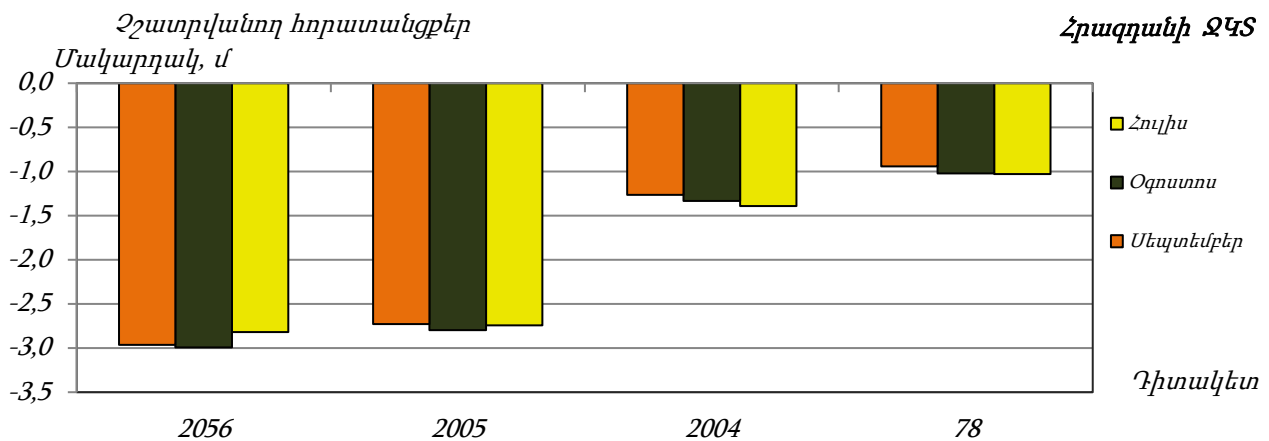
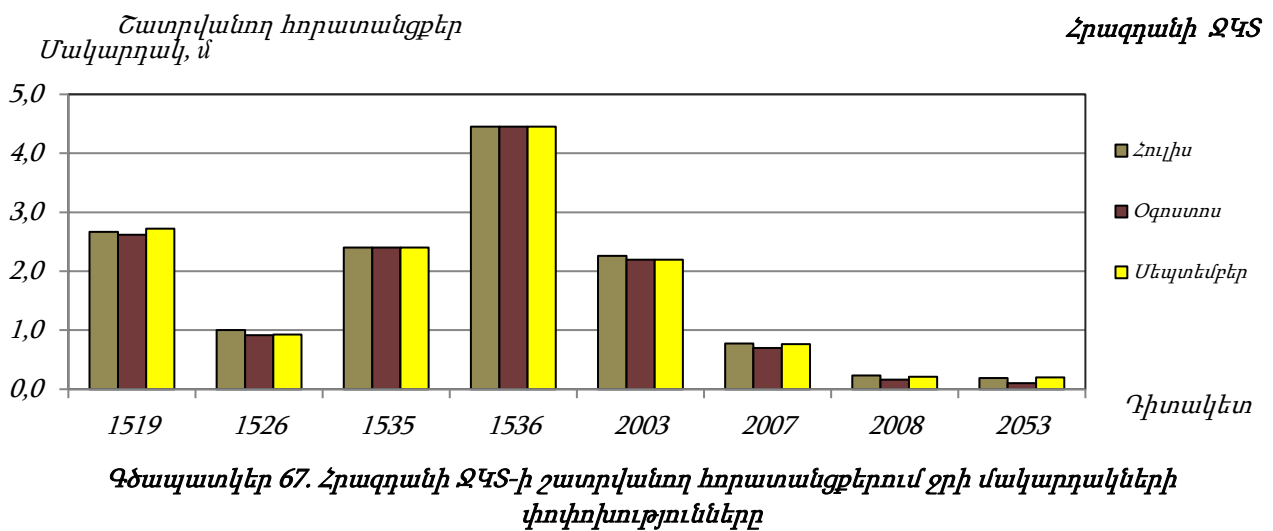
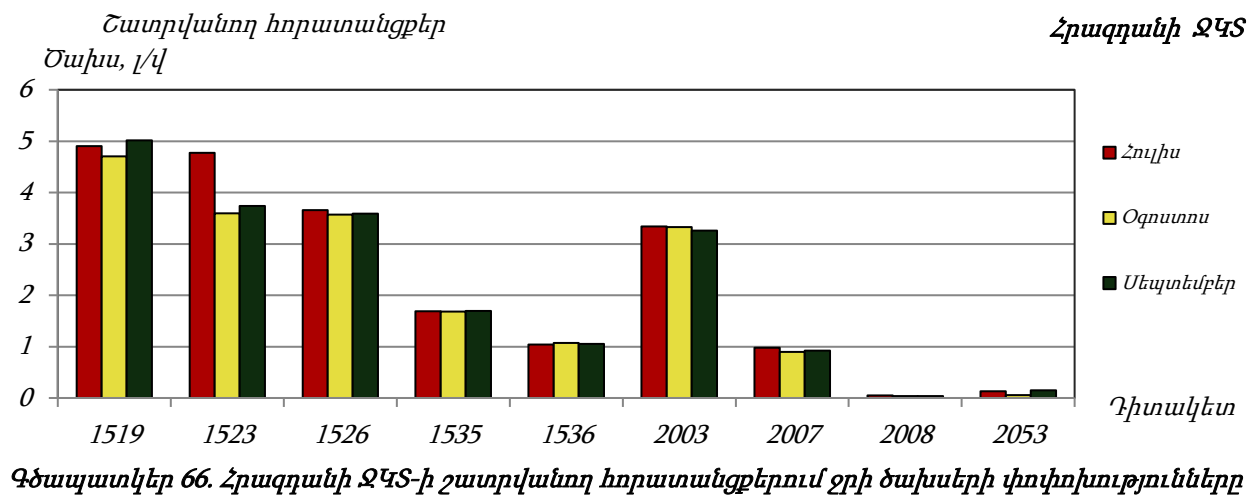
Սիս համայնքի N78, Ջրահովիտի N2004 և Հայանիստի N2005 դիտակետերում դիտվել են ջրի մակարդակի բարձրացումներ 0.02-0.13մ սահմաններում:

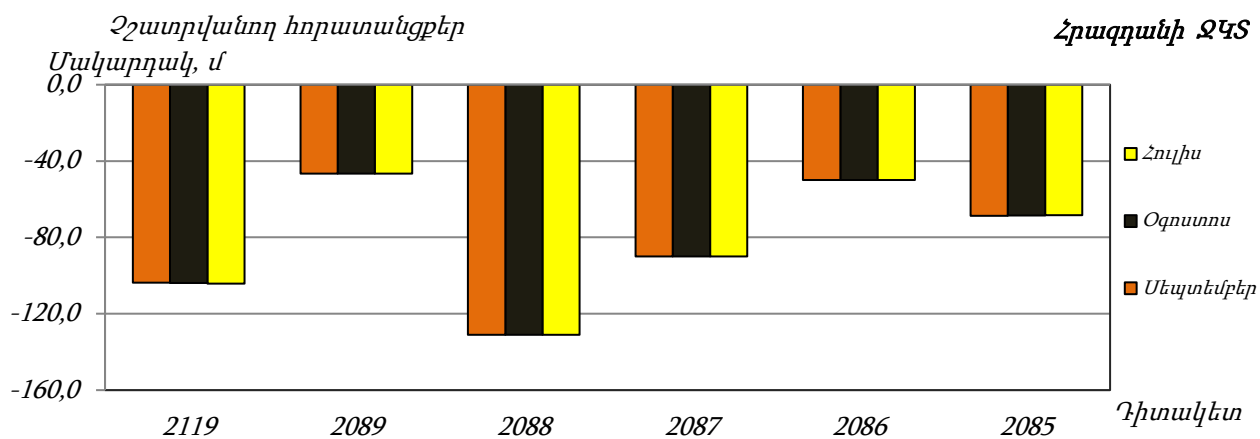
Արարատյան դաշտի նախալեռնային գոտու՝ Արագածի N2085, Լեռնամերձի N2088, դիտակետերում դիտվել է ջրի մակարդակների նվազում, իսկ Դոդսի N2086 հորատանցքում՝ համեմատաբար կայուն մակարդակ: Փարպիի N2119 հորատանցքում ջրի մակարդակը բարձրացել է 0.44մ-ով:

Հրազդանի ՋԿՏ-ի ք.Երևանի N970 դիտակետում նկատվել է չնչին ավելացում, իսկ Ղազարավանի N755 աղբյուրի ջրի ծախսը կայուն է՝ 2.9լ/վ:

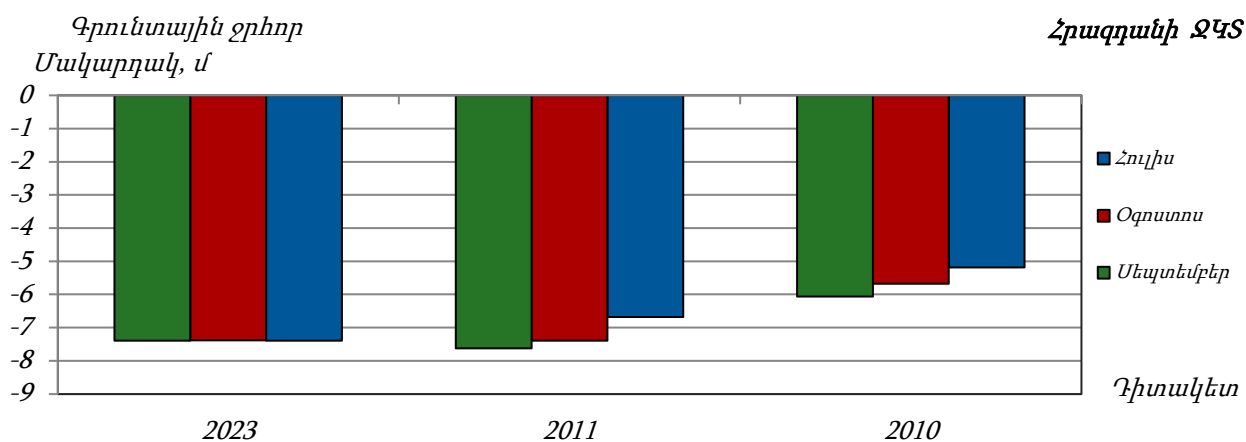
Կարբի N1636, Բջնի N246, Սուլակի N1297, N1832 դիտակետերում դիտվել են ծախսի իջեցումներ, ամենացածր ծախսերը եղել են սեպտեմբեր ամսին՝ 5.97լ/վ (N1636), 2.0լ/վ (N246), 6.19լ/վ (N1832) և 0.05լ/վ (N1297): Ապարանի N2051 և N2107 դիտակետերում նույնպես դիտվել են ծախսերի իջեցումներ: Մինչև 0.95մ մակարդակների իջեցումներ դիտվել են Նիգավանի N2010, N2011 դիտակետերում: Բյուրականի N2108 և Բուժականի N2105 դիտակետերում ծախսերը ավելացել են 0.06-0.19լ/վ:

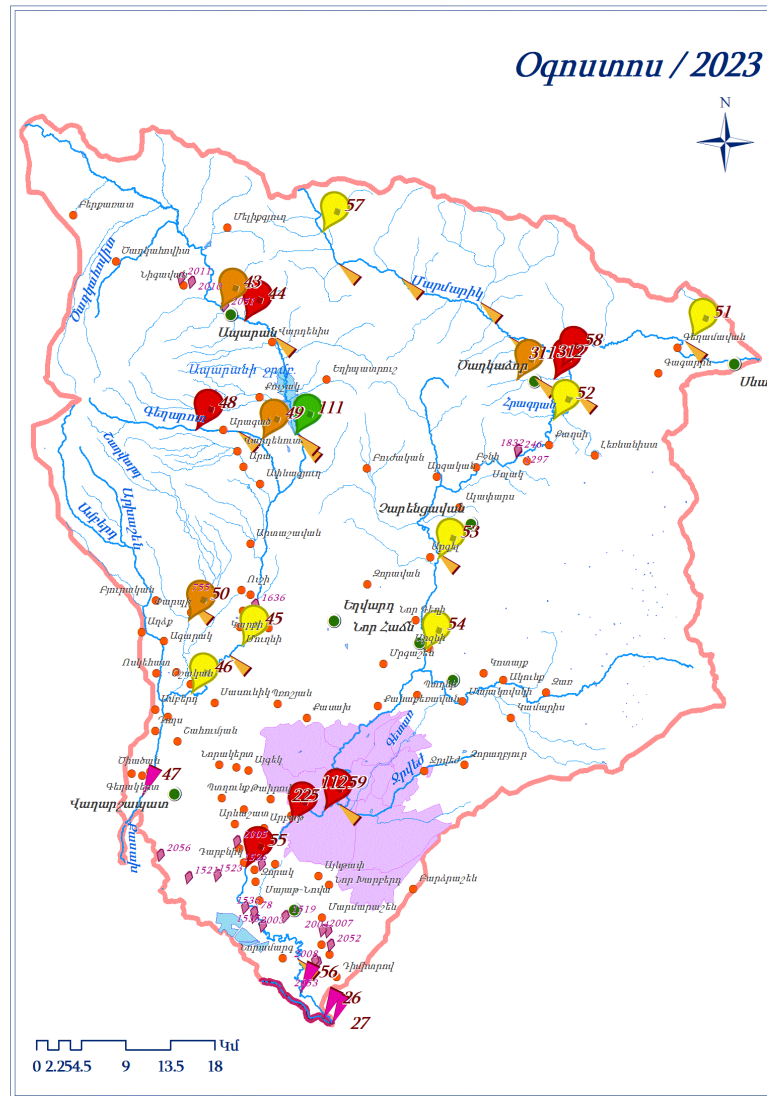
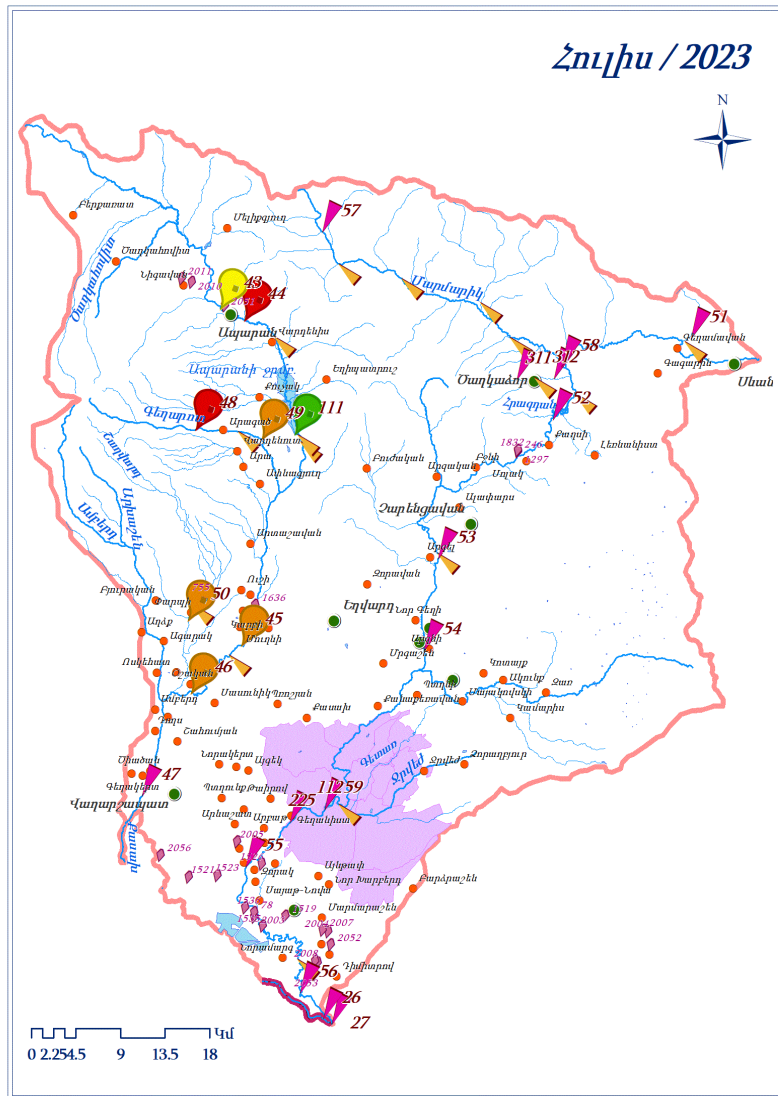

Գծապատկեր 68. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրերներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր

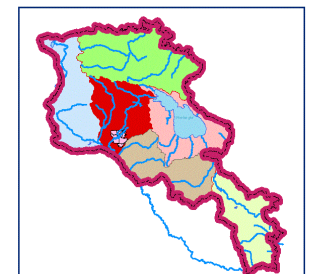
Մակերևութային ջրերի

- որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- հիդրոլոգիական դիտակետեր
- Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում. այդ թվում՝ 12 գետային. 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	0.89	0.52	171	0.20	0.28	71	0.19	0.26	73
Մասրիկ	Ծովակ	2.47	2.65	93	1.43	2.41	59	1.90	2.72	70
Մարտունի	Գեղհովիտ	1.13	2.13	53	0.34	0.70	49	0.43	0.64	67
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	1.17	2.79	42	0.32	1.41	23	1.31	1.65	79
Գավառագետ	Նորատուս	2.15	2.86	75	1.71	2.38	72	2.18	2.70	81

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հուլիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղհովիտ գյուղից վերև հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

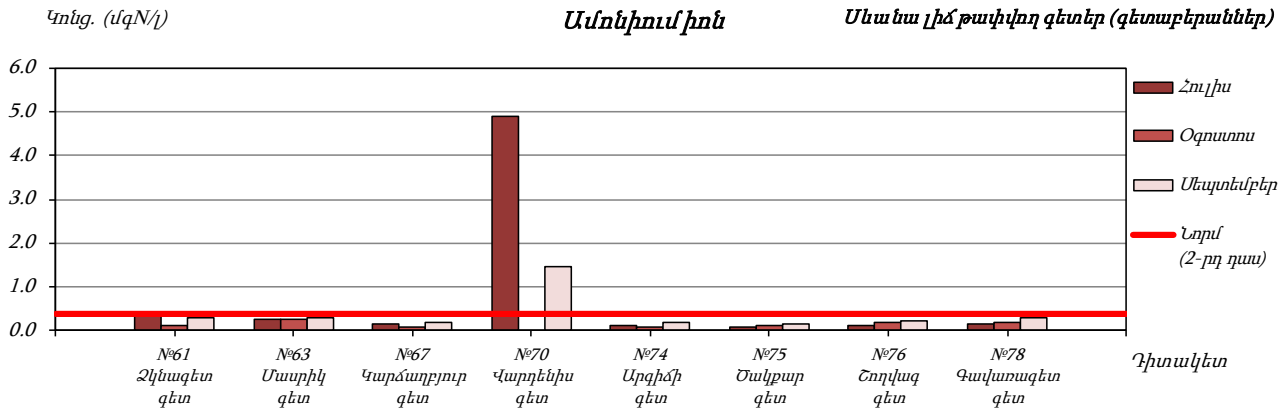
Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

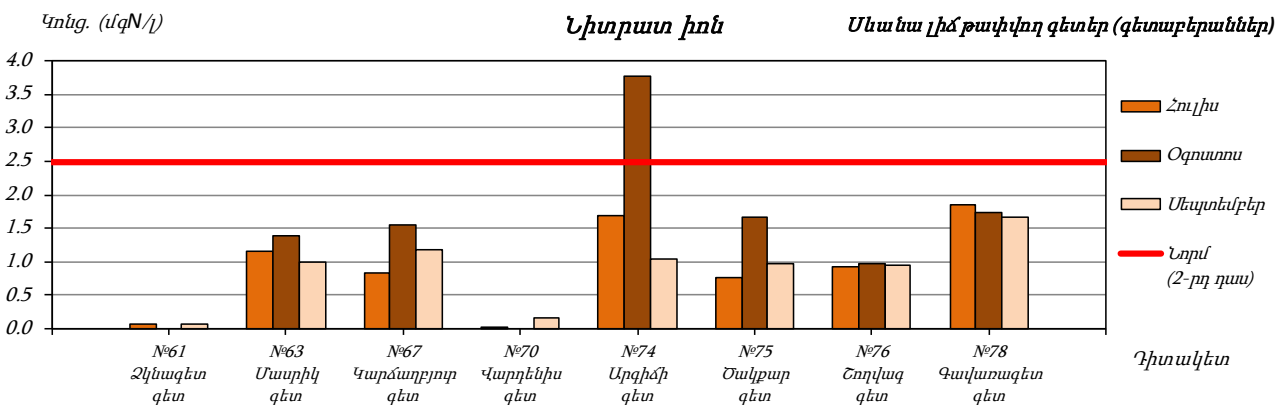
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը Ծաղկաշեն գյուղից վերև հուլիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

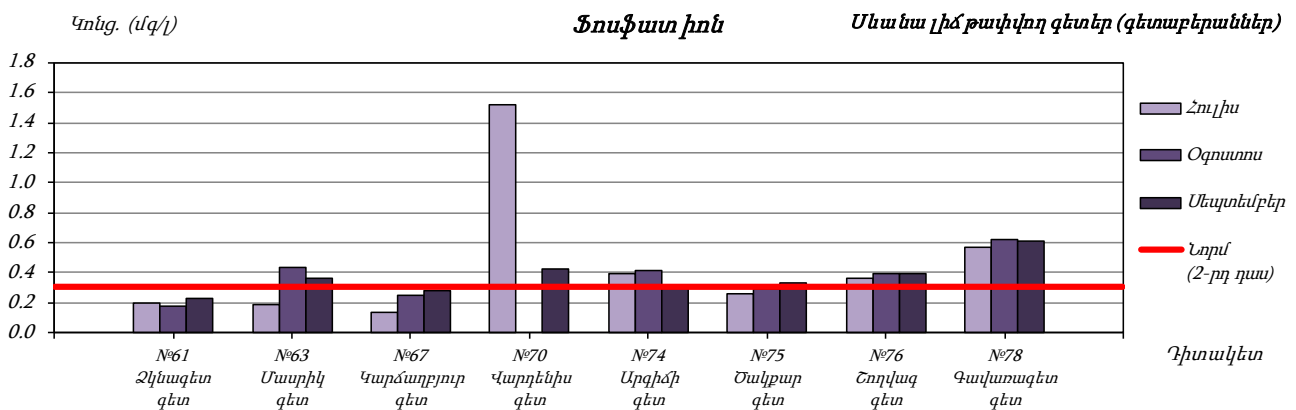
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք ընկած հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 70. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 71. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 72. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 15 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերում դիտվել են ջրի մակարդակների և ծախսերի իջեցումներ:

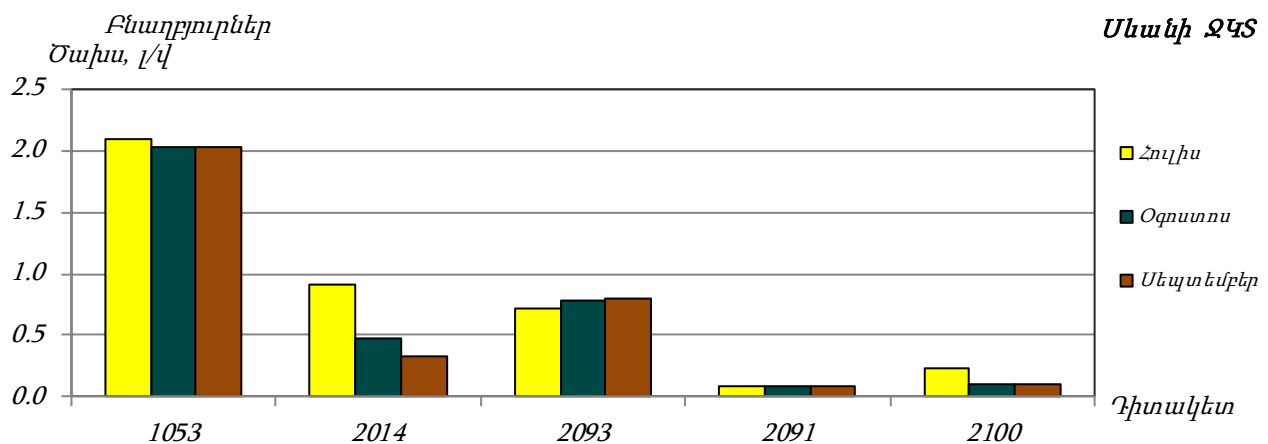
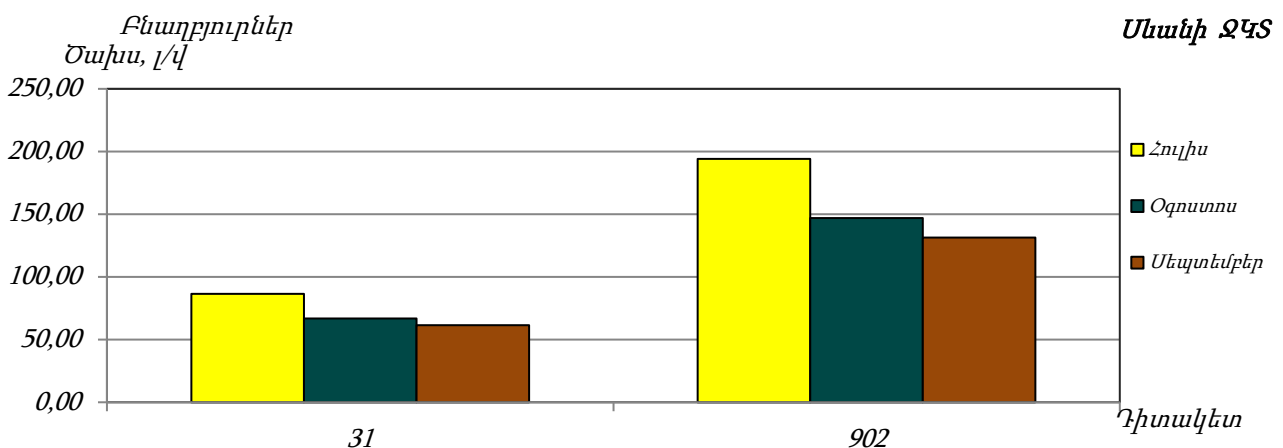
Ակունքի N31, N902, N1053 դիտակետերում ջրի ծախսերի իջեցումները կազմել են 0.07-62.9լ/վ:

Վարդենիս, Վաղաշեն, Գանձակ, Դարանակ համայնքների N1809, N1810, N1812, N2090, N2013, N2095 շատրվանոց հորատանքերում հուլիս ամսից դիտվել են ջրի մակարդակների և ծախսերի իջեցումներ:

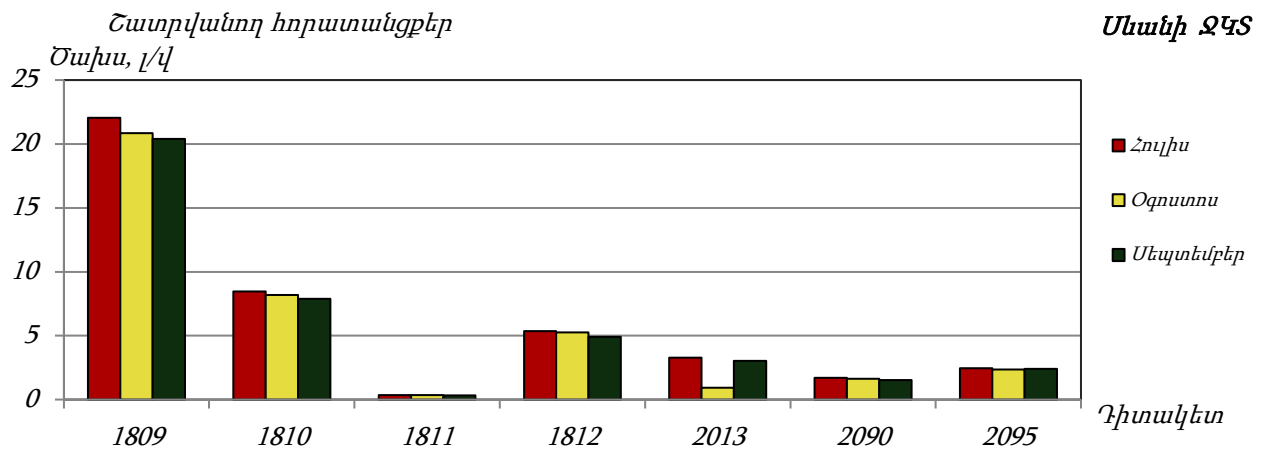
Գանձակի N2013 դիտակետում օգոստոս ամսին աղբյուրի ծախսը նվազելով հասել է 0.94լ/վ:

Վարդենիսի N1811, Խաչաղբյուրի N2095 դիտակետերում դիտվել են ջրի մակարդակի և ծախսի համեմատաբար կայուն ռեժիմներ:

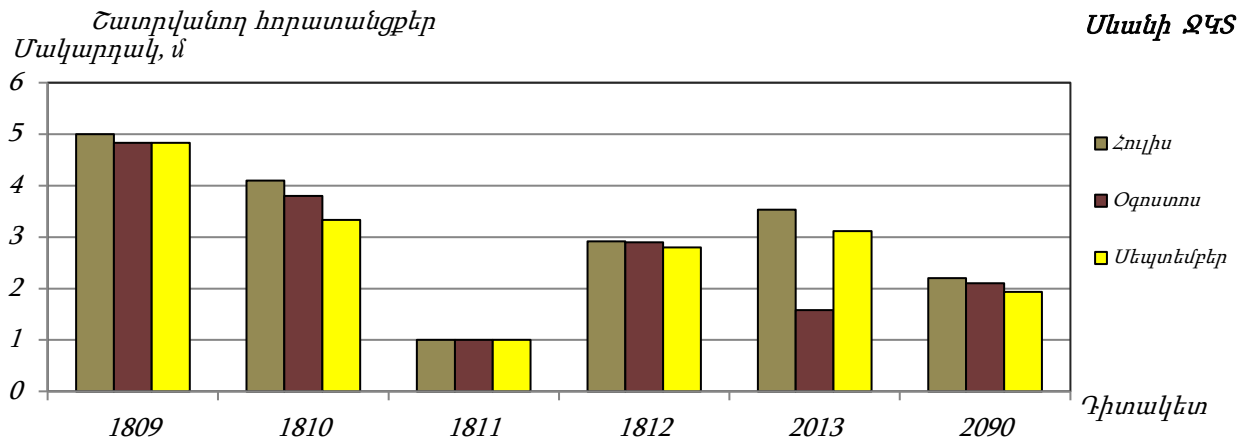
Լիճքի N2101 հորատանցքում ջրի մակարդակը, իջնելով 0.13մ, կազմել է երկրի մակերևույթից ցածր 1.51մ:

Փճապատկեր 73. Սևանի ՋԿՏ-ի փնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 75. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 74. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Սևանա լիճ

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում Հուլիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ3)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ3) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	15.71	11.02	9.16	35.89	21.2	47.4	106.3
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.73	2.06	1.99	6.78	0.00	17.3	49.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	13.8	6.40	24.2	44.4	5.30	49.9	122.6
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.20	10.2
Ընդամենը	34.84	22.08	38.05	94.97	50.8	116.3	220.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	16.36	24.78	21.95	63.09	20.4	83.7	150.2
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	47.6	56.4	55.1	159.1	73.0	117.2	159.4
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.50	1.10	1.70
Ընդամենը	64.36	81.58	77.45	223.39	99.0	206.5	265.4
Կուտակում (նվազում)	25.7	-38.4	-51.0	-63.7	-265.5	-86.5	110.3
Բացարձակ անկապք	-55.22	-21.1	11.6	-64.72		-3.30	
Հարաբերական անկապք %	61.3	25.9	13.0	29.0	0.10	5.90	26.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.54	1278.891	38.2277
Ամսվա վերջին օրը	1900.49	1278.415	38.1640
Միջին ամսական	1900.53	1278.796	38.2150

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.05 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.07.23 ընթացքում 0.21 (մ)
 31.07.23 և 31.07.22 մակարդակի տարբերությունը -0.15 (մ)

Օգոստոս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	7.44	6.37	7.38	21.19	16.3	30.1	52.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.95	0.88	0.94	2.77	0.00	8.93	26.6
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	8.20	0.20	10.6	19.0	2.60	34.6	148.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.10	6.60	12.3
Ընդամենը	19.19	10.05	21.62	50.86	26.2	76.6	197.8
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	25.44	24.24	18.43	68.11	42.1	89.4	150.5
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	50.50	57.70	55.40	163.6	100.5	147.4	212.3
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.14	1.70
Ընդամենը	76.34	82.34	74.23	232.91	151.6	246.6	342.3
Կուտակում (նվազում)	-38.2	-25.5	-63.7	-127.4	-270.6	-162.7	-20.0
Բացարձակ անկապ	-18.95	-46.79	11.09	-54.65		-8.60	
Հարաբերական անկապ %	24.8	56.8	13.0	23.5	0.10	4.70	35.1

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.49	1278.415	38.1640
Ամսվա վերջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Միջին ամսական	1900.45	1278.035	38.1130

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.10 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.08.23 ընթացքում 0.11 (մ)

31.08.23 և 31.08.22 մակարդակի տարբերությունը -0.17 (մ)

Մեայտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	7.26	9.37	9.82	26.45	21.3	31.4	57.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.86	1.21	2.03	4.10	0.00	7.15	18.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	16.5	18.1	8.80	43.4	1.10	30.0	106.7
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	4.10	6.50	12.3
Ընդամենը	27.22	31.28	23.25	81.75	34.5	73.2	169.7
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	19.85	8.64	0.00	28.49	0.62	51.3	153.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	50.3	47.9	38.5	136.7	117.0	158.2	191.0
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	70.55	56.94	38.90	166.39	130.3	228.5	325.7
Գուտակում (նվազում)	-38.20	-38.30	-25.40	-101.9	-244.5	-152.1	19.0
Բացարձակ անկապք	-5.13	12.64	9.75	17.26		0.50	
Հարաբերական անկապք %	7.27	18.2	20.0	9.40	0.20	4.40	41.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Ամսվա վերջին օրը	1900.31	1276.703	37.9347
Միջին ամսական	1900.35	1277.084	37.9856

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.08 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 30.09.23 ընթացքում 0.03 (մ)
 30.09.23 և 30.09.22 մակարդակի տարբերությունը -0.13 (մ)

2023 թվականի հուլիսի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.54 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 20 սմ-ով: 2023 թվականի սեպտեմբերի 30-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.31 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 13 սմ-ով: 2023 թվականի հունվարի 1-ից մինչև սեպտեմբերի 30-ը լճի մակարդակը բարձրացել է 3 սմ-ով, իսկ հուլիսի 1-ից սեպտեմբերի 30-ը՝ իջել 23 սմ-ով: Սևանա լճի 2023 թվականի տարեկան առավելագույն մակարդակը դիտվել է հուլիսի 5-11-ը և կազմել 1900.56 մ:

Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ տեղափոխված ջրի ծավալը հուլիս ամսին կազմել է 6.784 մլն մ³, օգոստոսին՝ 2.774 մլն մ³, սեպտեմբերին՝ 4.101 մլն մ³:

2023 թվականի մայիսի 14-ից Սևանա լճից սկսվել է իրականացվել ոռոգման նպատակով ջրառ: Ըստ Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք-Գեղամավան դիտակետի տվյալների հուլիս ամսին լճից բացթողնված ջրի գումարային ծավալը կազմել է 63.085 մլն մ³, օգոստոսին՝ 68.110 մլն մ³, սեպտեմբերին՝ 28.489 մլն մ³: Այսպիսով, 2023 թվականի ընդհանուր ջրառը լճից ըստ Գեղամավանի դիտակետի տվյալների սկսվել է մայիսի 14-ից և շարունակվել մինչև սեպտեմբերի 14-ը ներառյալ և ընդհանուր ջրառի քանակը կազմել է 228.234 մլն մ³:

2023 թվականի հուլիսի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1278.891 կմ², ծավալը՝ 38.2277 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ սեպտեմբերի 30-ին համապատասխանաբար՝ 1276.703 կմ² և 37.9347 կմ³:

Սևանա լճի ջրերի որակ

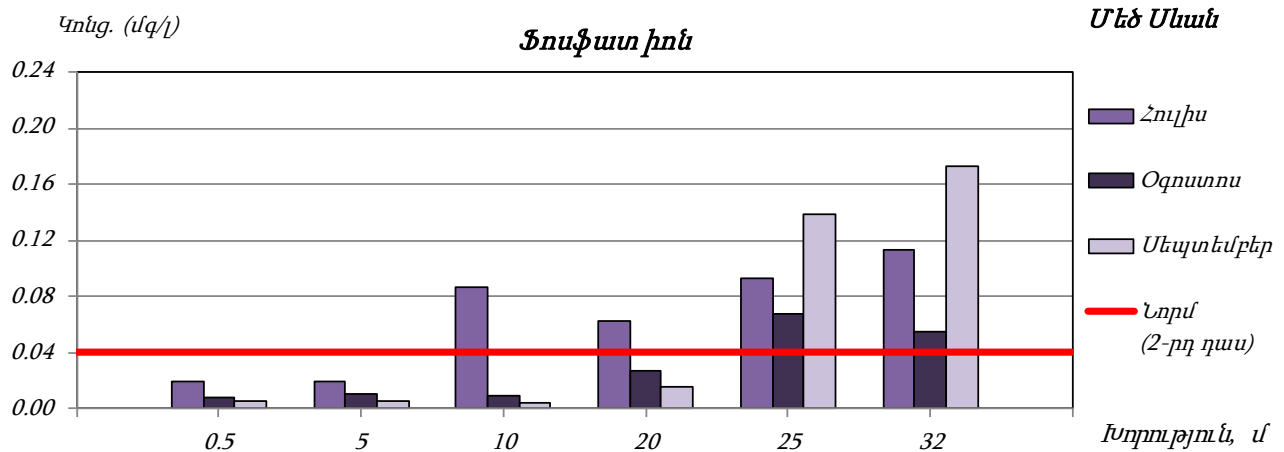
Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների երկու դիտակետում՝ տարբեր խորության շերտերում: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման Հավելված 12.1-ի համաձայն:

Մեծ Սևանի մակերևութային շերտում ջրի որակը երեք ամիսներին գնահատվել է 3-րդ դաս («միջակ» որակ), միջին շերտերում՝ 4-րդ դաս («անբավարար» որակ), հատակամերձ շերտում՝ հուլիս, սեպտեմբեր ամիսներին՝ 5-րդ դաս («վատ» որակ), օգոստոսին՝ 4-րդ դաս («անբավարար» որակ):

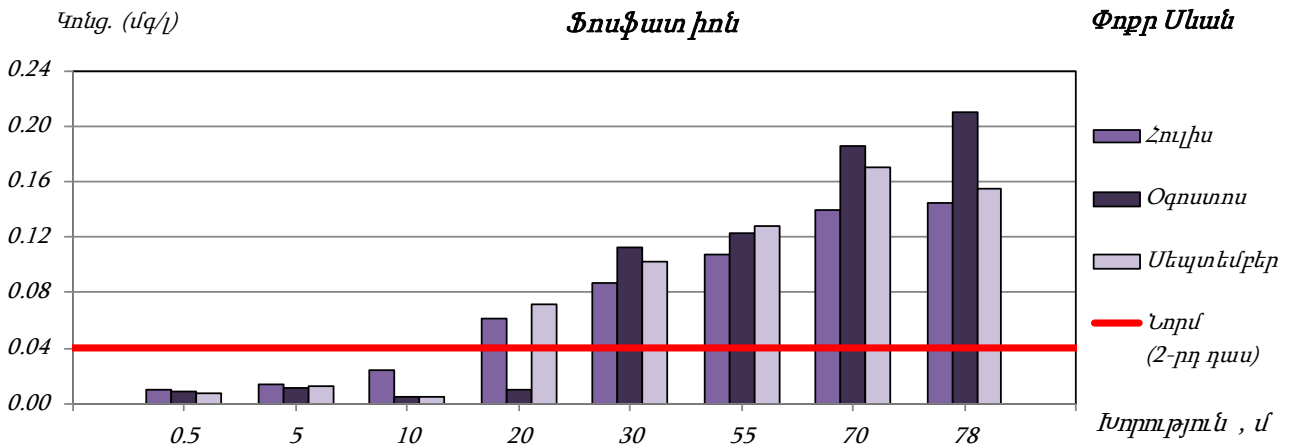
Փոքր Սևանի մակերևութային շերտում ջրի որակը երեք ամիսներին գնահատվել է 3-րդ դաս («միջակ» որակ), միջին շերտերում՝ հուլիսին՝ 5-րդ դաս («վատ» որակ), օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին՝ 4-րդ դաս («անբավարար» որակ), հատակամերձ շերտում՝ երեք ամիսներին 5-րդ դաս («վատ» որակ):

Երեք ամիսներին Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

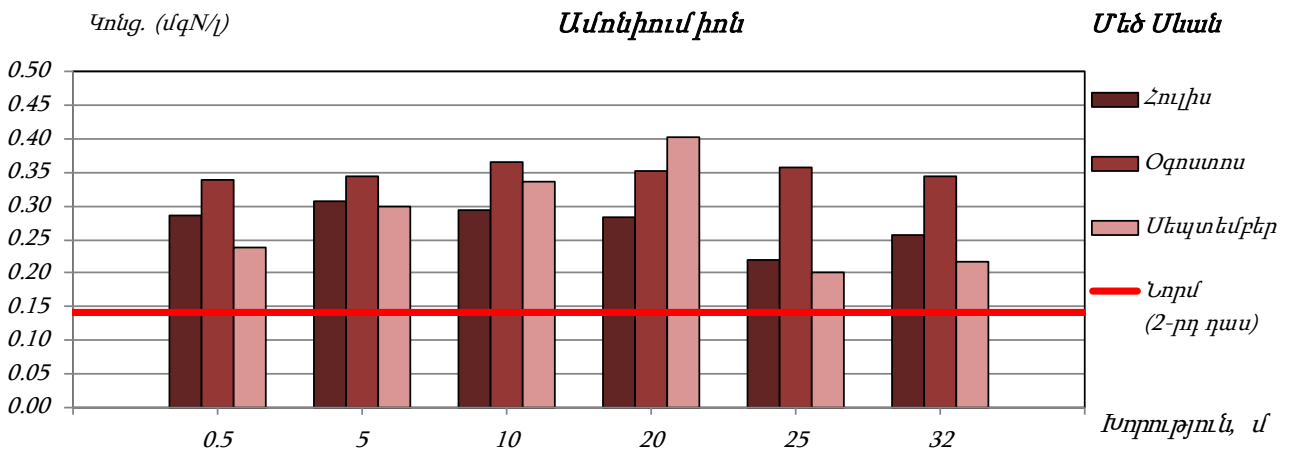
Մեծ Սևան լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

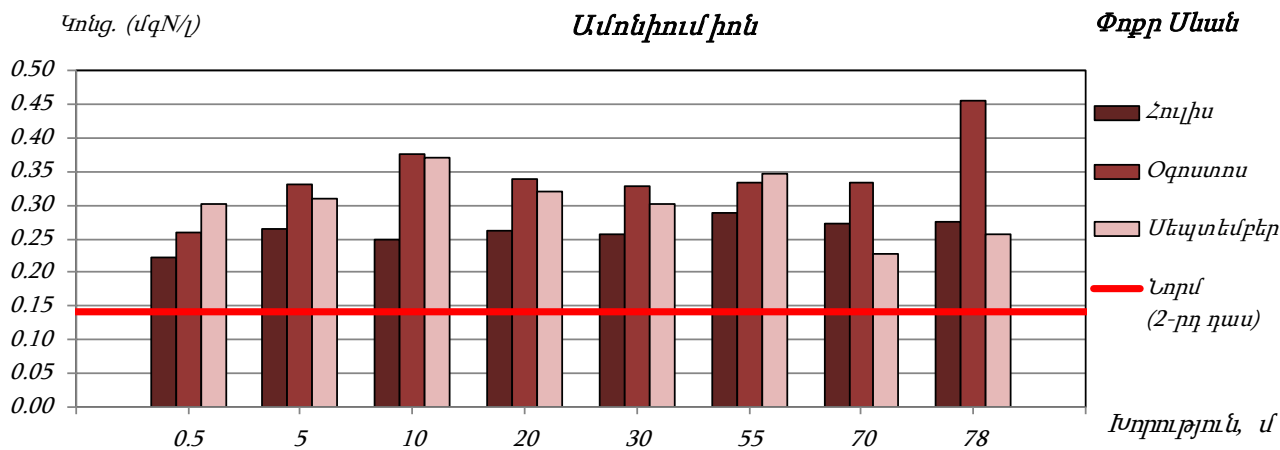
Գծապատկեր 75. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

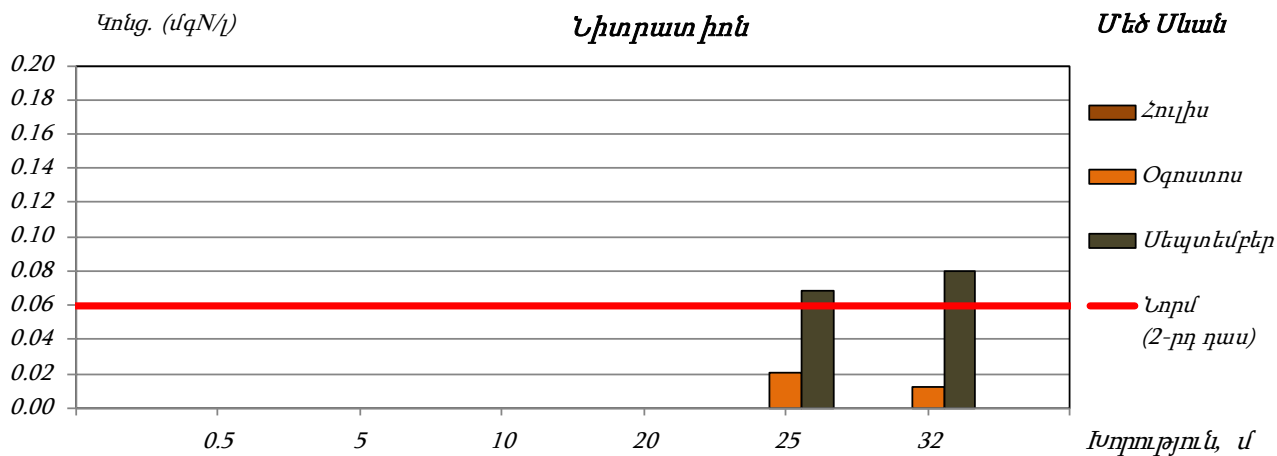
Գծապատկեր 76. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

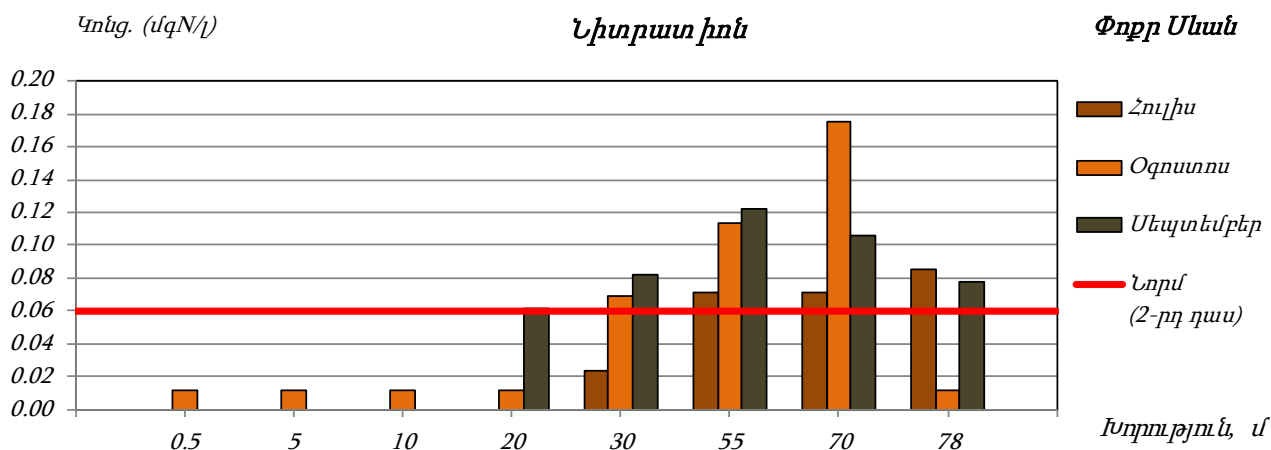
Գծապատկեր 77. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 78. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 79. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի՝ կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 80. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի՝ կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

* Հուլիս, օգոստոս ամիսներին նիտրատ իոնի 0-ին մոտ կոնցենտրացիաները վկայում են լճում ֆիտոպլանկտոնի կողմից նիտրատ իոնի ինտենսիվ յուրացման մասին

Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

Հուլիս

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Բոր	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	3-րդ	4-րդ
	Մանգան, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Մանգան, բոր	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Բոր	4-րդ	
	Մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	Բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Մանգան	5-րդ	

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	

Օգոստոս

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 25մ խորություն</i>	<i>Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր, ալյումին, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>ԿՉՆ</i>	<i>5-րդ</i>	

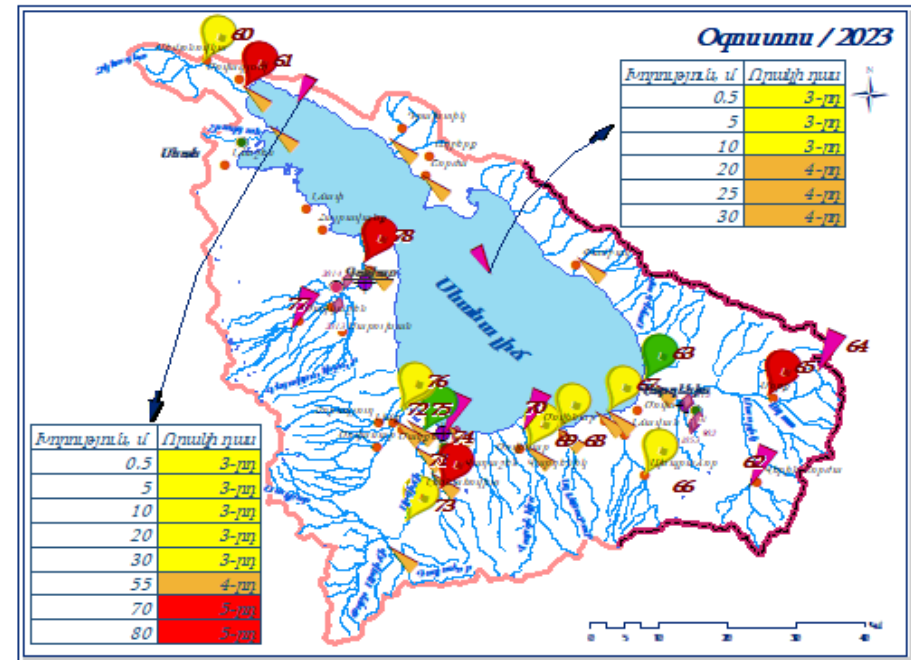
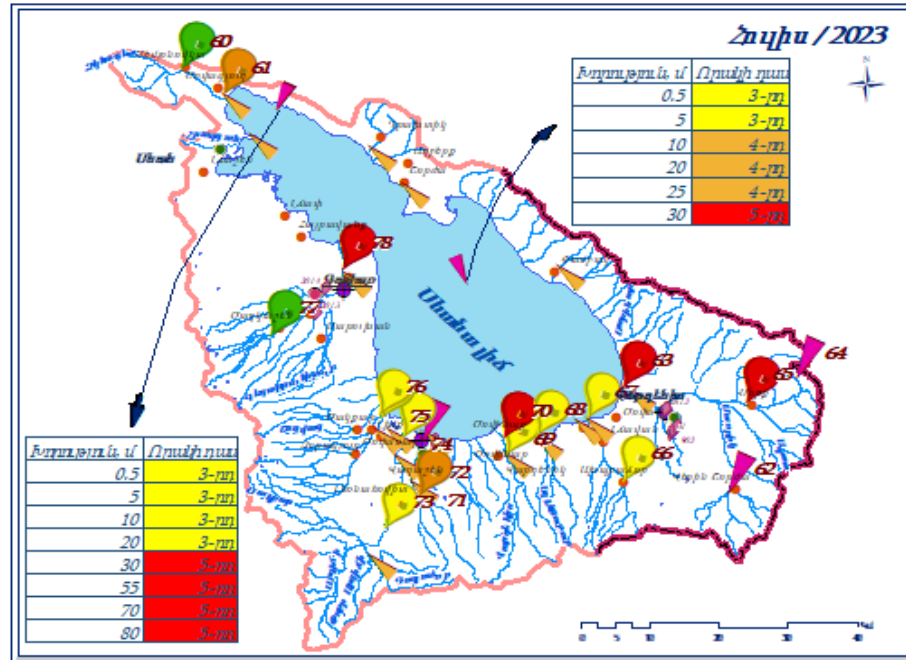
<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ալյումին, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան, ԿԶՆ</i>	<i>5-րդ</i>	

Մեպտեմբեր

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Մեծ Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 25մ խորություն</i>	<i>Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Մեծ Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Լուծված թթվածին, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, բոր, ԸԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	

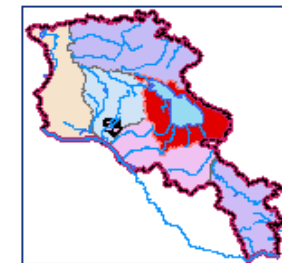
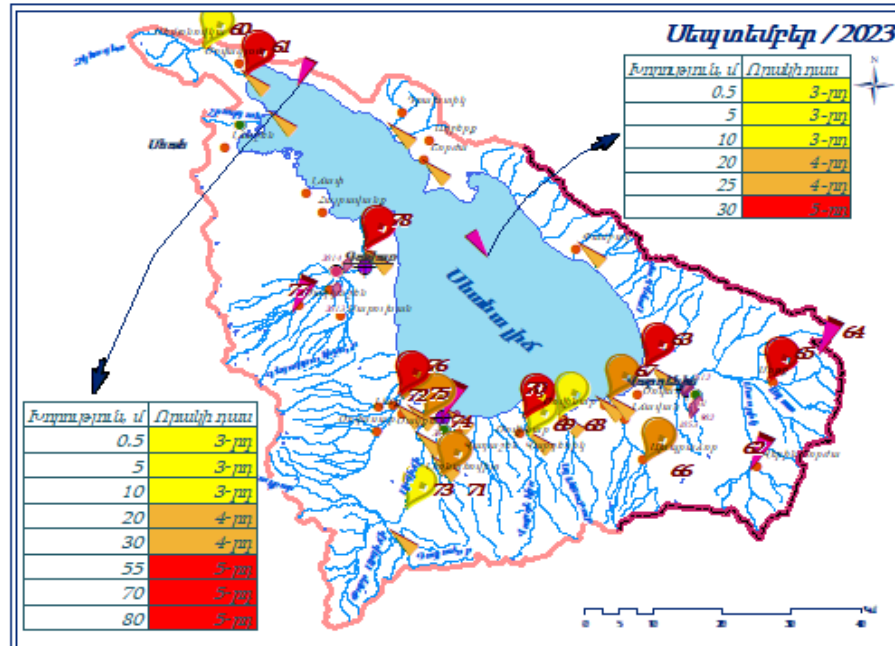
ՀՀ Սեանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱՎԱՐ ԼԵՂՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Բազարներ
- Բնակավայրեր
- ▲ Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Պետական սահման
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սեանի ջրավազանային կառավարման տարածք

3-րդ	«միջակ»	
4-րդ	«անբավարար»	
5-րդ	«վատ»	

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում. այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 13-ում:

Աղյուսակ 13. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	0.82	3.29	25	0.76	2.61	29	0.84	2.67	31
Վեդի	Ուրցաձոր	0.064	0.59	11	0.003	0.34	1	0.008	0.33	2
Արփա	Ջերմուկ	1.92	4.64	41	2.09	3.07	68	2.65	2.74	97
Արփա	Արենի	2.86	7.50	38	2.58	4.63	56	3.54	5.48	65

Մակերևութային ջրերի որակ

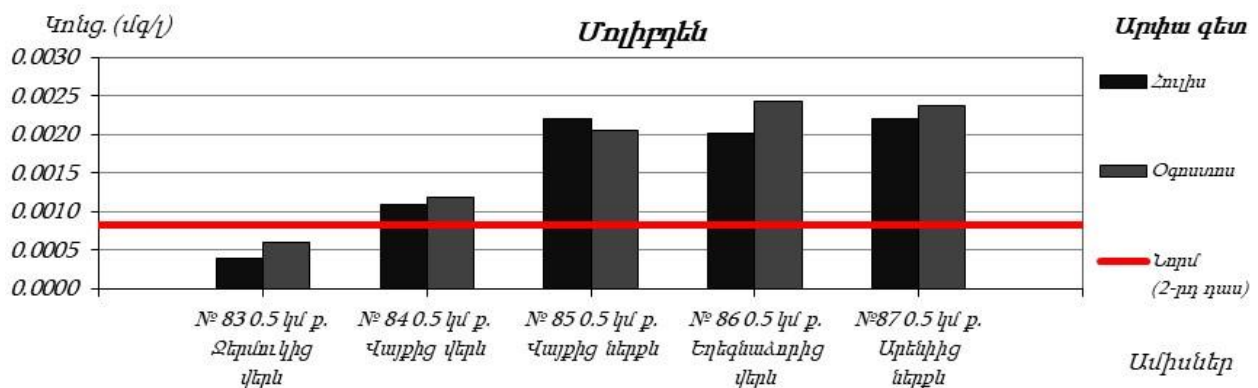
Վեդի գետի ջրի որակը Ուրցաձոր գյուղից վերև հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկ քաղաքից վերև և Վայք քաղաքից վերև հատվածներում հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վայք քաղաքից ներքև, Եղեգնաձոր քաղաքից վերև և Արենի գյուղից ներքև հատվածներում ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում հուլիս և օգոստոս ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին՝ գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում հուլիս և օգոստոս ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքի հատվածում հուլիս և օգոստոս ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 81. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

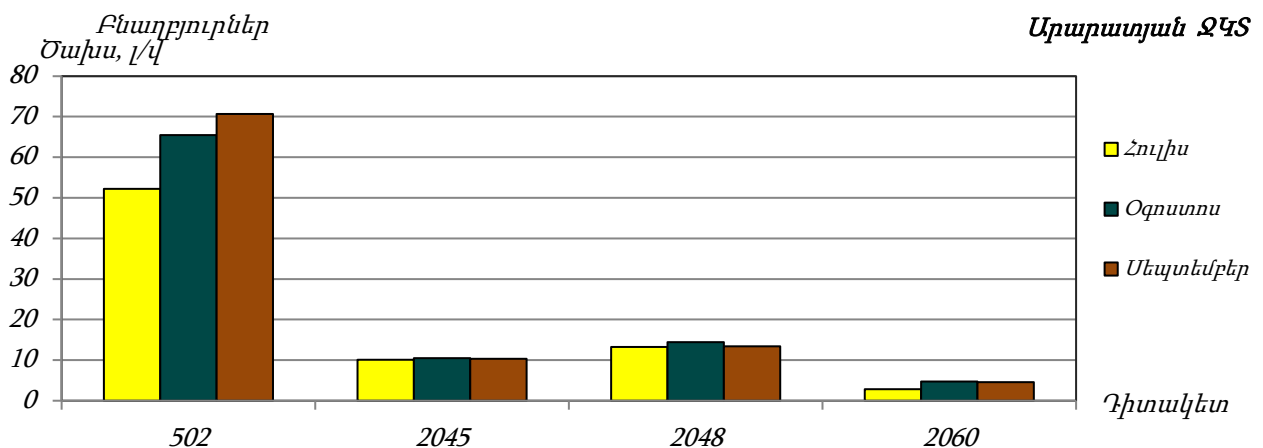
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 23 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

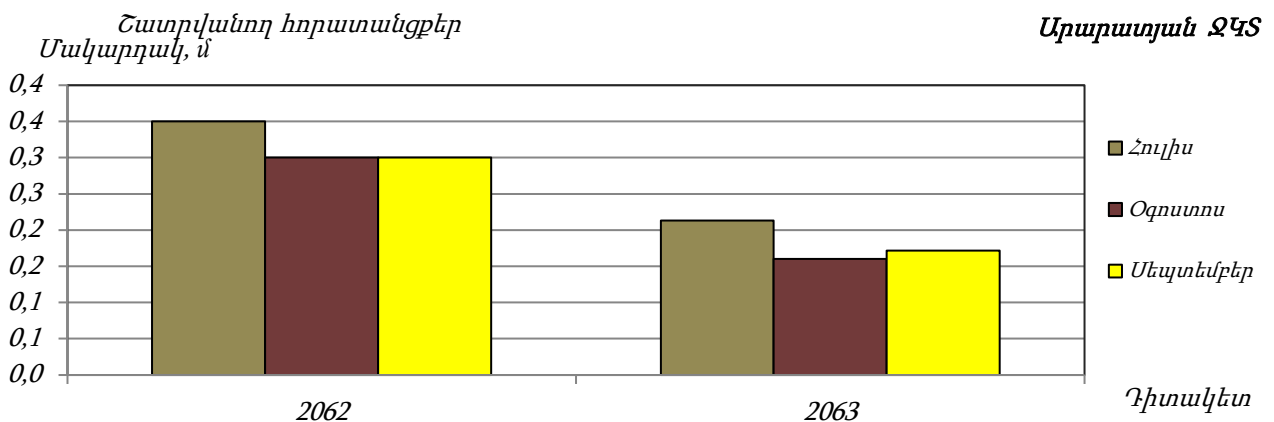
Մալիշկա, Ջերմուկ, Ջեղեա, Կեչուտ և Գառնի համայնքների N502, N2048, N2050, N2060, N2045, N2046, N2047 աղբյուրներում ջրի ծախսերի աճը կազմել են 0.1-18.42լ/վ: Համեմատաբար կայուն ռեժիմ է դիտվել Ագարակաձորի N785 դիտակետում: Գառնիի N845 դիտակետում ջրի ծախսը նվազել է 0.08լ/վ-ով, իսկ Եղեգնաձորի N787 դիտակետում՝ 0.84լ/վ-ով:

Արարատյան դաշտի հարավ-արևելյան հատվածի՝ Արմաշ, Եղեգնավան, Լուսառատ և Արարատ համայնքների N2075, N2065, N2074, N2076, N2064, N2052 դիտակետներում դիտվել են ջրի մակարդակների բարձրացումներ:

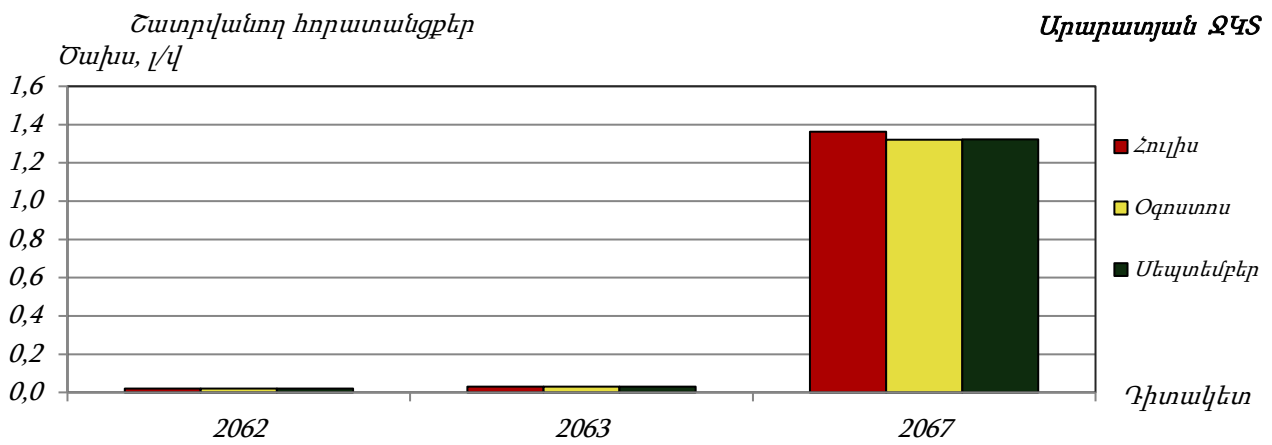
Դալար գյուղի N2072 և Արտաշատ քաղաքի N2073 դիտակետներում շարունակվում են գրունտային ջրերի մակարդակների իջեցումները: Արտաշատի N2069, Վեդիի N2006 հորատանքներում նույնպես նկատվել են ջրի մակարդակների իջեցումներ: Սուրենավանի N2067, Արտաշատի N2062, Դալարի N2063 շատրվանող հորատանցքերի դիտակետներում հիմնականում նկատվում են համեմատաբար կայուն ծախսեր:

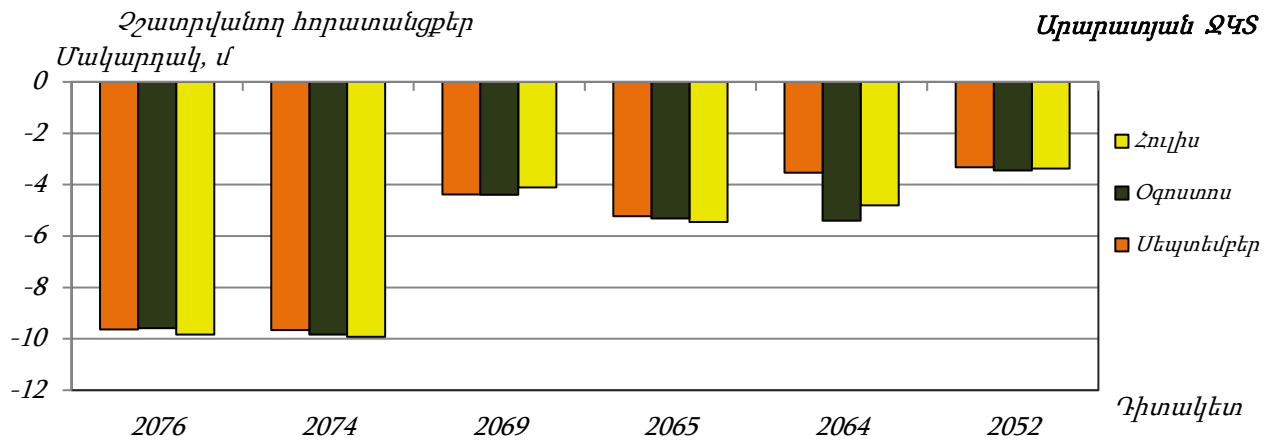
Գծապատկեր 82. Արարատյան ՋԿՏ-ի քնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

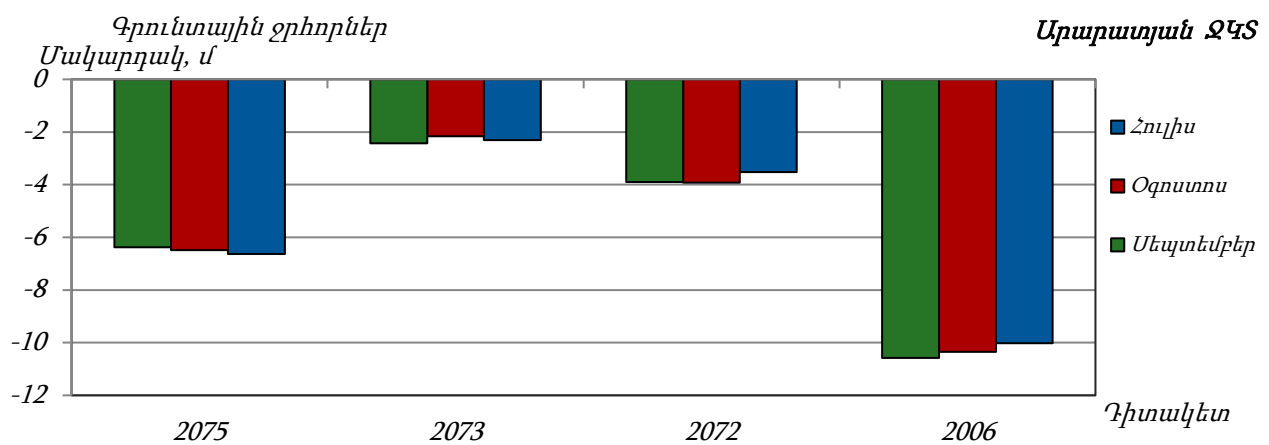
Գծապատկեր 83. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 84. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

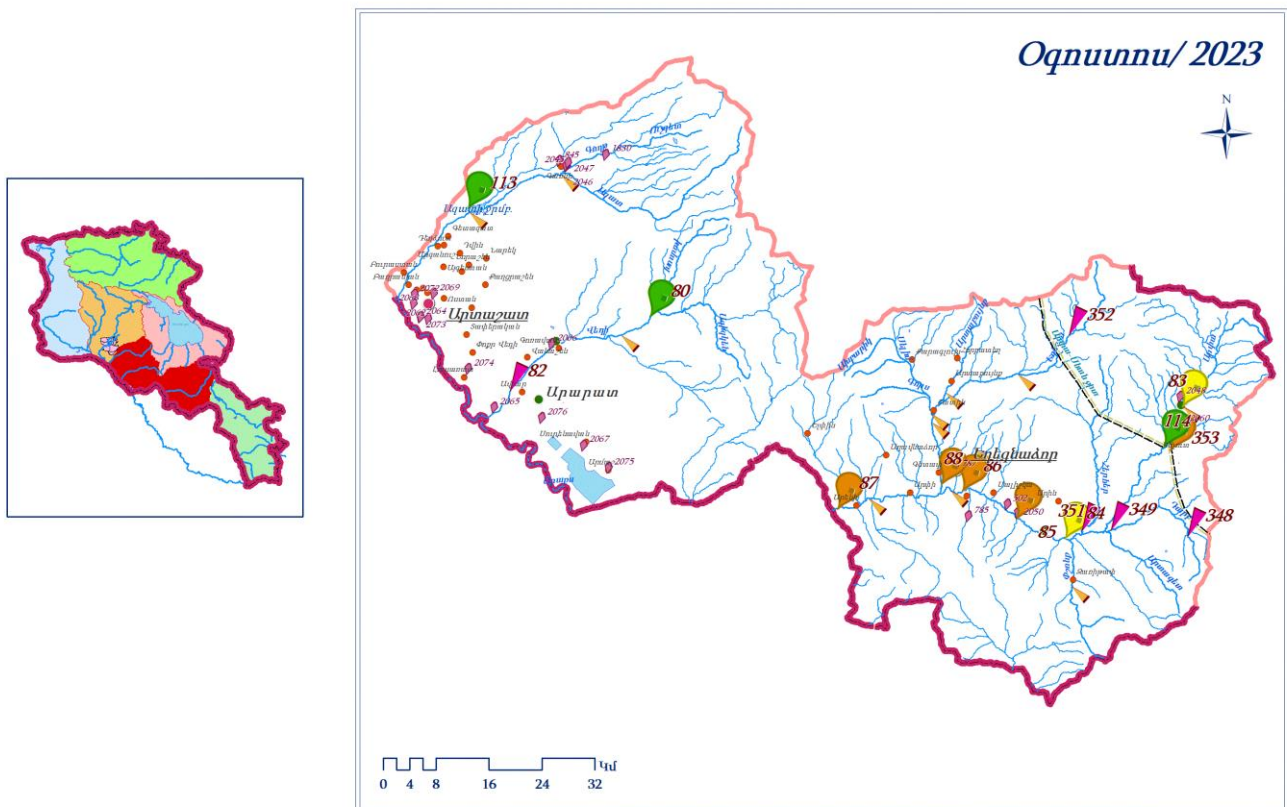
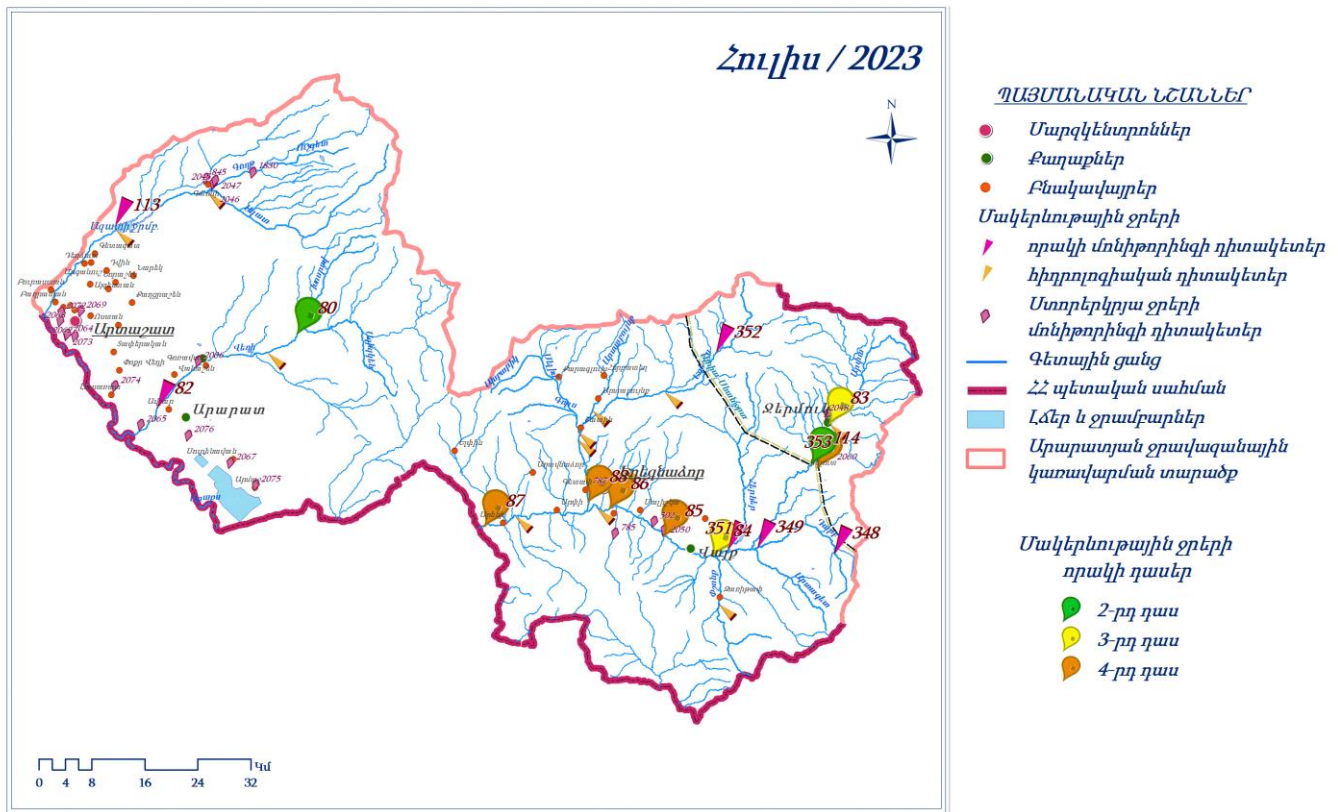

Գծապատկեր 85. Արարատյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 89. Արարատյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 14-ում:

Աղյուսակ 14. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.70	4.36	16	0.070	1.40	5	0.056	0.80	7
Ողջի	Կապան	2.91	8.29	35	1.33	3.44	39	1.16	2.42	48
Որոտան	Գորայք	1.68	3.71	45	1.67	2.47	68	1.71	2.23	77

Մակերևութային ջրերի որակ

Կարձևան գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիս և սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև և գետաբերանի հատվածներում հուլիս և օգոստոս ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

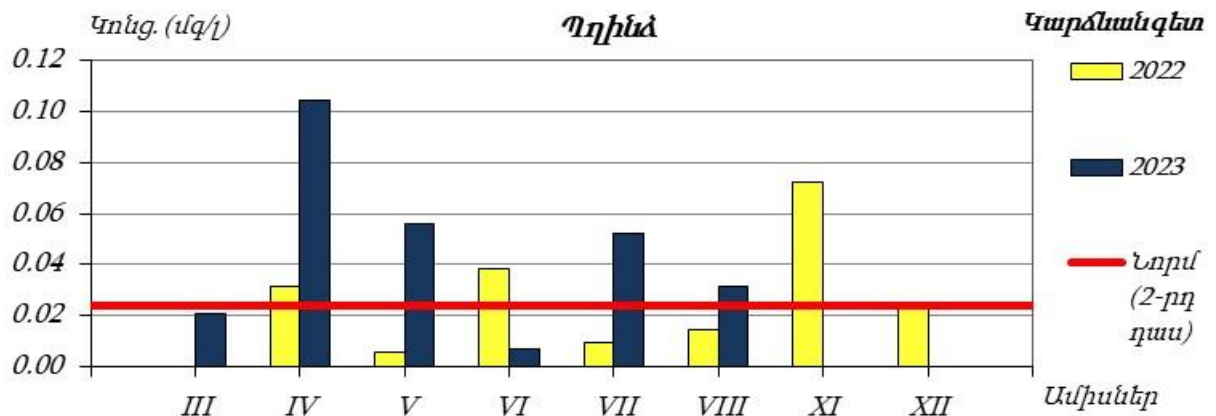
Աճանան (Նորաշենիկ) գետի ջրի որակը Աճանան գյուղից վերև հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գեղի գետի ջրի որակը Աջաբաջ գյուղից վերև հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

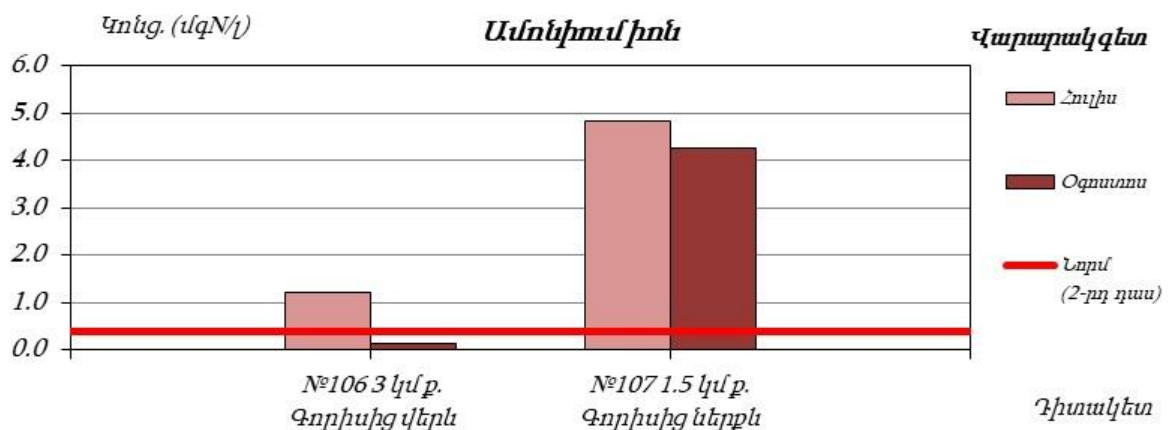
Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Միսիան քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Միսիան քաղաքից ներքև ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը Արևիս գյուղից վերև հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 86. Վարձևան գետում պղինձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

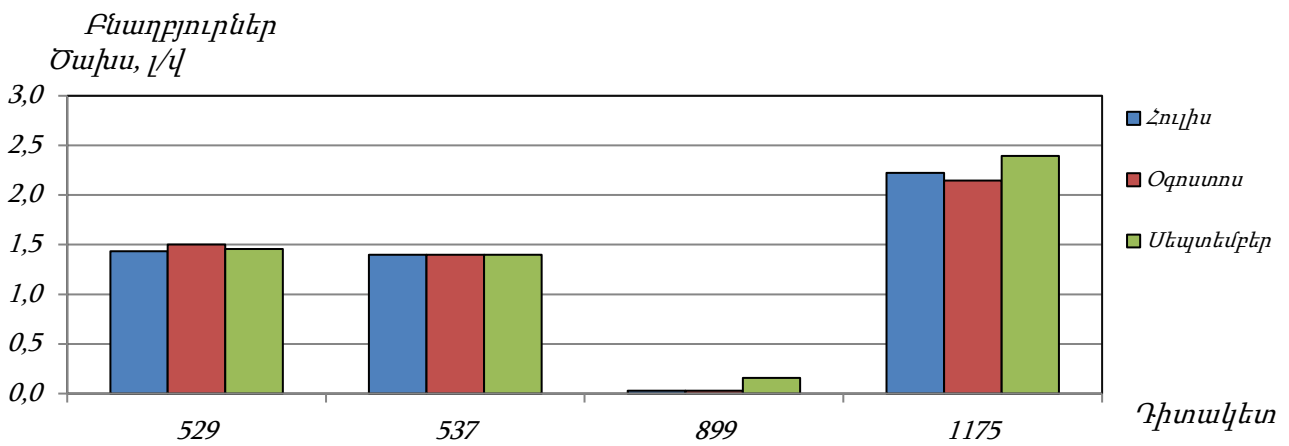
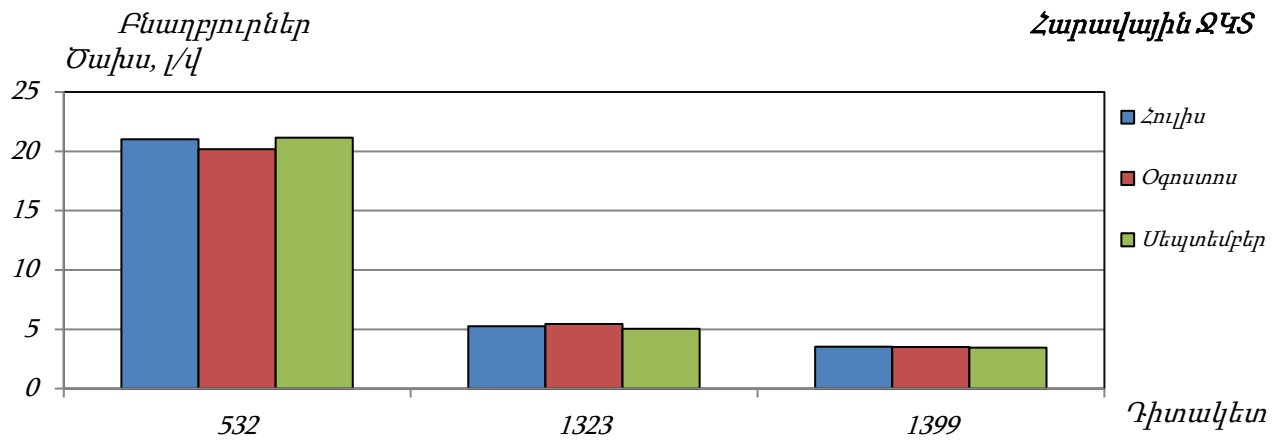
Գծապատկեր 87. Վարձևան գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հարավային ԶԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 7 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ:

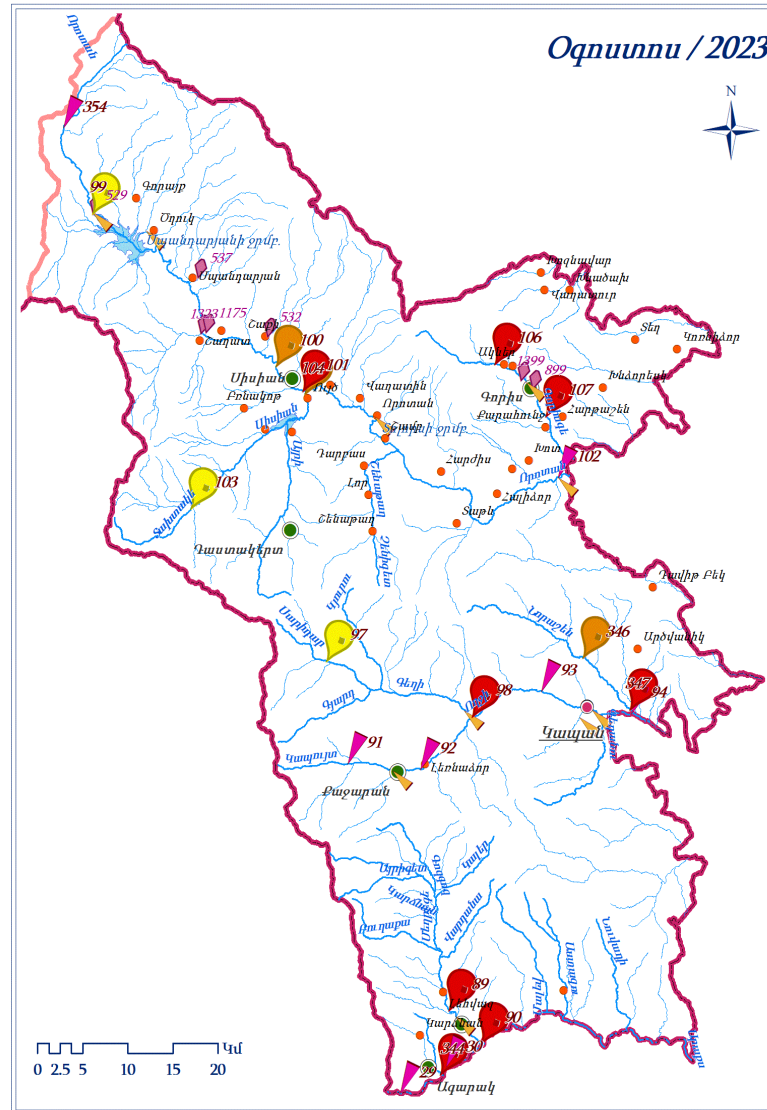
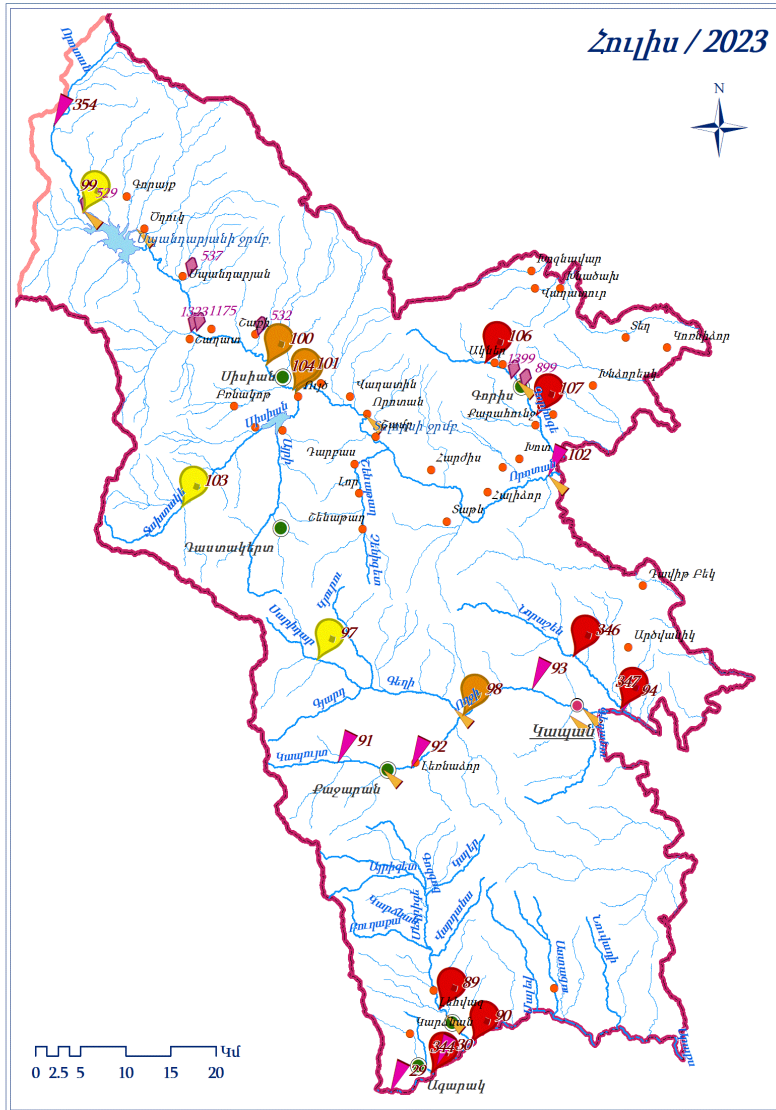
Սպանդարյանի N537 դիտակետում դիտարկվել է ջրի ծախսերի կայուն վիճակ: Գորայք, Շաքի, Գորիս և Անգեղակոթ համայնքների N529, N899, N532, N1175 դիտակետերում ջրի ծախսի ավելացումները կազմում են 0.02-0.17լ/վ:

Գորիսի N1399 և Անգեղակոթի N1323 դիտակետերում դիտվում է ջրի ծախսերի աննշան իջեցում 0.08-0.21լ/վ:

Գծապատկեր 88. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

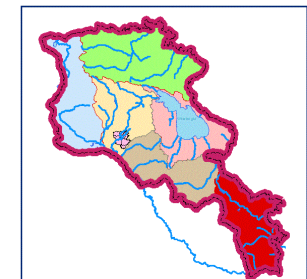

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- ▲ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ հիդրոլոգիական դիտակետեր
- ◆ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփիլիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

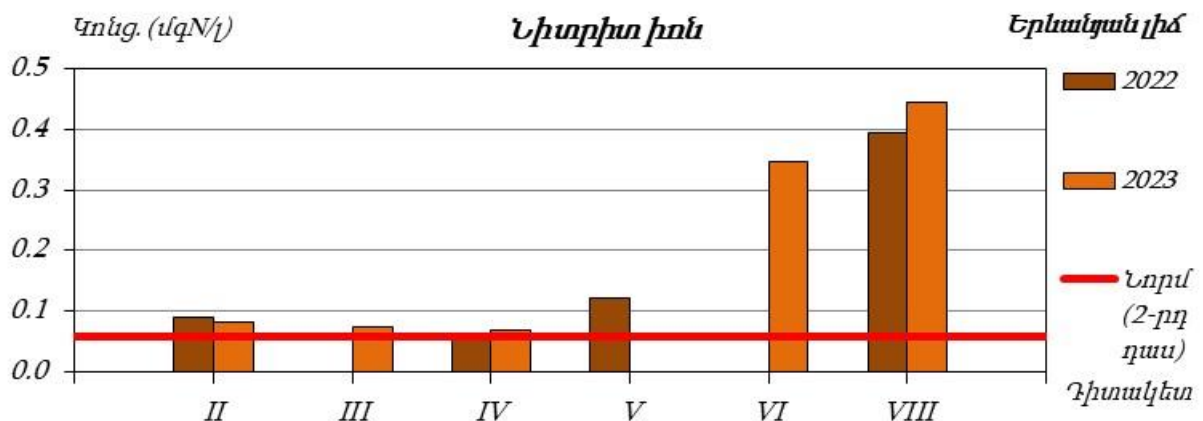
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են Աղյուսակ 15-ում:

Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

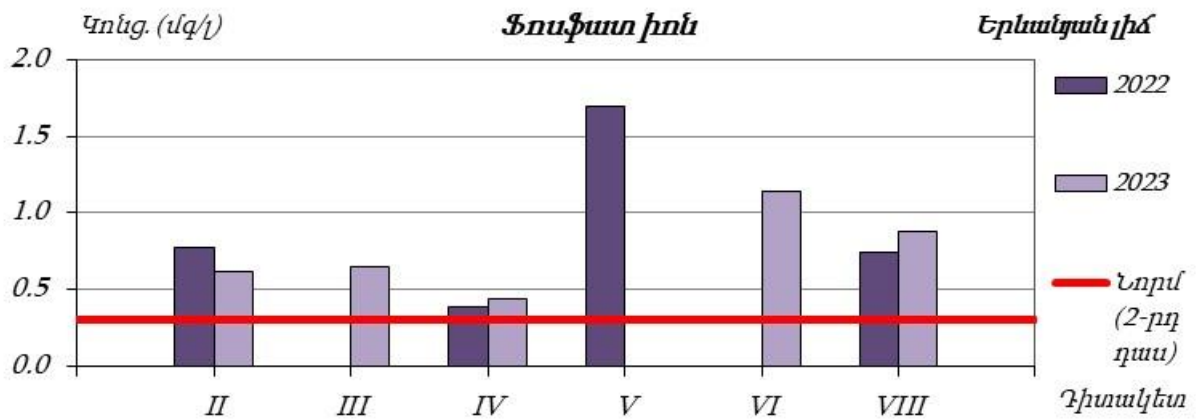
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը, մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, հուլիսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, օգոստոսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	162.04	31	73.94	14	88.72	17
Արփիլիճ	105	65.00	62	47.60	45	37.30	36
Ագատ	70	27.98	40	15.43	22	9.67	14
Ապարան	91	20.14	22	10.97	12	7.04	8
Մարմարիկ	24	5.10	21	1.86	8	1.88	8

Ջրամբարների ջրի որակ

Արփիլիճ ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Ախուրյանի ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Ապարանի ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Ագատի ջրամբարի ջրի որակը օգոստոսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը հուլիս և օգոստոս ամիսների ընթացքում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 89. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 90. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 16. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

Հուլիս

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Արփի լճի ջրամբար (109)	Ամբարտակի մոտ	ԿՉՆ	5-րդ	5-րդ
Ախուրյանի ջրամբար (110)	Ամբարտակի մոտ	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ	3-րդ	4-րդ
		ԿՉՆ	4-րդ	
Ապարանի ջրամբար (111)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Կեչուտի ջրամբար (114)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Օգոստոս

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Ապարանի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (111)	–	2	2-րդ
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4	5-րդ
		Նիտրիտ իոն	5	
Ազատի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (113)	–	2	2-րդ
Կեչուտի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (114)	–	2	2-րդ

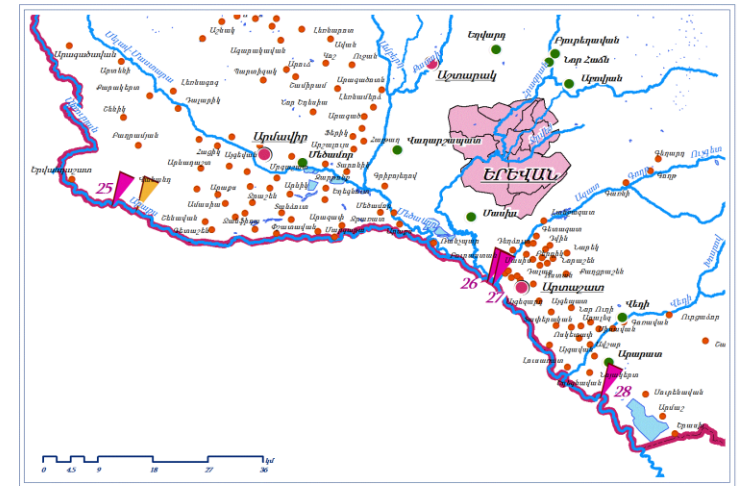
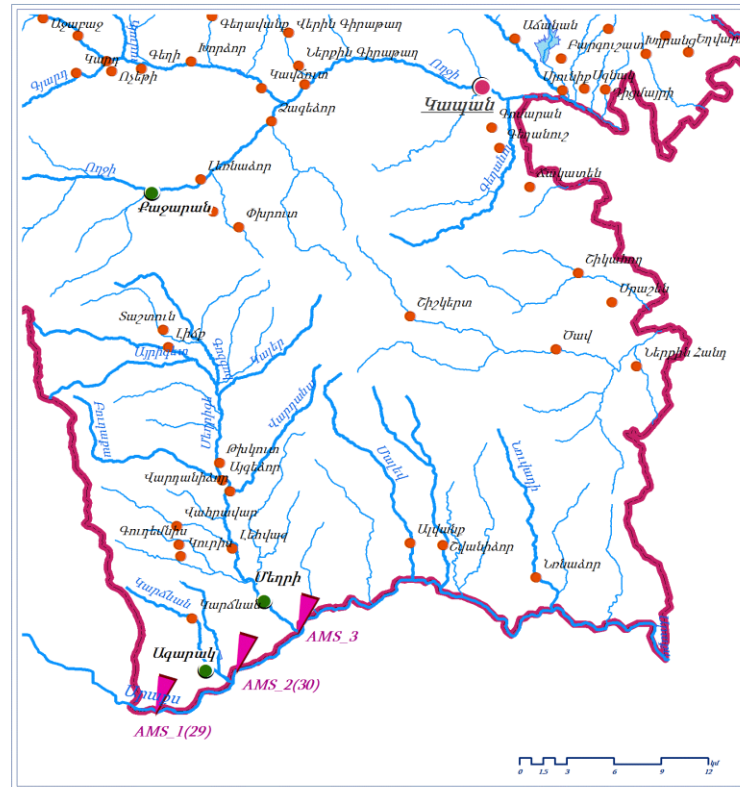
Սեպտեմբեր

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Արփի լճի ջրամբար	Ամբարտակի մոտ (109)	ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
Ախուրյանի ջրամբար	Ամբարտակի մոտ (110)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Արաքս գետ

ԱՐԱՔՍ ԳԵՏԻ ԶՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 6 դիտակետում: Որոշված ցուցանիշներից գերազանցվել են թթվածնի քիմիական պահանջարկի, ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, կալիումի, նատրիումի, մագնեզիումի, պղնձի, ցինկի, քրոմի, նիկելի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի համապատասխան ՍԹԿ-ները: Արաքս գետի աղտոտվածության գերազանցումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունը ներկայացված է աղյուսակ 17-ում:

ՊԱՅԱՄԱՆԱԿԱՆ ԼՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Կիլոբորգիական դիտակետ
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ

Աղյուսակ 17. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

Հուլիս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)														
	Թթվածնի քիմիական առահանք, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Կալիում ՍԹԿ= 50 գ/լ	Նատրիում ՍԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՍԹԿ=40 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	–	1.2	–	–	–	–	–	21.2	20.7	4.8	25.2	18.2	4.4	119.3	–
2 կմ ք. Ագարակից հարավ	1.3	2.2	–	2.4	1.4	3.5	1.4	3.6	8.1	–	9.1	20.9	2.2	12.4	5.0
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	1.3	1.7	1.2	2.4	1.4	3.3	1.4	13.2	16.3	2.5	24.6	25.7	6.4	49.5	4.2

Օգոստոս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)													
	Անոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Կալիում ՄԹԿ= 50 գ/լ	Նատրիում ՄԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՄԹԿ=40 մգ/լ	Ցինկ, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
2 կմ ք. Ագարակից հարավ	3.1	2.3	1.5	3.6	1.5	1.5	15.2	9.7	1.4	14.7	28.4	2.4	19.0	3.9
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	2.5	2.5	1.4	3.3	1.7	–	11.3	8.6	–	14.7	30.8	2.4	12.6	4.8

Մեպտեմբեր

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)							
	Ցինկ, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ
0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	1.3	14.6	16.7	4.5	16.8	17.1	2.9	74.2

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

- գործարանները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները,
- գյուղատնտեսությունը,
- տրանսպորտը և այլն:

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնում է ջրային միջավայր, մի մասը կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանները, մետաղական հանքարդյունաբերությունը և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտման աղբյուրները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն:

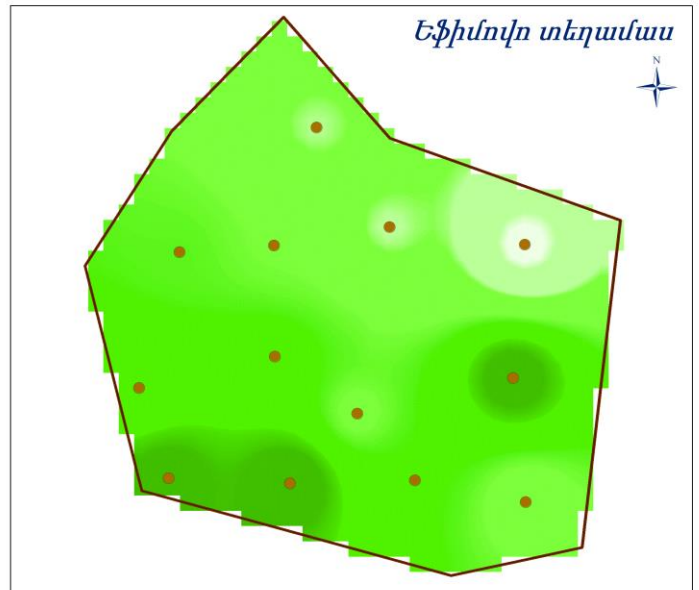
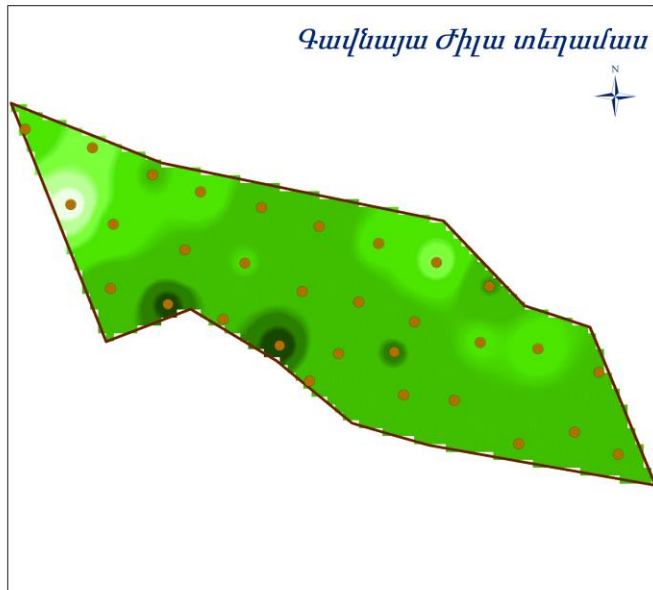
2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Գեղարքունիքի մարզի Ջիլի հանքային դաշտում (նախկին Ջիլի հանքավայր): Ուսումնասիրվել են ընդերքօգտագործման թափոնների լքված լցակույտերի 3 տեղամաս՝ Գլավնայա Ժիլա, Եֆիմով և Չաթին-Դարա: Հանքային դաշտի մոտակա բնակավայրն է Ջիլ գյուղը:

Հանքավայրը հայտնի է եղել 1899 թվականից, երկրաբանահետախուզական աշխատանքներն առաջին անգամ իրականացվել են 1924-1925թթ., հանքաքարի արդյունահանումը՝ սկսած 1937 թվականից: Հանքավայրի պաշարները հաստատվել են 1938 թվականին, իսկ 1947-1950թթ. հաստատված պաշարների գերակշիռ մասն արդյունահանվել է: 1959թ. ՀՍՍՀ երկրաբանական վարչության ՊՏՀ որոշմամբ հանքավայրը դիտարկվել է որպես արդյունաբերական նշանակությունը կորցրած: Տարածքում կուտակված ընդերքօգտագործման թափոնները դիտարկվում են որպես տիրազուրկ/լքված:

Ջիլի հանքային դաշտի երեք տեղամասերում ուսումնասիրված հողերում քրոմի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 20.3-440.3 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 86.8-833.5 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 2.3-17.3 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 1.1-6.9 անգամ և արսենի պարունակությունը՝ 2.5-67.0 անգամ: Վանադիումի և կապարի պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները: Տեղամասերի հողերի աղտոտվածության բաշխվածության քարտեզները ներկայացված են ստորև բերված նկարներում:

* Աղբյուր՝ ԾՄՆ «Մետաղական օգտակար հանածոների արդյունահանման արդյունքում գոյացած ընդերքօգտագործման թափոնների լքված/տիրազուրկ արտադրական լցակույտերի և փակված օբյեկտների վերաբերյալ տեղեկատվական բազա» (http://env.am/storage/files/hashvetvutyun-geraka-kayq_1.pdf)

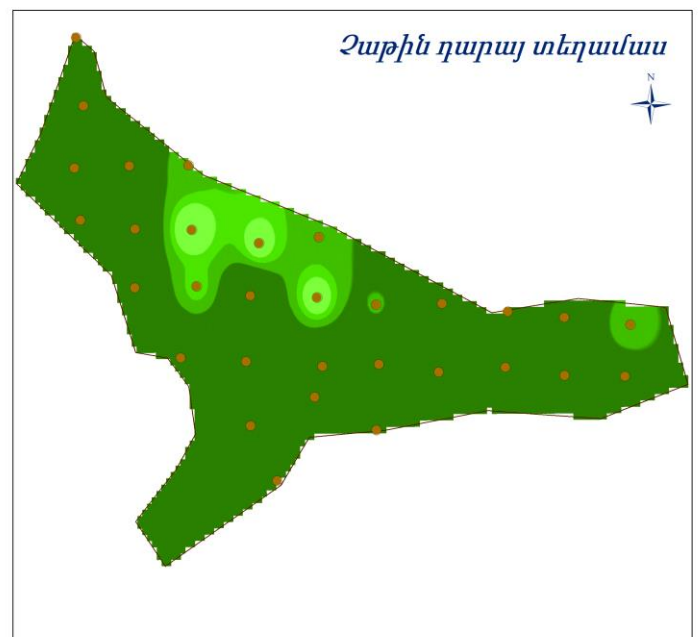
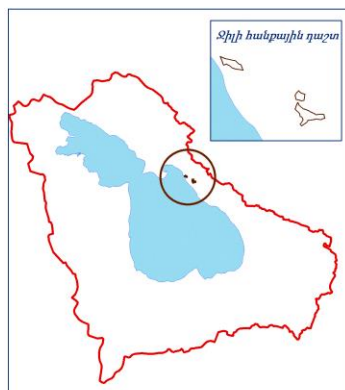
Գեղարքունիքի մարզում Ջիլի հանքային դաշտում ընդերքաօգտագործման թափոնների լքված լցակույտերում նիկելի (Ni) պարունակությունը

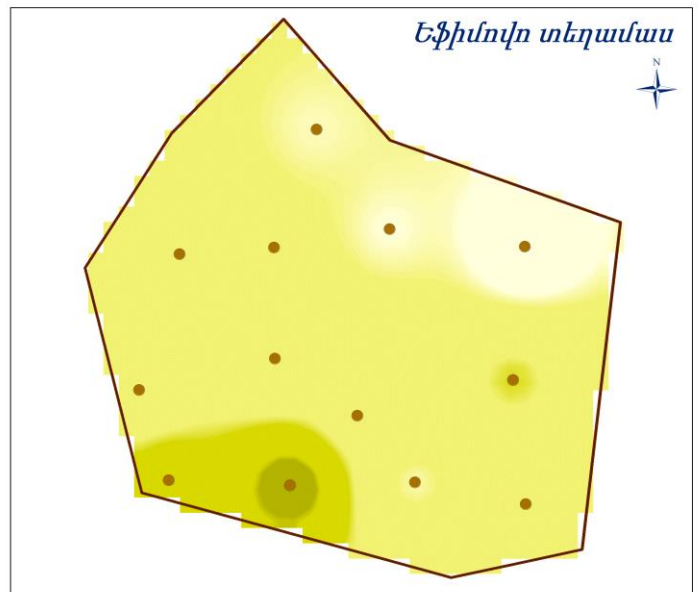
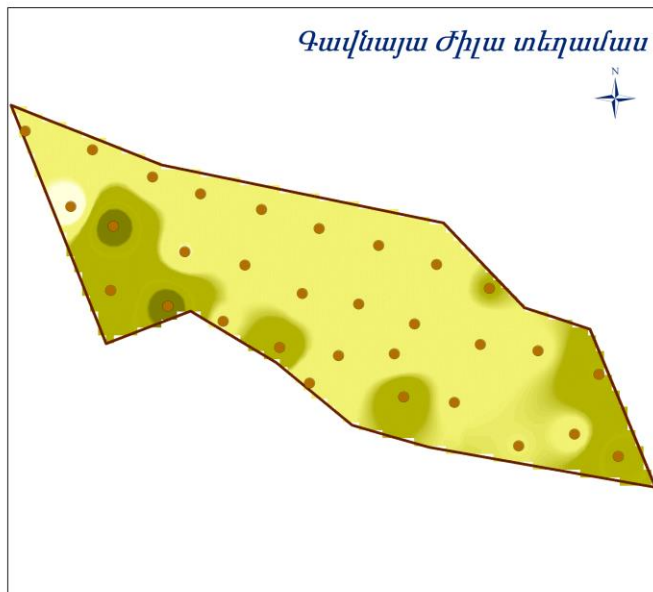
ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Նմուշառման տեղամասեր
 Նմուշառման կետեր

Կոնցենտրացիա
մգ/կգ

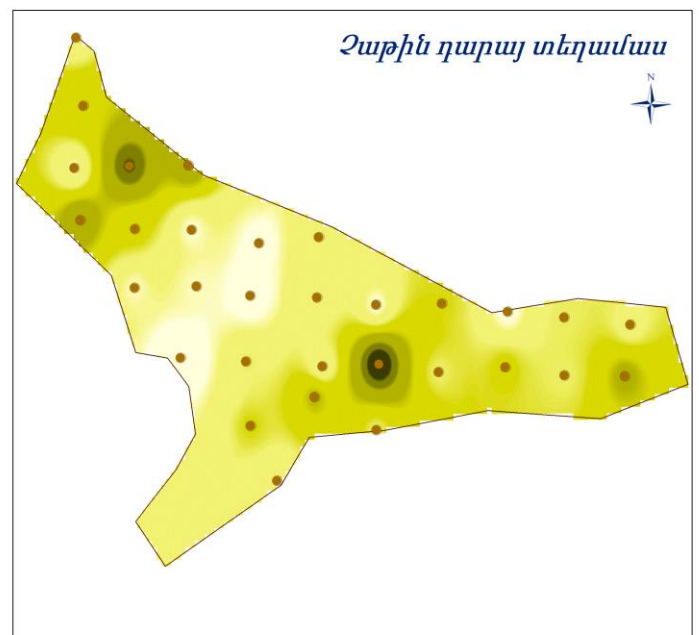
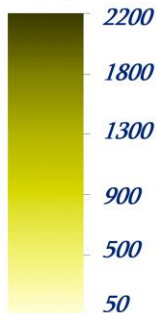
Գեղարքունիքի մարզում Ջիլի հանքային դաշտում ընդերքաօգտագործման թափոնների լքված լցակույտերում քրոմի (Cr) պարունակությունը

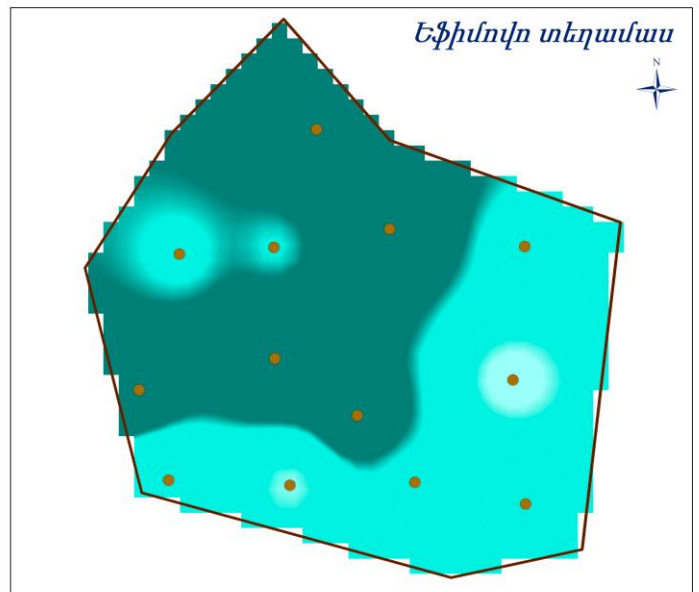
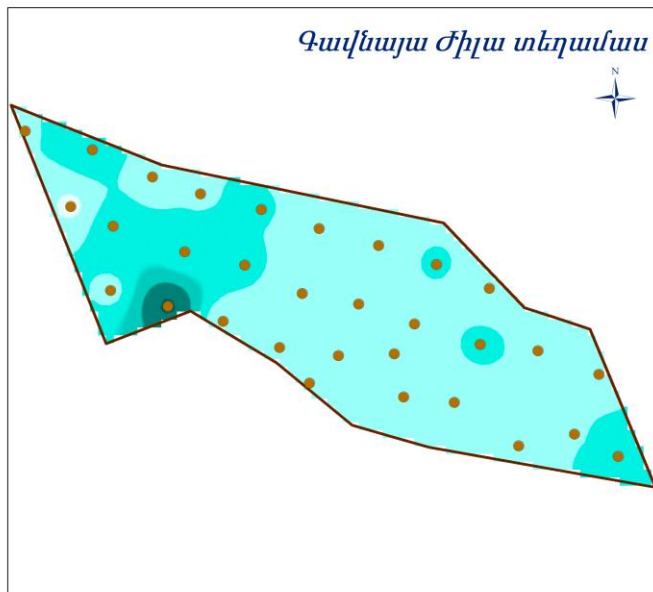
ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Նմուշառման տեղամասեր
 Նմուշառման կետեր

Կոնցենտրացիա
մգ/կգ

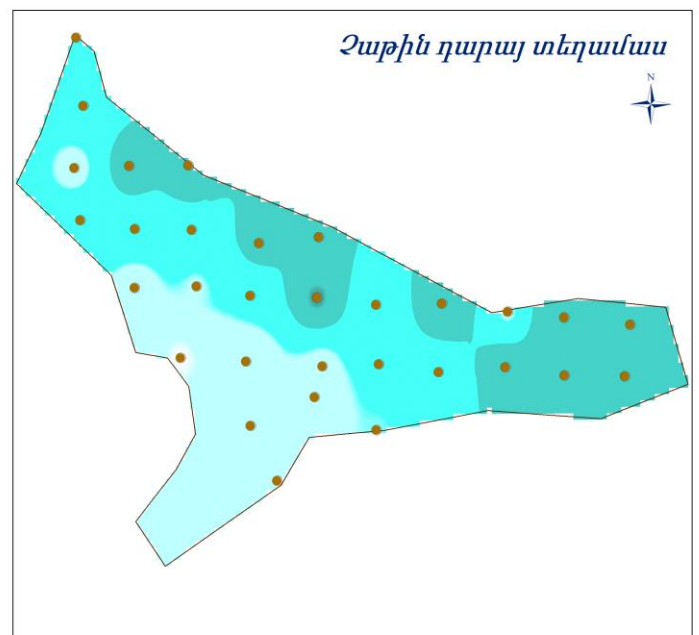
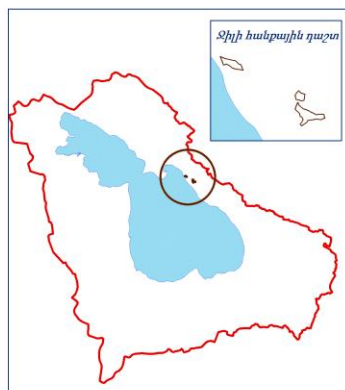
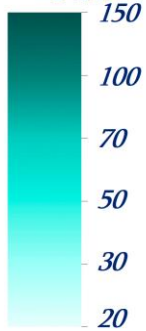
Գեղարքունիքի մարզում Ջիլի հանքային դաշտում ընդերքաօգտագործման թափոնների լքված լցակայաններում ջինկի (Zn) պարունակությունը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Նմուշառման տեղամասեր
 Նմուշառման կետեր

Կոնցենտրացիա
մգ/կգ

6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Հատատեղեր

Վանաձորի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2023թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 307խմ ընդհանուր ծավալով հատատեղեր՝ որից շինափայտ՝ 26.073խմ: Հաստատվել է ընդհանուր թվով 4 հատատեղեր, որից 2 հատ սանիտարական, 1 հատ նոսրացման և 1 հատ այլ հատման նպատակով: Մեր կողմից ընտրանգային կարգով ուսումնասիրվել է 2 հատատեղ:

Թումանյանի ա/տ-ն մասնաճյուղի Դսեղի, Լորուտի, Մարցի և Մոտկորի անտառպետություններում 2023թ. համար հաստատվել է 4 հատ հատատեղ, որից 3 հատ սանիտարական նշանակության և 1 հատ այլ հատման նպատակով: Ընդհանուր 1711.69 խմ ծավալով որից շինափայտ՝ 65.71խմ: Մեր կողմից ընտրանգային կարգով ուսումնասիրվել է 2 հատ հատատեղ:

Արծվաբերդի ա/տ- մասնաճյուղում 2023թ. համար հաստատվել է 5 հատ, որից 1 հատ անցումային և 4 հատ սանիտարական հատման նպատակով: Ընդհանուր 2395.11 խմ ծավալով որից շինափայտ՝ 65.44 խմ: Անտառտնտեսության տարածքում շահագործվում էին նաև ճանապարհների կառուցման և նորոգման նպատակով այլ հատման նշանակության հատատեղեր:

Սևքարի ա/տ-ն մասնաճյուղի կողմից 2023թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 6007.72 ընդհանուր ծավալով հատատեղեր՝ որից շինափայտ՝ 428.8 խմ: Հաստատվել է ընդհանուր թվով 23-հատ հատատեղ, որից 16 հատ անցումային հատման և 2 հատ սանիտարական հատման նպատակով և 5-հատ անտառվերականգման հատման հատատեղեր: Մեր կողմից ընտրանգային կարգով ուսումնասիրվել է 4-հատ հատատեղ:

Անտառպահպանություն

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերում իրականացվել են պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ, ինչի ընթացքում վեր են հանվել նկատված խնդիրները:

Վանաձորի ա/տ մասնաճյուղի **ՊՈԱԿ-ի** Դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 2 (10.07.2022թ. և 25.06.2023թ.) արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ իրականացվել են.

Եղեգնուտի ա/պ 28-րդ քառակուսու 12-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում իրականացվել են ճանապարհի նորոգման աշխատանքներ, տվյալ հատվածում առկա հանքավայրի սպասարկման աշխատանքների համար: Իրականացված ուսումնասիրություններից և անտառտնտեսության կողմից տրամադրված տեղեկատվության համաձայն պարզվել է, որ տվյալ հանքավայրի շահագործման նպատակով 2010թ. «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի և «Աշոտ-Նաիրի» եղբայրներ ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է անտառային հողերի վարձակալության պայմանագիր, սակայն պայմանագրում նշված է Եղեգնուտի ա/պ 28-րդ քառակուսու 16-րդ հատվածը, ինչը չի համընկնում փաստացի շահագործման հատվածին, որը ունի պարզաբանման կարիք:

Եղեգնուտի ա/պ 8-րդ քառակուսու 14-րդ հատվածի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում առկա են հատված ծառերի կոճղեր՝ հիմնականում բոխի

տեսակի, որոնց վրա ոչ մի համարակալման և կնիքի հետքեր չկային, փայտանյութի մի մասը տեղում էր:

Հարակից անտառային տարածներում, որը համաձայն հին անտառակառավարման պլանի թվային շերտի չէր ընդգրկվում անտառտնտեսության սահմաններում, նույնպես առկա էին հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա ոչ մի համարակալման և կնիքի հետքեր չկային:

Եղեգնուտի ա/պ 21-րդ քառակուսու 5-րդ հատվածի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում առկա են հատված ծառերի կոճղեր, որոնց մի մասի վրա առկա էր կնիքի հետքեր և նարնջագույն գույնի պիտակներ, որնցից մի մասի պիտակները ջարդված էին և առկա էր նաև հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա ոչ մի համարակալման և կնիքի հետքեր չկային:

Եղեգնուտի ա/պ 21-րդ քառակուսու 6-րդ հատվածի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում առկա են հատված ծառերի կոճղեր՝ հիմնականում հաճարենի տեսակի, որոնց վրա ոչ մի համարակալման և կնիքի հետքեր չկային:

Վահագնիի ա/պ 12-րդ քառակուսու 4-,11րդ հատվածների, 11-րդ քառակուսու 11,15-րդ հատվածների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասերում առկա են հատված ծառերի կոճղեր՝ հիմնականում բոխի տեսակի, որոնց վրա ոչ մի համարակալման և կնիքի հետքեր չկային:

Վահագնիի ա/պ 13-րդ քառակուսու 4-,14րդ հատվածների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասերում 2022թ. ընթացքում տեղի է ունեցել հրդեհ, որի համար անտառտնտեսության կողմից կազմվել N8 անտառային հրդեհների վերաբերյալ արձանագրությունը, համաձայն որի 13-րդ քառակուսու մի շարք հատվածներում այրվել է մոտ 142հա անտառածածկ տարածք:

Անօդաչու թռչող սարքի միջոցով հրդեհված տարածքի մի մասի վրա իրականացվել է օդալուսանկարահանման աշխատանքներ,որի արդյունքում պարզվել է, որ լուսանկարահանված տարածքում այրվել է և ամբողջությամբ վնասվել է 16 հա անտառածածկ տարածք:

Թումանյանի ա/տ մասնաձյուղի ՊՈԱԿ-ի Դաշտային դիտարկում- ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ , առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել sentinel 2 արբանյակային պատկերների (2022թ. և 2023թ.) համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ են իրականացվել

Շնողի ա/պ 4-րդ քառակուսու 39-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային ինչպես նոր, այնպես էլ նախկինում՝ քամատապալ, ձյունակոտոր, տապալված հաճարենիներ, որոնց փայտանյութը տեղում էր :

Շնողի ա/պ 2-րդ քառակուսու 19-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածը ընկնում է Թեղուտի պոչամբարի հարավային հատվածում և տարածքը ցանկապատված էր: Լուսանկարներից, կարելի է ենթադրել, որ վերոնշյալ հատվածում ծառերի սաղարթի փոփոխությունը պայմանավորված էր ճանապարհի նորոգման, ինչպես նաև պոչամբարի մեծացման հետ:

Ծաղկաշատի ա/պ 15-րդ քառակուսու 34, 37 և 42-րդ հատվածներում, դիտարկման արդյունքում հայտնաբերվել է քամատապալ, ձյունակոտոր հաճարենիներ: Դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածներում կային քամատապալ և ձյունակոտոր հաճարենիներ :

Սանահինի ա/պ 10-րդ քառակուսու 41,36-րդ հատվածներում, դիտարկման արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ հատվածներում կային ձյունակոտոր հաճարենիներ:

Սանահինի ա/պ 10-րդ քառակուսու 17-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում հայտնաբերվեց մեկ հատված ծառի կոճղ, որի վրա բացակայում էր համարակալումը և պիտակավորումը:

Ծաղկաշատի ա/պ 15-րդ քառակուսու 41-րդ հատվածում, դիտարկումների արդյունքում պարզվել է, որ տարածքում կար քամատապալ հաճարենի տեսակի ծառի կոճղ, որի վրա բացակայում էր համարակալումը, փայտանյութի մի մասը տեղում չէր:

Դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 2 (14.08.2022թ. և 20.07.2023թ.) արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ են իրականացվել

Դսեղի ա/պ-ն 5-րդ քառակուսու 8 և 17-րդ հատվածներում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային հատված հաճարենի տեսակի ծառեր, որոնց վրա բացակայում էին կնիքը և համարակալումները:

Դսեղի ա/պ-ն 5-րդ քառակուսու 15 և 21-րդ հատվածներում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային հատված բոխի տեսակի ծառեր, որոնց վրա բացակայում էին կնիքը և համարակալումները:

Մարցի ա/պ-ն 3-րդ քառակուսու 18 և 20-րդ հատվածներում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին կարմիր գույնի պիտակներ:

Մարցի ա/պ-ն 5-րդ քառակուսու 25-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային հատված կաղնի տեսակի ծառեր, որոնց վրա բացակայում էին կնիքը և համարակալումները:

Մարցի ա/պ-ն 4-րդ քառակուսու 32-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային հատված կաղնի տեսակի ծառեր, որոնց վրա բացակայում էին կնիք կամ համարակալում: Տարածքում կային նաև հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին նարնջագույն գույնի պիտակներ:

Լորուտի ա/պ-ն 5-րդ քառակուսու 14-րդ հատվածում, դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ հատվածում կային քամատապալ եղած հաճարենի տեսակի ծառեր:

Արծվաբերդի ա/տ մասնաձյուղի ՊՈԱԿ-ում, դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 2 (14.08.2022թ. և 14.08.2023թ.) արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ են իրականացվել:

Արծվաբերդի ա/պ 8-րդ և 9-րդ քառակուսու 32,41,27,25,20,19,16,13,30,20,4,16,13,3,1-րդ հատվածներում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում 2022թ. շահագործվել էր (N-02088) տոմսով այլ հատման նշանակության հատատաեղ և կառուցվել ճանապարհ:

Ծաղկավանի ա/պ 2-րդ քառակուսու 13-րդ և 14-ր հատվածներում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում կային մի քանի հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էր

համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը: Փայտանյութի մի մասը տեղում չէր:

Ծաղկավանի ա/պ 1-րդ քառակուսու 17-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում կազմվել էր (N-004239) անտառխախտման արձանագրություն՝ ընդհանուր 25 հատ ծառ, սակայն ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ կային բազմաթիվ հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը: Փայտանյութի մի մասը տեղում չէր, ինչպես նաև ողջ տարածքում առկա էին բենզինի և յուղի տարաներ, որը տարածքը դարձնում առավել հրդեհավտանգ:

Նավուրի ա/պ 6-րդ քառակուսու 5-րդ հատվածում, ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ կային բազմաթիվ հատված ծառերի կոճղեր, որոնց մի մասի վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը: Փայտանյութի մի մասը տեղում չէր:

Այգեձորի ա/պ 34-րդ քառակուսու 20-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում իրականացվել էր ճանապարհի նորոգման աշխատանքներ:

Արծվաբերդի ա/պ 28-րդ քառակուսու 27-րդ հատվածում, ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ կային բազմաթիվ հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա կային կարմիր գույնի պիտակներ: Փայտանյութի մի մասը տեղում չէր, (թղթապանակ N11):

Արծվաբերդի ա/պ 12-րդ քառակուսու 12,13,16-րդ հատվածներում և 13-րդ քառակուսու 2,4-րդ հատվածներում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում 2023թ. շահագործվել է (N-02091) տոմսով այլ հատման նշանակության հատատեղ և ճանապարհի հիմնանորոգում:

Այգեձորի ա/պ 20-րդ քառակուսու 13-րդ հատվածում և 21-րդ քառակուսու 19,23-րդ հատվածներում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում 2023թ. շահագործվել է (N-02093) տոմսով այլ հատման նշանակության հատատեղ և կատարվել ճանապարհի հիմնանորոգում:

Սևքարի ա/տ մասնաճյուղի ՊՈԱԿ-ում, դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 2 (14.08.2022թ. և 14.08.2023թ.) արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ են իրականացվել:

Գետաշենի ա/պ 6-րդ քառակուսու 37-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվել է, որ տվյալ տեղամասում կար քամատապալ եղած կաղնի, որի փայտանյութը տեղում չէր:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

Թումանյանի ա/տ մասնաճյուղի Թումանյանի, Շնողի, Ծաղկաշատի և Սանահինի անտառպետություններում 2023թ. մինչ սեպտեմբեր ամիս կազմվել են ընդհանուր անտառխախտման արձանագրություններ: Ընդհանուր առմամբ հատվել է 400-հատ տարբեր տեսակի ծառեր, ընդհանուր 345.08-խմ ծավալով, որից **Շնողի ա/պ-ում** 350-հատ ծառեր 311.59 խմ ծավալով, **Թումանյանի ա/պ-ում** 49-հատ ծառեր 32.37 խմ ծավալով և **Ծաղկաշատի ա/պ-ում** 1-հատ ծառ 1.12խմ ծավալով:

Թումանյանի ա/տ մասնաճյուղի Դսեղի, Լորուտի, Մարցի և Մոսկորի անտառպետություններում 2023թ. մինչ օգոստոս ամիսը անտառտնտեսության աշխատակիցների կողմից կազմվել է ընդհանուր 24 անտառխախտման արձանագրություններ

(Դսեղ ա/պ-ում 12 հատ, Մարց ա/պ-ում 12 հատ) հատվել է 4154-հատ ծառ, ընդհանուր 4663.46-իս ծավալով:

Սևաքար ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2023թ. մինչ սեպտեմբեր ամիսը կազմվել է ընդհանուր 25 անտառխախտման արձանագրություններ, հատվել է 906-հատ ծառ, ընդհանուր 1437.47-իս ծավալով:

ՏՆԿԱՐԱՆ

Ուսումնասիրվել է Ծաղկավանի ա/պ-ում մոտ 1հա-ի հիմնադրված տնկարանը, որտեղ աճեցվում են արագաճ բարդի, թխկի և հացենի ծառատեսակի տնկիներ, ուսումնասիրություններից պարզվել է, ու տնկիները գտնվում են բավականին լավ վիճակում և իրականացվում է ոռոգման աշխատանքներ: Նմանատիպ տնկարանների հիմնադրումը ողջունելի է և տվյալ տարածաշրջանում իրականացվող անտառապատման աշխատանքներում այդ տնկիների օգտագործումը ունենում է բավականին բարձր արդյունավետություն:

ԱՆՏԱՌՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

«Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել են 2021-2023թթ. ընթացքում իրականացված անտառապատման աշխատանքները:

Ուսումնասիրվել է Սպիտակի ա/պ 30-րդ քառակուսու 8-րդ հատվածում 2021թ. աշնանը խրամատային եղանակով և տնկման միջոցով իրականացված անտառապատված տարածքը, որտեղ գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրվել սոճին, իսկ ուղեկցողներ՝ հացենի, խնձորենի և թեղի: 1հա հաշվով տնկվել է 3000հատ տնկի, 1մ միջշարային և 1մ միջբույսային սխեմայով:

Մեր կողմից իրականացված դիտարկումների արդյունքում անտառմշակույթի ընդհանուր կաչողունակությունը հաշվարկվել է 60-65%, սակայն գլխավոր ծառատեսակի կաչողունակությունը բավականին ցածր էր՝ մոտ 20-25%:

Տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր և իրականացվել էր խոտհունձի և լրացման աշխատանքներ:

Ուսումնասիրվել է Սպիտակի ա/պ 30-րդ քառակուսու 8-րդ հատվածում 2021թ. աշնանը իրականացված անտառապատման աշխատանքների հարակից տարածքում 2023թ. ընթացքում 1 հա-ի վրա խրամատային եղանակով և տնկման միջոցով իրականացված անտառապատված տարածքը, որտեղ գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրվել սոճին, իսկ ուղեկցողներ՝ հացենի և թխկի: 1հա հաշվով տնկվել է 3000հատ տնկի, 1մ միջշարային և 1մ միջբույսային սխեմայով:

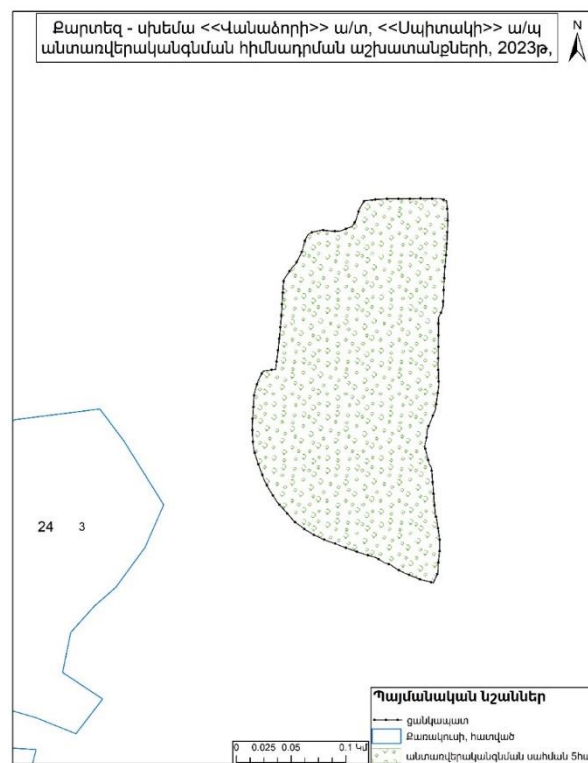
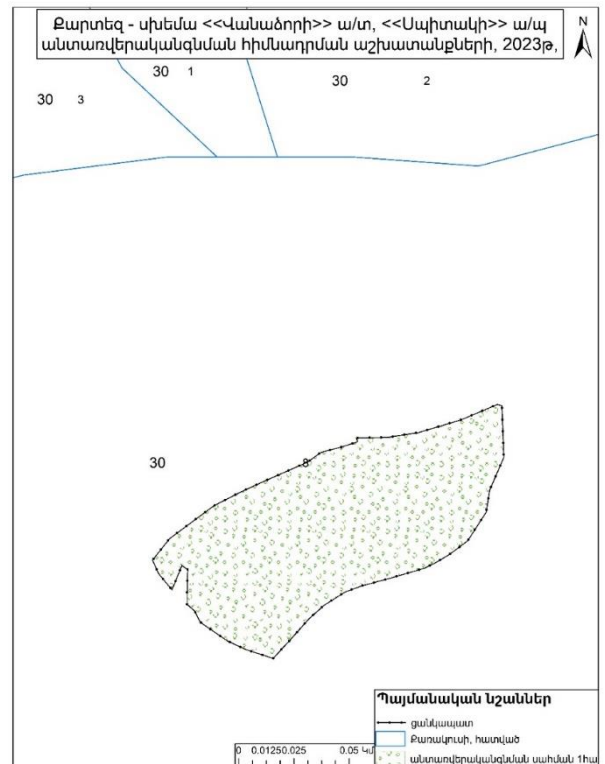
Իրականացված դիտարկումների արդյունքում անտառմշակույթի ընդհանուր կաչողունակությունը հաշվարկվել է 50-55%, սակայն գլխավոր ծառատեսակի կաչողունակությունը բավականին ցածր էր՝ մոտ 20-25%:

Տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր և իրականացվում էր խոտհունձի աշխատանքներ:

Ուսումնասիրվել է Սպիտակի ա/պ 24-րդ քառակուսու հարակից տարածքում 2022թ. աշնանը խրամատային եղանակով և տնկման միջոցով իրականացված անտառապատված տարածքը, որտեղ գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրվել սոճին, իսկ ուղեկցողներ՝ հացենի, խնձորենի և կեչի: 1հա հաշվով տնկվել է 3000հատ տնկի, 1մ միջշարային և 1մ միջբույսային սխեմայով:

Մեր կողմից իրականացված դիտարկումների արդյունքում անտառմշակույթի ընդհանուր կաչողունակությունը հաշվարկվել է 60-65%, սակայն գլխավոր ծառատեսակի կաչողունակությունը բավականին ցածր էր՝ մոտ 20-25%:

Տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր և իրականացվել էր, սակայն խոտհունձի աշխատանքները դեռևս իրականացված չէին:

Ուսումնասիրվել է Սպիտակի ա/պ 19-րդ քառակուսու 27,28,29,30-րդ հատվածներում 2021թ. գարնանը իրականացված անտառապատման աշխատանքների հարակից տարածքում 2023թ. ընթացքում 1 հա-ի վրա խրամատային եղանակով և տնկման միջոցով իրականացված անտառապատված տարածքը, որտեղ գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրվել սոճին, իսկ ուղեկցողներ՝ հացենի և խնձորենի: 1հա հաշվով տնկվել է 3000հատ տնկի, 1մ միջշարային և 1մ միջբույսային սխեմայով:

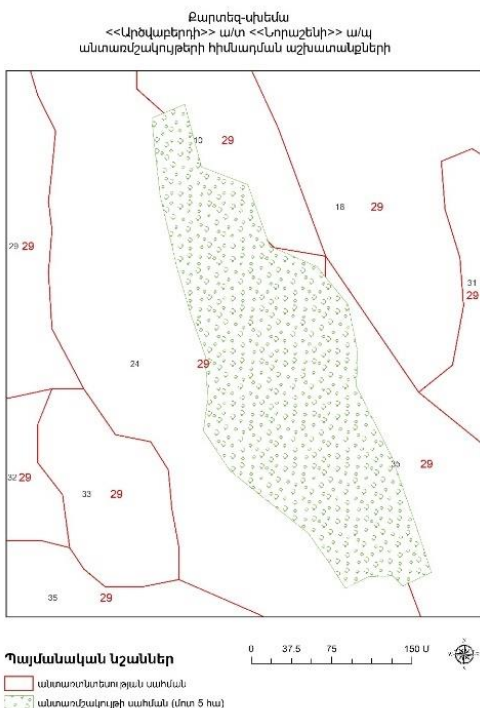
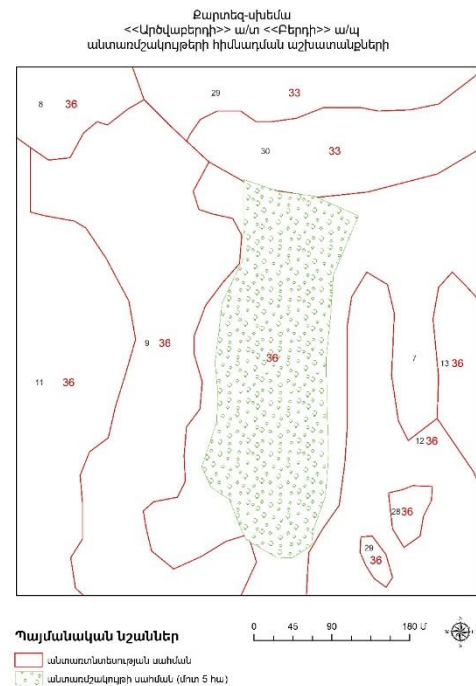
Մեր կողմից իրականացված դիտարկումների արդյունքում անտառմշակույթի ընդհանուր կաչողունակությունը հաշվարկվել է 30-35%, սակայն գլխավոր ծառատեսակի կաչողունակությունը բավականին ցածր էր՝ մոտ 10-15%:

Անտառապատված հատվածները ցանկապատված չէին և իրականացված չէր խոտհունձի աշխատանքներ:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Արծվաբերդի ա/տ-ն մասնաճյուղի» Աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվել է 2022 և 2023 թվականներին կատարված Ծաղկավանի ա/պ-ն (1,5 հա), Բերդի ա/պ-ն (5 հա) և Նորաշենի ա/պ-ն (5 հա) տարածքներում կատարված անտառապատման աշխատանքները:

Ուսումնասիրվել է 2023 թվականին Ծաղկավանի ա/պ-ում 1,5հ-ի վրա անտառապատված տարածքը, որտեղ 2022թ. նույնպես կատարվել էր անտառապատման աշխատանքներ, սակայն ցածր կաշտողունակության պատճառով 2023թ. գրեթե ամբողջությամբ իրականացվել է լրացման աշխատանքներ: Գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրվել թխկին, իսկ ուղեկցող կեչի և խնձորենի, տաքաձքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր, կատարվել էր խոտհունձի աշխատանքներ, սակայն կարիք կար իրականացնելու քաղհանի աշխատանքներ: Անտառապատված տարածքում ընդհանուր կաշտողունակությունը կազմում էր մոտ 70-75 %: Հարկէ նշել, որ թխկի ծառատեսակի տնկիները տեղի տնկարանում են աճեցվել և ունեն բարձր կաշտողունակություն:

2023 թվականին Բերդի ա/պ-ն 36-րդ քառակուսում 7-րդ հատվածում անտառապատման աշխատանքներ էին իրականացված մոտ 5 հա տարածքի վրա: Ըստ խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճին, ուղեկցողներ թխկին և հացենին ,աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով, տեղ-տեղ կատարվել էր փոսային եղանակով կաղնու սերմերի ցանոքս: Աշխատանքային խմբի կողմից դրված փորձահրապարակների միջոցով որոշվել էր կաշտողականությունը անտառապատված տարածքում , որը կազմում էր մոտ 85-90%: Անտառապատված տարածքում կատարված էր խնամքի աշխատանքներ և տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր:

2023 թվականին Նորաշենի ա/պ-ն 29-րդ քառակուսում 24-րդ հատվածում անտառապատման աշխատանքներ էին իրականացված մոտ 5 հա տարածքի վրա: Ըստ խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճին, ուղեկցողներ թխկին և հացենին ,աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով: Աշխատանքային խմբի կողմից դրված փորձահրապարակների միջոցով որոշվել էր կաշտողականությունը անտառապատված տարածքում , որը կազմում էր մոտ 80-85 %: Անտառապատված տարածքում կատարված էր խնամքի աշխատանքներ և տարածքը ամբողջությամբ ցանկապատված էր:

Ըստ Մևքարի ա/տ-ն մասնաձյուղի կողմից տրամադրված տեղեկության 2022 թվականի աշնանը Գետաշենի ա/պ 23-րդ քառակուսու 18-րդ հատվածում կատարվել են 5 հա անտառապատման աշխատանքներ, ըստ տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնին

(7500հատ), ուղեկցող ծառատեսակներ հացենի սովորական (3000հատ), թխկի (3000հատ) և խնձորենի (1500հատ): Որի կաշտողականությունն կազմում է 65%:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Անտառապատման աշխատանքները նախատեսելու ժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել ծառատեսակների ընտրությունը, մասնավորապես՝ որպես գլխավոր ծառատեսակ սոճին փոխարինել առավել որակյալ և լայնատերև ծառատեսակով՝ կաղնի, հացենի, թխկի, քանի որ դաշտում իրականացված դիտարկումների արդյունքները ցույց են տալիս, որ բավականին ցածր է սոճենու կաշտողականությունը, ինչպես նաև հաշվի առնելով այն փաստը, որ ՀՀ անտառային տարածքներում առկա են հիվանդություններով և վնասատուներով վարակված սուճուտներ, որոնց արդյունքում տեղի է ունենում համատարած չորացումներ: Անհրաժեշտ է նաև ուշադրություն դարձնել տնկիների, մասնավորապես՝ սոճու որակի և տեղափոխման գործընթացին, որի համար առաջարկվում է անտառտնտեսություններում ստեղծել տնկարանային տնտեսություններ, ինչը մեծ կաշտողականություն կապահովվի և էապես կբարելավվի անտառապատման աշխատանքները:

2. Առաջարկվում է առավել մեծ ուշադրություն դարձնել բնական վերաճի օժանդակման, ինչպես նաև երիտասարդ բնական ծառուտներում խնամքի հատումների լուսավորման և մաքրման, աշխատանքների իրականացմանը, ինչը կնպաստի անտառային հիվանդությունների և վնասատուների դեմ պայքարի գործընթացում ծառուտի դիմադրողականության, ինչպես նաև՝ անտառի արտադրողականության բարձրացմանը:

3. Անտառվերականգնման և անտառապատման աշխատանքները նախատեսելու ժամանակ հաշվի առնել նաև հետագայում լրացման և խնամքի աշխատանքները և առավել արդյունավետ կարող է լինել, եթե նախատեսված տարածքը լինի մակերեսով փոքր, օրինակ՝ 10հա-ի փոխարեն 5 հա, իսկ մնացած 5հա-ի ծախսերը տրամադրվեն հետագա լրացման և խնամքի աշխատանքների համար:

4. Եթե նախատեսված հատատեղերը ընդգրկում են մեկից ավելի հատվածներ, առաջարկվում է հաշվեգնահատման ցուցակներում առկա լինի յուրաքանչյուր հատվածում հատման համար նախատեսված ծառերի համարակալումները աճման կարգով: Օրինակ՝ N քառակուսու 1-ին հատվածում լինեն 1-ից մինչև 50 համարի կնքված և համարակալված ծառերը, նույն քառակուսու 2-րդ հատվածում 50-ից 75 համարի ծառերը և այդպես շարունակ: Նշված թվերը հարաբերական են՝ և որպես օրինակի են բերված: Այս ընթացակարգը առավել կհեշտացնի և հատատեղի շահագործման ընթացքը և հատատեղում իրականացվող ուսումնասիրությունների գործընթացը:

5. Հատատեղերում ծառերի արմատավզիկի մոտ իրականացվող համարակալումները կատարել ոչ թե ներկով, այլ օգտագործել թեթև թիթեղյա (օրինակ՝ ալյումին) կտորներ, որոնք տաշված արմատավզիկին կարող են ամրացվել հատուկ պատրաստված երեք թվանոց մուրճի օգնությամբ: Այս ընթացակարգի կիրառման դեպքում համարակալումները առավել ընթեռնելի կլինեն և տեսանելի կմնան առավել երկար ժամանակ:

6. Անտառտնտեսությունը կարիք ունի նոր արդիական տեխնիկական հագեցվածության՝ պլանշետներ, տեղորոշից սարքավորումներ, անօդաչու թռչող սարք, որոնց առկայության դեպքում մի շարք աշխատանքների իրականացումը առավել արագ և արդյունավետ կլինի: Օրինակ՝ հատատեղերի հատկացման ընթացքում պլանշետների օգտագործման միջոցով առավել արագ կմուտքագրվեն և կհաշվարկվեն ծառերի ծավալները, անօդաչու թռչող սարքը կնպաստի անտառապահպանություն և այլ գործառույթներ իրականացնելիս:

7. Անտառկառավարման տեսանկյունից անհրաժեշտ է պահպանել անտառային տեղաբաշխելու ընթացքում հաշվի առնել դրանց զբաղեցրած մակերեսները, որպեսզի լինեն հավասարաչափ:

8. Անտառային տարածքներում անտառպոթոլոգիական հետազոտություններ իրականացնելու, վնասատուներով և հիվանդություններով վարակված օջախները ժամանակին հայտնաբերելու և կանխարգելիչ միջոցառումներ նախաձեռնելու համար առաջարկվում է անտառտնտեսություններում ունենալ անտառպոթոլոգի հաստիք, և վերջիններիս համար կազմակերպել և իրականացնել համապատասխան մասնագիտական դասընթացներ:

9. Ուսումնասիրված սանիտարական հատման նպատակով շահագործվող հատատեղերում հատման համար նախատեսված ծառերը հիմնականում հասուն և գերհասուն էին, որոնց մեջ կային նաև առողջ բնափայտ ունեցող ծառեր և որոնք համապատասխանում են անտառվերականգնման հատման տեսակին, սակայն ներկա պահին այդ հատումները չեն իրականացվում, կապված ծառուտների լրիվության և այլ հանգամանքներով: Սակայն պետք է փաստել, որ տվյալ ծառատեսակները ժամանակին չհեռացնելու դեպքում տարիների ընթացքում դրանք ամբողջությամբ կկորցնեն իրենց որակական հատկությունները և կդառնան ոչ պիտանի: Ուստի առաջարկվում է իրավական ակտերի փոփոխությունների և լրացումների միջոցով կարգավորել այդ խնդիրը:

10. Անտառապատման աշխատանքները նախատեսելու ընթացքում խնամքը նախատեսել յուրաքանչյուր տարվա ընթացքում նվազագույնը 3-ից 4 անգամ, հետագայում տնկիների կայծողունակության ցուցանիշի բարելավման և որակյալ ծառուտ կազմավորելու համար:

11. Առաջարկվում է առավել մեծ ուշադրություն դարձնել բնական վերաճի օժանդակման, ինչպես նաև երիտասարդ բնական ծառուտներում խնամքի հատումների՝ լուսավորման և մաքրման, աշխատանքների իրականացմանը, ինչը կնպաստի ծառուտի դիմադրողականության բարձրացմանը անտառային հիվանդությունների և վնասատուների դեմ պայքարի գործընթացում, ինչպես նաև կնպաստի անտառի արտադրողականության բարձրացմանը:

**Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները
1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում**

Հուլիս

Մարզ/Քաղաք	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- յազույն	միջին նվազա զույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+25.2+26.8	-0.4+0.1	+32.9+34.3	+18.8+20.5	+25.1+26.5	+0.5+1.0	+23.2+25.1	-2.0-2.7	+27.2+28.7	+0.8+1.2
Արագածոտնի լեռներ	+14.6+17.7	-0.3-0.7	+21.5+23.3	+7.3+13.0	+14.4+17.2	+0.1+0.4	+13.0+16.0	-2.2-2.4	+16.2+19.8	-0.1+0.9
Արագածոտնի ախայեռներ	+20.5+25.5	-0.6+0.8	+27.5+33.0	+14.7+18.5	+20.1+25.4	+0.3+1.7	+18.9+23.9	-1.1-2.4	+22.4+27.3	+0.3+1.8
Արարատ	+25.2+27.0	+0.1+0.2	+32.8+34.3	+18.1+20.4	+25.1+27.1	+1.0+1.9	+23.2+25.3	-0.7-2.0	27.2+28.7	+1.1+2.1
Արմավիր	+25.9	0.0	+33.8	+17.0	+25.9	+1.0	+24.2	-2.0	+27.5	+0.9
Գեղարքունիք	+13.7+17.4	-0.6+0.4	+18.4+23.7	+9.6+13.2	+14.0+17.4	+0.5+1.3	+12.2+16.0	-1.1-2.3	+14.9+18.9	+0.1+1.1
Լոռի	+16.4+19.6	-0.5-0.8	+22.5+25.4	+9.7+13.5	+16.5+19.3	-0.3+0.3	+14.4+18.2	-2.0-2.8	+18.3+21.2	+0.1+0.6
Կոտայք	+14.3+22.9	-0.3-0.6	+21.7+30.6	+7.5+17.2	+14.3+22.8	+0.4+0.5	+12.7+21.2	-2.0-2.5	+15.9+24.8	+0.3+0.7
Շիրակ	+14.2+19.5	-0.3-1.4	+21.5+27.3	+7.6+12.2	+14.4+19.4	-0.3+0.2	+12.2+17.7	-2.8-3.6	+16.1+21.4	-0.2+0.3
Սյունիքի հովիտներ	+24.5	0.0+0.3	+30.7+32.6	+18.3+22.6	+25.0+27.9	+1.5	+23.1+25.3	-1.1-1.9	+25.5+28.5	+0.6+0.7
Սյունիքի նախալեռներ	+18.2+18.8	-0.2-0.9	+23.7+24.2	+12.6+14.3	+18.4+19.5	+0.6+0.7	+17.0+17.1	-1.5-2.7	+19.3+19.9	-0.4+0.3
Վայոց ձորի լեռներ	+16.5	-0.1	+23.4	+10.7	+16.6	+1.0	+14.8	-1.9	+18.1	+0.7
Վայոց ձորի նախալեռներ	+27.1	+0.1	+33.9	+20.2	+27.2	+1.1	+25.5	-1.9	+28.7	+1.2
Տավուշ	+18.4+24.0	-0.3-0.8	+25.2+30.6	+12.0+18.2	+18.5+24.1	+0.1+0.5	+16.9+22.4	-1.6-2.5	+19.9+25.4	-0.1+0.2

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- յազույն	միջին նվազա զույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+27.8+29.2	+2.1+2.5	+35.2+36.3	+20.8+23.2	+28.5+29.9	+2.0+2.4	+29.3+30.7	+3.2+3.8	+25.5+26.9	+0.6+1.2
Արագածոտնի լեռներ	+17.2+20.5	+1.6+1.9	+25.3+27.1	+8.8+15.5	+17.7+20.9	+1.5+1.8	+18.6+22.2	+2.8+3.3	+15.2+18.3	+0.4+0.5
Արագածոտնի նախալեռներ	+24.0+28.0	+2.4+3.7	+30.4+35.5	+17.6+20.8	+24.7+28.5	+2.3+4.8	+25.5+29.8	+3.5+4.0	+21.7+25.7	+1.0+2.1
Արարատ	+27.7+28.7	+2.0+2.4	+35.8+36.7	+19.6+20.9	+28.5+29.4	+2.0+2.5	+28.9+29.8	+2.8+3.3	+25.6+26.9	+1.2+1.4
Արմավիր	+27.6	+2.0	+36.1	+18.2	+28.3	+1.8	+29.0	+3.3	+25.5	+1.0
Գեղարքունիք	+16.3+19.6	+1.0+2.1	+21.7+27.0	+9.2+14.5	+17.2+20.2	+1.0+2.5	+17.5+20.8	+1.8+3.2	+14.3+17.8	+0.3+0.8
Լոռի	+18.6+21.7	+1.2+1.9	+25.4+28.5	+10.6+15.3	+20.4+22.5	+1.4+2.3	+19.4+22.6	+1.9+2.8	+16.8+20.0	+0.2+0.7
Կոտայք	+16.5+21.1	+1.9+2.0	+25.2+32.8	+8.8+19.4	+17.3+26.3	+2.1+2.2	+17.8+26.9	+3.0+3.4	+17.8+23.0	+0.2+0.4
Շիրակ	+17.3+23.0	+1.2+3.2	25.4+31.4	+9.2+15.0	+17.7+23.4	+1.0+2.2	+18.7+24.8	+2.3+3.9	+15.5+20.9	+0.3+1.2
Մյունիքի հովիտներ	+26.1+28.9	+1.9+2.3	+33.4+35.4	+18.4+22.6	+27.6+30.4	+2.6+2.9	+26.8+30.0	+2.8+2.8	+23.8+26.8	+0.2+1.1
Մյունիքի նախալեռներ	+19.5+20.6	+1.0+1.2	+27.2+27.5	+11.2+14.6	+20.5+21.6	+1.2+1.6	+19.9+21.7	+1.4+1.9	+18.1+18.6	-0.1+0.5
Վայոց ձորի լեռներ	+18.9	+1.7	+28.0	+11.0	+19.8	+2.2	+19.6	+2.2	+17.2	+0.5
Վայոց ձորի նախալեռներ	+28.8	+1.8	+36.0	+20.8	+29.5	+1.8	+29.8	+2.3	+27.0	+1.2
Տավուշ	+20.6+26.4	+1.5+1.8	+28.5+33.2	+13.3+19.7	+21.5+27.3	+1.8+1.9	+21.5+27.4	+2.2+3.1	+18.9+24.4	+0.5+0.7

Մեպտեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- յազույն	միջին նվազա- զույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+21.4+22.4	+0.2+0.9	+28.1+29.3	+15.1+16.8	+25.6+26.8	+2.4+3.1	+18.5+19.5	-2.1-2.9	+20.2+20.9	+1.0+1.8
Արագածոտնի լեռներ	+11.6+14.7	+0.2+0.4	+19.2+20.8	+5.2+10.3	+16.1+18.8	+2.3+2.8	+8.6+11.6	-2.3-2.9	+10.0+13.7	+0.5+1.6
Արագածոտնի նախալեռներ	+17.3+21.6	-0.9+0.2	+23.2+28.6	+12.1+15.1	+21.8+25.9	+2.7+4.0	+14.3+18.6	-1.9-2.9	+15.9+20.4	+1.0+1.5
Արարատ	+21.1+21.9	+0.4+0.6	+28.8+29.3	+14.3+15.2	+25.5+26.3	+2.5+3.3	+18.2+19.2	-2.2-2.4	+19.2+20.1	+0.9+1.3
Արմավիր	+21.1	+0.6	+29.5	+12.6	+25.2	+2.5	+18.6	-1.9	+19.5	+1.3
Գեղարքունիք	+10.4+14.4	-1.1+0.4	+14.2+20.9	+7.0+10.0	+14.6+18.4	+1.1+2.7	+7.9+12.0	-2.0-3.6	+8.8+12.7	-0.9+0.6
Լոռի	+13.3+16.0	-0.4+0.3	+18.7+21.6	+8.1+12.1	+17.0+19.7	+1.6+2.2	+10.7+13.5	-2.2-3.0	+12.1+14.9	+0.4+0.9
Կոտայք	+11.3+19.3	+0.1+0.3	+19.3+25.9	+5.4+14.5	+15.2+23.5	+2.3+2.5	+8.6+16.2	-2.3-3.4	+10.2+18.2	+0.7+1.1
Շիրակ	+12.0+16.6	+0.3+1.5	+19.5+25.0	+4.9+9.6	+15.8+20.8	+2.1+3.4	+9.3+13.9	-2.2-2.6	+10.8+15.0	+1.0+2.2
Մյունիքի հովիտներ	+19.4+21.9	0.0-0.4	+24.6+27.0	+15.4+17.8	+23.7+26.1	+2.4+3.8	+16.5+18.7	-2.7-3.6	+17.9+20.8	+0.1+0.4
Մյունիքի նախալեռներ	+14.2+14.6	-0.3-0.9	+19.0+20.3	+9.4+10.6	+18.2+18.7	+1.5+2.0	+11.9+12.0	-2.6-3.4	+12.4+13.1	-0.3-0.9
Վայոց ձորի լեռներ	+13.3	+0.1	+21.4	+7.0	+17.8	+2.6	+10.8	-2.5	+11.4	+0.2
Վայոց ձորի նախալեռներ	+21.8	+0.1	+29.0	+14.7	+26.4	+2.0	+19.2	-2.5	+19.8	+0.3
Տավուշ	+15.1+19.5	0.0-0.7	+21.2+24.9	+10.9+15.0	+18.7+22.8	+0.6+1.8	+12.6+17.5	-2.4-2.7	+13.9+18.3	+0.2+0.8

Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

Հուլիս

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783)	8, 22, 23, 28 22, 23, 28	+38	Զվարթնոց (37788)	12	+12
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	28	+38	Ծաղկահովիտ(37690)	2, 12, 18, 19	+2
Արարատ	Արարատ (37874)	8	+39	Ուրցաձոր (37872) Արտաշատ (37871)	1, 12	+14
Արմավիր	Արմավիր (37787)	22, 28	+28	Արմավիր (37787)	18	+10
Գեղարքունիք	Շորժա(37802)	28	+28	Սեյրնուկա (37708)	12	+4
Լոռի	Օձուն(37704)	28	+31	Տաշիր (37618)	12, 19	+3
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	22, 28	+35	Հանքավան (37698)	2, 18, 19	+2
Շիրակ	Գյումրի (37686)	27	+32	Աշոցք (37609)	2, 19	+2
Սյունիք	Մեղրի (37958)	9, 10	+38	Սիսիան (37897)	19	+7
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	28	+40	Ջերմուկ (37882)	3, 12	+7
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626) Իջևան (37711)	23 28	+35	Դիլիջան (37706)	18, 19	+6

Օգոստոս

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783)	11, 12, 13 11	+41	Զվարթնոց (37788) Ալեքոյոզիական (37790)	30 30, 31	+16
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	11	+41	Ծաղկահովիտ(37690)	26, 27	+4
Արարատ	Ուրցաձոր (37872) Արարատ(37874)	11 10	+42	Արտաշատ (37871)	27	+15
Արմավիր	Արմավիր (37787)	10, 11, 12, 13	+40	Արմավիր (37787)	27	+12
Գեղարքունիք	Շորժա(37802) Մասրիկ(815)	12 10	+32	Գավառ (37801)	17, 31	+6
Լոռի	Օձուն(37627) Վանաձոր(704)	9	+33	Տաշիր (37618)	26	+5
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	11, 12	+38	Հանքավան (37698)	27	+4
Շիրակ	Գյումրի (37686)	10, 11	+36	Աշոցք (37609)	27	+2
Սյունիք	Մեղրի (37958)	10, 11, 12	+40	Սիսիան (37897)	17	+4
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	10, 11	+41	Ջերմուկ (37882)	27	+7
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626) Իջևան (37711)	7, 8, 9 7	+37	Դիլիջան (37706)	26	+9

Մեպոնիթեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783)	6	+38	Զվարթնոց (37788)	11, 27	+10
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	2, 5, 6	+36	Ծաղկահովիտ(37690)	11, 14, 15, 27	0
Արարատ	Արարատ(37874)	6	+39	Արտաշատ (37871)	27, 28	+9
Արմավիր	Արմավիր (37787)	6	+38	Արմավիր (37787)	14, 19, 27	+8
Գեղարքունիք	Մարտունի (37808)	6	+30	Գավառ (37801) Մեյրոնովկա (37708)	27 11	+2
Լոռի	Վանաձոր(37704)	5, 6	+33	Տաշիր (37618)	11	-3
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	1, 2, 6	+34	Հանքավան (37698)	11	-1
Շիրակ	Գյումրի (37686)	6	+34	Աշոցք (37609)	11	-2
Սյունիք	Մեղրի (37958)	6	+41	Սիսիան (37897)	28	+2
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	5, 6	+38	Ջերմուկ (37882)	20, 27	+3
Տավուշ	Դիլիջան (37706)	6	+34	Դիլիջան (37706)	11	+3

Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում

Հունիս 2023

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Մոլիբդեն, երկաթ, կալցիում, ՇՄՄ, սուլֆատ իոն, ՇԼՄ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրիտ իոն	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Դերենդ	0.5 կմ Մարց գետ թափման կետից ներքև (5)	Նիտրիտ իոն, մանգան, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Պղինձ, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Ձորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	Մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովկայից վերև (11)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Մարատովկայից ներքև (12)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիկել, մոլիբդեն, երկաթ, մագնեզիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կալցիում	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	–	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (342)	Մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Նիտրատ իոն, մանգան, վանադիում, երկաթ, կալցիում, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Պղինձ, մոլիբդեն, ԿԶՆ	5-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև (32)	Նիտրիտ իոն, մանգան, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Արսեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր	5-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Նիտրիտ իոն, արսեն, մանգան, երկաթ, բոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Արսեն, մանգան, բոր	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մոլիբդեն, երկաթ	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	0.5 կմ գլ. Բազարանից ներքև (35)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, կոբալտ,	3-րդ	4-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ		
			Մանգան, երկաթ	4-րդ	
	Աշոցք	0.5 կմ գլ. Մուսայելյանից վերև (36)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (37)	Արսեն, երկաթ Բոր	4-րդ 5-րդ	5-րդ
	Կարկաշուն	Գետաբերան (38)	Վանադիում, կոբալտ, կալցիում, բարիում, կալիում, նատրիում, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, բոր	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	5-րդ	
	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	Նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
Հրազդան	Գեղարոտ		Արսեն, նիկել, բոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
		0.5 կմ գլ. Արագածից վերև (48)	Ցինկ, բերիլիում, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, երկաթ	5-րդ	
		Գետաբերան (49)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Շաղվարդ	0.5 կմ գլ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գլ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	–	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն, կոբալտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, արսեն, վանադիում, երկաթ, ՀԱՍ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գլ. Ախարաձորից վերև (66)	Մանգան, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
Սևան	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (70)	Մոլիբդեն, կալիում, ՀԱՍ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, երկաթ, բարիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, կոբալտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև (71)	Բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
Սևան	Գավառագետ	0.5 կմ գյ. Ծաղկաշենից վերև (77)	—	2-րդ	2-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
		Գետաբերան (78)	Մանգան, նատրիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեդի	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև (80)	–	2-րդ	2-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Երկաթ, բարիում, ծարիր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Կալցիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում	4-րդ	
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, բարիում, ԿԶՆ	4-րդ	
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Արսեն, մանգան, երկաթ, սելեն, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Պղինձ, կալիում, բոր, ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			ԹԿՊՏ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, նատրիում, ԼՍԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ, ԿԶՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (90)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, կոբալտ, երկաթ, բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գյ. Աճանանից վերև (346)	Ամոնիում իոն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
		Գետաբերան (347)	Ամոնիում իոն, կալցիում, բարիում, նատրիում, ծարիր, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կադմիում, ալյումին	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Հարավային	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (98)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		3 կմ ք. Սիսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		6 կմ ք. Սիսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		Որոտան-Արփա ջրատար	Մանգան, կոբալտ, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Սիսիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	Երկաթ, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (104)	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, բարիում, բերիլիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
Հարավային	Վարարակ	1.5 կմ Գորիսից ներքև (107)	Մոլիբդեն, կոբալտ, կալցիում, բարիում, ԼՍԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների
			Նիտրիտ իոն, երկաթ, ընդհա- նուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Խնկոյանից վերև (1)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Նիտրիտ իոն, երկաթ, կալցիում, ՇԱԱ, սուլֆատ իոն, ՇԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, երկաթ, կալցիում, ՇԱԱ, ՇԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Լուծված թթվածին, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՇԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			ԹԿՊ, նիտրիտ իոն, ՇԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	–	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Մոլիբդեն	4-րդ	4-րդ
		սահմանի մոտ (7)	Մոլիբդեն	4-րդ	4-րդ
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	–	2-րդ	2-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովկայից վերև (11)	Մանգան, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	–	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիկել, մոլիբդեն, մագնեզիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, երկաթ, կալցիում	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	Մոլիբդեն	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	
		Գետաբերան (342)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Նիտրատ իոն, պղինձ, մանգան, երկաթ, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Նիտրիտ իոն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Աղստև	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Ճոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		2 կմ ք. Բջևանից վերև (17)	Մանգան, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
	Գետիկ	2 կմ ք. Բջևանից ներքև (18)	Նիտրիտ իոն, երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գ. Վահանից վերև (19)	Մանգան, վանադիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
		Գետաբերան (20)	Երկաթ, Բարիում	3-րդ, 4-րդ	4-րդ
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Մանգան, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ճոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Արսեն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ճոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
Ախուրյան	Մեծամոր	0.5 կմ գ. Ռանչաբարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ճոսֆատ իոն, արսեն, մանգան,	3-րդ	4-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			ընդհանուր ֆոսֆոր		
			Երկաթ, բոր	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5կմ ք. Ապարանից վերև(43)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		0.5կմ ք. Ապարանից ներքև(44)	Նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
		1կմ ք.Աշտարակից վերև (45)	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, նատրիում	3-րդ	3-րդ
		3.5 կմ ք.Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Գեղարոտ	0.5 կմ գլ. Արագածից վերև (48)	Ցինկ, նիկել, կոբալտ, բերիլիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (49)	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, երկաթ, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
Հրազդան	Շաղվարդ	0.5 կմ գլ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ,	3-րդ	4-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան		ընդհանուր ֆոսֆոր		
			Վանադիում	4-րդ	
		Գյ. Գեղամավանի մոտ (51)	Երկաթ, նատրիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Քաղսիկց ներքև (52)	Նատրիում, բոր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Նատրիում, բոր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	Արսեն	3-րդ	3-րդ
		9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Կոբալտ, նատրիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		Գյ. Գեղանիստ (225)	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, ԼՍԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Հրազդան	Գետառ	Գետաբերան (59)	Երկաթ	3-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Մարմարիկ	0.5 կմ գլ. Հանքավանից վերև (57)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (58)	Վանադիում, երկաթ, բարիում, ԼՍԱ, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, երկաթ, բարիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Ալյումին, ԼՍԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, կոբալտ, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	Մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (61)	Մոլիբդեն, կոբալտ, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Նիտրիտ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	4-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ՀԱՍ, քլորիդ իոն, սուլ- ֆատ իոն, ՀԼՍ	3-րդ	5-րդ
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև (66)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, սուլֆատ իոն, ՀԼՍ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	Մանգան, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների
Սևան	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև (71)	Բարիում, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
			Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
		Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կալիում, նատրիում, քլորիդ իոն, ՀԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդ- հանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մանգան, կալիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, նատրիում, ընդ- հանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև (80)	–	2-րդ	2-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մանգան, երկաթ, ծարիր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բարիում, ծարիր, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Ամոնիում իոն, կալցիում, բարիում, սուլֆատ իոն, ՇԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ	4-րդ	
	Եղեգիս	0.5 կմ հյ. Շատինից ներքև (88)	Մանգան, երկաթ, բարիում, բոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, ԿԶՆ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Պղինձ, արսեն	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, ալյումին, ծարիր, քլորիդ իոն	4-րդ	
			ԹԿՊ ₅ , ամոնիում իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կալիում, նատրիում, բոր, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿՉՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ, կալիում, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (90)	Ամոնիում իոն, պղինձ, վանադիում, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին, ԿՉՆ	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, երկաթ	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գլ. Աճանանից վերև (346)	Ամոնիում իոն, մանգան, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, վանադիում	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Ցինկ, կալիում, նատրիում, ալյումին, ծարիր, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, կադմիում, ՇԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, կալցիում, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գլ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (98)	Մոլիբդեն, կոբալտ, երկաթ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Որոտան	0.5 կմ գլ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
			ԹԿՊ ₅	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Միսիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
			Մանգան, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
		Գետաբերան (104)	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ	4-րդ	
			Նիտրիտ իոն, վանադիում	3-րդ	5-րդ
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ֆոսֆատ իոն, բերիլիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
			Վանադիում, կոբալտ, կալցիում, ՇԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
		1.5 կմ Գորիսից ներքև (107)	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, երկաթ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Խնկոյանից վերև (1)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Նիտրատ իոն, ՀԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, երկաթ, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			ԿԶՆ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ՀԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	4-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	Նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Նիտրիտ իոն, պղինձ, մոլիբդեն, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
		սահմանի մոտ (7)	Պղինձ, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	—	2-րդ	2-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովայից վերև (11)	Ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Հյուսիսային	Տաշիր		Նիտրիտ իոն,	3-րդ	4-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
		0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ՀԼԱ		
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	–	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ամոնիում իոն, երկաթ, մագնեզիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կալցիում	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	–	2-րդ	2-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, կալցիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Պղինձ, մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Աղստև	2 կմ ք. Բջևանից վերև (17)	Մանգան, վանադիում, բարիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		2 կմ ք. Բջևանից ներքև (18)	Նիտրիտ իոն, մանգան, վանադիում, բարիում, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	Բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև (32)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ԿԶՆ	4-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյան	Ախուրյան	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, երկաթ	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև (35)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
	Աշոցք	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև (36)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (37)	ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Արսեն, երկաթ, բոր	4-րդ	
	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	Կոբալտ, կալցիում, կալիում, նատրիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹԿՊ5, մոլիբդեն, երկաթ, բոր, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գլ. Սենյոնովկայից վերև (60)	Մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	3-րդ
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, բարիում, կալիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, երկաթ, ԿՉՆ	5-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, կալիում, ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, արսեն, նիկել, մոլիբդեն, մանգան, կալիում, նատրիում, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			Երկաթ, ծարիր, ԿՉՆ	5-րդ	
Մեան	Կարճադրբուր	0.5 կմ գյ. Ախարաձորից վերև (66)	Մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կալիում, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	Մանգան, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
			Երկաթ, բարիում, կալիում	3-րդ	
		Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, կոբալտ	4-րդ	5-րդ
			Մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև (71)	Մոլիբդեն, կոբալտ, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչ- ների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքի- միական բնութագրիչների
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	Մանգան, վանադիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Սևան	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, կալիում, նատրիում, քլորիդ իոն, ԸԼՍ	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, կալիում, նատրիում, քլորիդ իոն, ԸԼՍ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, բոր	4-րդ	
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Կալիում, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼՍ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, նատրիում	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
			Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
Սևան	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3 -րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4 -րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5 -րդ դաս՝ «վատ» որակ

Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանու լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Իջևան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկաձոր	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեյրնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիդլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչապար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԳ-ի ջրանցք	Գեղամական	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Ջկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեդի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247
	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Ջաղիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Հանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.4121
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթև ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դերեղ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դերեղ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դերեղ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
	Գետիկ	19	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև	Հղումային	40.57461	45.40817
	Գետիկ	20	Գետաբերան	Գործառնական	40.75971	45.02166
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիկից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնագետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնագետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիձի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ- ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ- ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ- կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի- կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա- կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար- ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար- կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի- ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս- ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս- կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ- ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ- կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք- ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք- կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մողեղային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մողեղային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հյուսիսային	2058	Աղբյուր	Տավուշի մ. գ. Հաղարծին	44.96478	40.77684
	2059	Աղբյուր	Տավուշի մ. գ. Հաղարծին	44.98589	40.76935
Ախուրյան	108	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	2029	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.78861
	2030	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.79000
	2031	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81556	40.80139
	2032	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (լիճ)	43.76000	40.84361
	2035	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (բիսենկա)	43.76056	40.84306
	2037	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81583	40.80083
	2038	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք	43.87556	41.02722
	2039	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Սմբուլի աղբ)	43.85861	41.03361
	2040	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Գարիկի աղբ)	43.86111	41.03389
	2041	Աղբյուր	Շիրակի մ.գ. Աշոցք (Ակոնեց աղբ)	43.86139	41.03417
	2077	Աղբյուր	Շիրակի մարզ գ. Ցողամարգ	43.87222	40.95000
	105	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Եղեգնուտ	44.16444	40.08583
	152	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Առատաշեն-Ապագա	44.22889	40.10972
	192	հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.20083	40.06028
Ախուրյան	198	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրադրյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	1533	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.19000	40.05000
	1537	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արագալի	44.17028	40.04806
	1818	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Առատաշեն- Ապագա	44.23000	40.11000
	2018	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18056	40.13222
	2024	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Բամբակաշատ	44.01722	40.09167
	2025	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Հայկավան	44.03556	40.08528
	2026	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18444	40.13972
	2057	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25194	40.08944
	2080	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արագածավան	43.65528	40.32556
	2081	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արտենի	43.76833	40.29167
	2082	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Մյասնիկյան	43.90611	40.18583
	2083	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արտամետ	43.83667	40.10444
	2103	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արմավիր	44.05667	40.09611
	2104	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Այգեշատ	44.03083	40.06444
	1521	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գայ	44.31000	40.08944
	2001	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն	44.28000	40.09167
	2002	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ.. Տարոնիկ	44.19222	40.12278
	2021	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ջրառատ	44.27139	40.06861
	2055	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն. ԵՄ	44.28111	40.09556
	199	Ջրհոր	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27861	40.09361
Ախուրյան	2020	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25833	40.09028
	2022	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Լուսազյուղ	44.27111	40.09000

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				Երկարություն	Լայնություն
	2042	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Առափի	43.80833	40.77861
	2043	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Ախուրյան	43.90389	40.77861
	246	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Բջնի	44.69861	40.46583
Հրազդան	755	Աղբյուր	Արագածոտնի մ.գ Ղազարավան	44.32833	40.33833
	970	աղբյուր	Երևան /ԵՐՀԷԿ/	44.48667	40.19111
	1297	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Սոլակ	44.69833	40.46694
	1636	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ Կարբի	44.38694	40.32972
	1832	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Սոլակ	44.69861	40.46750
	2051	Աղբյուր	Արագածոտնի մ. ք.Ապարան <<Սիրո աղբյուր>>	44.34806	40.59306
	2105	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բուժական /Համոյի/	44.52306	40.45722
	2107	աղբյուր	Արագածոտնի մարզ ք.Ապարան (Հետքաշ)	44.36111	40.58194
	2108	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բյուրական /Դունի/	44.26778	40.33528
	78	Հորատանցք	Արարատի մարզ գ. Սիս	44.38806	40.05889
	2004	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.47583	40.04250
	2005	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հայանիստ	44.36722	40.12111
	2056	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գրիբոյոդով	44.27667	40.10861
	2085	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արագած	44.23139	40.21806
	2086	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Դոդս	44.27056	40.21778
	2087	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Աղավնատուն	44.25389	40.23528
Հրազդան	2088	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Լեռնամերձ	44.26528	40.25611

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2089	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Կարբի	44.34139	40.02444
	2119	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Փարալի	44.31194	40.31833
	1519	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Մասիս	44.42528	40.05583
	1523	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշատ	44.34417	40.09139
	1526	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դաշտավան	44.39639	40.10139
	1535	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սիս	44.39861	40.04694
	1536	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սիս	44.37750	40.06306
	2003	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սիս	44.38806	40.05472
	2007	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.46917	40.04361
	2008	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46028	40.01639
	2053	շատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46333	40.01500
	2010	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիզավան	44.30833	40.61361
	2011	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիզավան	44.29611	40.61667
	2023	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Խորոնք	44.24222	40.13028
Մևան	31	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.71972	40.15250
	902	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72306	40.15694
	1053	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72917	40.16194
	2014	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ.ք. Գավառ	45.13194	40.35056
	2091	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Աղբերք /Աղբուլախ/	45.27806	40.53306
	2093	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Խաչաղբյուր	45.69167	40.16528
	2100	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23528	40.16056
Մևան	2101	Հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23500	40.16056

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	1809	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.71000	40.18528
	1810	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70972	40.18417
	1811	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70944	40.18639
	1812	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70917	40.18694
	2013	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. գ. Գանձակ	45.11583	40.31833
	2090	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. Գ. Վաղաշեն	45.32944	40.13444
	2095	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Դարանակ	45.56611	40.36444
Արարատյան	502	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Մալիշկա (Մոզի)	45.40806	39.71806
	785	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Ագարակաձոր	45.34917	39.70444
	787	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Եղեգնաձոր	45.33083	39.75917
	2045	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գևոյի)	44.74056	40.11444
	2046	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գաբո-Բակո աղբ)	44.74139	40.11361
	2047	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Հեշտոյի աղբ)	44.74333	40.11778
	2048	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Զերմուկ	45.67083	39.84250
	2050	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Զեղեա	45.42389	39.70861
	2060	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Կեչուտ	45.67639	39.81056
	845	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ. Գառնի	44.72917	40.11972
	2052	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Մրգավետ	44.47889	40.03083
	2064	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.52028	39.93639
	2065	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Եղեգնավան	44.63194	39.83139

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Արարատյան	2069	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ (Նորվզլու)	44.54028	39.96389
	2074	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Լուսառատ	44.59278	39.87639
	2076	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Արարատ	44.70444	39.81944
	2062	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.53139	39.93444
	2063	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դալար	44.50917	39.95194
	2067	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սուրենական	44.76778	39.78750
	2006	Ջրհոր	Արարատի մ. ք Վեդի	44.71889	39.90611
	2072	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Դալար	44.51083	39.96278
	2073	Ջրհոր	Արարատի մ. ք Արտաշատ	44.51972	39.93639
	2075	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Արմաշ	44.80583	39.76167
Հարավային	529	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Գորհայք	45.77722	39.68444
	532	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Շաքի	46.00139	39.56611
	537	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Սպանդարյան	45.91250	39.62333
	899	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.34250	39.51278
	1175	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Անգեղակոթ	45.92194	39.57083
	1323	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Անգեղակոթ	45.91528	39.57000
	1399	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.32750	39.52111

Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ

<u>Մթնոլորտային օդում որոշվող</u>		
<u>Ավտոմատ դիտարկումներ</u>	<u>Ակտիվ դիտարկումներ</u>	<u>Պասիվ դիտարկումներ</u>
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի 2. Փոշում մետաղներ. անիոններ 3. Ծծմբի երկօքսիդ 4. Ազոտի երկօքսիդ 5. Գետնամերձ օզոն	1. Ծծմբի երկօքսիդ 2. Ազոտի երկօքսիդ

<u>Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ</u>	
1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹԲՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ(ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ՀԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները

(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օզոն	0.03	0.16	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՄԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ՝	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ. ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն. ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն. ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ նյութեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աաա.

Օճանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.meteomonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում
 ***Կախված մասնիկներ

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կորալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Զրաձնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3 (1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Յինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Մոլիբդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ. Երևան. Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ. Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ iac@env.am

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)